

ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΚΥΡΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

τῆς 1 Φεβρουαρίου 1892

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

34

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1892

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

+ 900

24.10. 26. 634

GRVER-00177

ΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

τῆς 1 Φεβρουαρίου 1892

Θ. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Ὁμολογῶ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰς τρεῖς παρελθούσας συνεδριάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἠγόρευεν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος ὁ κ. Βουλευτής ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἡκρωμένην αὐτοῦ μετὰ τινος ἀνυπομονησίας. Προσῆκεν ἀληθῶς εἰς τὸν εἰσηγητὴν τῆς μειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ λάβῃ τὸν λόγον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐζήτησε πρῶτος νὰ ἀγορεύσῃ κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην· προσεδόκων ὁμῶς, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι συντομώτερος, ὅχι μόνον διότι αἱ οἰκονομικαὶ περιστάσεις τῆς χώρας ὑπέστησαν ἀλλοίωσιν μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ συζήτησις ἐπρόκειτο, ἀλλὰ καὶ διότι προσεδόκων προσέτι, ὅτι δὲν ἤθελεν ἔχει τοσοῦτον θάρρος, νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς ἀληθείας, ὅσον θάρρος κατέδειξεν, ὅπως ὑπεραπολογηθῇ ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ προκατόχου Ὑπουργείου.

Εἰς τὸν κ. Βουλευτὴν ἐκ Περνασσίδος ἤρμυζε νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἐκείνης. Ἐπὶ τέσσαρα συναπτὰ ἔτη διετέλεσε πρόεδρος καὶ εἰσηγητῆς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ ὅχι μόνον κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ συνηγόρει καὶ μυρία ἐμχανήσθητο ἐπιχειρήματα, διὰ ν' ἀποκρούσῃ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς μειοψηφίας, καὶ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι συμφέρουσα ἦτο εἰς τὸ Κράτος ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, τὴν ὁποίαν ἐφήρμοζεν ἡ προκατοχὸς Κυβέρνησις, ἀλλὰ καὶ

ἐν τῇ Βουλῇ δὲν ἐφείσθη ἑαυτοῦ, καὶ μετὰ θάρρους ἐπεχείρει καθ' ἑκάστον τῶν παρελθόντων τεσσάρων ἐτῶν, συζητῶν τὸν προϋπολογισμόν, νὰ συνηγορῇ ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἐκείνης, πολλαχοῦ μὲν διαστρέφων τὰ πράγματα, ἐνιαχοῦ δὲ ἀλλοιωῶν καὶ τοὺς ἀριθμούς. Προσεδόκων δ' ἄληθως, ὅτι δὲν ἤθελε μοὶ δώσει ἀφορμὰς τοιαύτας, ἵνα ἐλέγξω αὐτὸν ἐπὶ τοιούτῳ θάρρει καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι ἤρκει ἡ ἐτυμηγορία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ἀνευλαβῶς ἐξυβρίζουσιν, ὅτι ἤρκει ἡ ἐτυμηγορία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ προκατόχου Ὑπουργείου, καὶ ὅτι δὲν ἤθελε τολμήσει πολιτῆς Ἑλλήν ἐν Κοινοβουλίῳ νὰ ὑδρίσῃ ὡς ἀποπεπλανημένη τὴν ἐτυμηγορίαν ἐκείνην, δικαιολογῶν τοὺς ἰσχυρισμούς του δι' ἀλλοιώσεως ἀριθμῶν καὶ διὰ διαστρωπῆς πραγμάτων. Καὶ ὅμως ἤκούσατε τοῦ κ. Βουλευτοῦ ὅχι μόνον νὰ συνηγορῇ ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ προκατόχου Ὑπουργείου, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἐπελθοῦσαν μείωσιν τῆς οἰκονομικῆς πίστεως τοῦ Κράτους, καὶ νὰ κηρύσῃ ἡμᾶς ὑπευθύνους ἐπὶ τῇ ἐνεστάσῃ οἰκονομικῇ δυσπραγίᾳ, νὰ χαρακτηρίξῃ δὲ ὡς εὐεργέτας καὶ σωτῆρας τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος τοὺς κυρίως ὑπευθύνους ἐπὶ τῇ καταστάσει ταύτῃ.

Βεβαίως ἡ ἐντολὴ, ἥτις μοὶ ἀνετέθη μετὰ τὴν 14 Ὀκτωβρίου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, δὲν μοὶ ἐπιτρέπει νὰ γένωμαι Εἰσαγγελεὺς τῶν προκατόχων μου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ συνάδελφοί μου πάντες καὶ ἐγὼ ἐμείναμεν ἀπαθεῖς ἀκροαταὶ πάντων τῶν λεγθέντων, καὶ πάντων τῶν ἰσχυρισμῶν, οἵτινες ἐπροτάθησαν, συνεπεία τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγον εἰς τὴν Βουλὴν συνάδελφοι Βουλευταὶ περὶ συστάσεως ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡμφισβητήθησαν αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀνακοινώσει εἰς τὴν Βουλὴν ὁ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἐμὸς προκατόχος, καὶ διὰ στεντορείας φωνῆς χθὲς ὁ πρῶν Πρωθυπουργὸς ἀπεκάλει ψευδεῖς τὰς πληροφορίες ἐκείνας, καὶ ἡμεῖς ἐσιωπῶμεν, διότι τὸ καθήκον ἡμῶν μᾶς ὑπεχρέου νὰ μείνωμεν ἀπαθεῖς θεαταί. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ὅτι, ὅταν ζητῆται ποινικὴ εὐθύνη παρὰ Ὑπουργῶν, οἱ Ὑπουργοὶ κατὰ τὸν κ. Βουλευτὴν ἐκ Μεσολογγίου εἰσὶ μέλη κόμματος πολιτικοῦ, πρέπει δὲ νὰ ἐξάγωσι τὸ φάσανον ἀπὸ τοῦ κόλου αὐτῶν καὶ νὰ σφάζωσι τοὺς ἀντιπάλους των, καὶ ἐὰν

ἦναι ἄθῳοι. Οἱ Ὑπουργοὶ εἶναι φύλακες τῶν νόμων, καὶ ὡς φύλακες τῶν νόμων δὲν ἀναμίγνυνται εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς κατὰ Ὑπουργῶν δικαστικῆς ἀνακρίσεως, ἀφίνοντες τὸ Κοινοβούλιον νὰ λειτουργῇ κατὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ πεποιθήσεις καὶ κατὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ γνώμας. Ἡ ποινικὴ καταδίωξις τῶν Ὑπουργῶν δὲν εἶναι συμβεβηκὸς σύνηθες. Δὲν ἀρκεῖ, ἵνα καταδιωχθῇ Ὑπουργός, νὰ παραβῇ τοὺς νόμους. Ἐνδέχεται νὰ παρέβησαν τοὺς νόμους, ἡ δὲ Βουλὴ ἔχει δικαίωμα νὰ ἀρνηθῇ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν αὐτῶν, ὅταν συμφέροντα τῆς Πολιτείας ἀπαιτῶσι νὰ ἀνεχθῇ ἡ Βουλὴ τὴν γενομένην παράβασιν τῶν νόμων. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν προνομίαν τῶν Ὑπουργῶν, τοῦτο ἀναστέλλει τὴν λειτουργίαν τῆς συνήθους δικαιοσύνης ἐπὶ ταῖς παραβάσεσι τῶν Ὑπουργῶν. Ἀλλὰ τὴν κρίσιν ταύτην ἀπέδωκεν ὁ νόμος εἰς τὴν Βουλὴν, ἥτις θέλει κρίνει. Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ συμβεβηκóτος μεγάλου, τὰ Κοινοβούλια λησμονοῦσι τὴν κομματικὴν ὑπαρξίν τῶν μελῶν αὐτῶν. Δὲν ἔχουσιν ὑπ' ὄψει τὴν πολιτικὴν κατάταξιν αὐτῶν. Ἐξετάζουσι μόνον, ἐὰν τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους ἐπιτρέπωσι ποινικὴν καταδίωξιν, καὶ τότε μόνον ἐπιτρέπουσιν αὐτήν, ἐπὶ προτάσεων κατηγοριῶν κατὰ Ὑπουργῶν. Ἐὰν τὰ κόμματα ὠδηγοῦντο ὑπὸ μόνων τῶν ἰδίων πολιτικῶν συμφερόντων, δὲν ἤθελον ὑπάρχει πολιτικὸς συναγωνισμός· ἡ πλειοψηφία ἤθελε παραπέμπει εἰς τὰ Δικαστήρια τὴν μειοψηφίαν, καὶ ἀντιστρόφως ἤθελε συμβαίνει, ὅταν αἱ μειοψηφαὶ ἤθελον μεταβάλλεσθαι εἰς πλειοψηφίας.

Ἡμεῖς εἰμεθα πιστοὶ φύλακες τῶν νόμων καὶ τοῦ Συντάγματος· ἀπέσχομεν νὰ ἐκφέρωμεν γνώμην, καὶ ὅταν πολλάκις ἐν τῇ συζητῇσι ἐπὶ τῆς προτάσεως πρὸς σύστασιν ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς ἡδικήθημεν ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς μειοψηφίας, ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ παρελθόντος Ὑπουργείου. Οὐδὲ ἐκρίναμεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ εἰπωμέν τι, καὶ ὅταν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ὁ προϊστάμενος τοῦ προκατόχου Ὑπουργείου, παρέστη εἰς τὴν Βουλὴν, ζητῶν νὰ προσφύγῃ εἰς ἱερὸν, ἵνα εὕρῃ ἄσυλον καταδιωκόμενος. Καὶ προσέφυγεν ὡς εἰς ἱερὸν εἰς τὸ Χρηματιστήριον τῶν Ἀθηνῶν, φωνάζων πρὸς τὴν Βουλὴν: Σπεύσατε νὰ ἐκδώσῃτε ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς καθ' ἡμῶν κατηγορίας, διότι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑλλάδος καταστρέφονται ἐν ὧσιν μένει ἐκκρεμὴς ἡ καθ' ἡμῶν κατη-

γορία καὶ πιστεύεται, ὅτι ὑμεῖς μετετρέψαμεν τὸ δάνειον τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης ἀπὸ τοῦ προρισμοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχομεν δώσει εἰς αὐτό. (Χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

Ὁ Ἀντίπατρος κατεδίωκε τὸν Δημοσθένην, καὶ ὁ δυστυχὴς Δημοσθένης προσέφυγεν εἰς Καλαυρίαν, ἐπιδραμόντος δὲ ἐκεῖσε τοῦ Ἀντιπάτρου, ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς εἰς ἄσυλον, ὅπου ἐδηλητηριάσθη ἀπορροφήσας τὸ δηλητήριον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἑναποθέσει εἰς τὸ πτερὸν τοῦ κονδυλίου του. Ἐπέπρωτο εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς ναοὺς τῶν ἀρχαίων ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ Χρηματιστήριον τῶν Ἀθηνῶν. (Χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίας ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

Ἄλλ' ἐνῷ τοιαύτην μετερχόμεθα πολιτείαν ἐπὶ τοῦ σημαντικοῦ ἐπεισοδίου τῆς κατηγορίας τῶν Ὑπουργῶν, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε τὴν Βουλὴν ἐν τισι τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς, ἀναγκάζομαι νὰ λάβω τὸν λόγον, πρῶτον διὰ νὰ διαφωτίσω διαστροφὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ ἐκ Φθιῶτιδος ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ 1889, δεύτερον δὲ διὰ ν' ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τοῦ Ὑπουργείου, τοῦ ὁποίου τυγχάνω μέλος, κατὰ τῶν αἰτιάσεων, τὰς ὁποίας ἐξέτόξευσε κατ' αὐτοῦ ὁ κ. Σιμόπουλος, καὶ ν' ἀποδείξω εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Βουλὴν, ὅπως ἀκουσθῇ ἡ φωνή μου ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι, ἐὰν περιήλθομεν εἰς οἰκονομικὴν δυσπραγίαν, ἐὰν ὑποφαίνηται πῶς κίνδυνός τις, ἐὰν ἐπαπειλῶνται τὰ συμφέροντα τῆς χώρας, δὲν φέρομεν ἡμεῖς εὐθύνην, ἀλλ' ἄλλοι φέρουσι τὴν εὐθύνην, καὶ φέρουσιν αὐτὴν ἐκεῖνοι, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμᾶς ὡς ὑπευθύνους. (Χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

ΣΑΚΚΗΣ. Τὸ γνωρίζει ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πολὺ καλὰ.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ 1889 παρουσιάζει ὡς ἔσοδα τακτικὰ εἰσπραχθέντα 83,731, 591.09. Ὡς εἰσπραχθέντα δὲ ἐκ δανείων 99,300,373. Λοιπὸν τὸ δημόσιον ταμεῖον εἰσέπραξε κατὰ τὸ 1889 τὸ ὅλον δραχμὰς 183,031,964 καὶ 09, ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἀπολογισμῷ τοῦ 1889 ἀναγράφησαν ὡς ἔξοδα δραχμ. 168,739,362 καὶ 39, ἐπεὶ οὖν ὅτι τὸ 1889 ἀφῆκε περισσεύμα ἐκ δραχμῶν 14,292,701 καὶ 70· ἀλλὰ τὸ περισσεύμα τοῦτο ἐπετεύχθη, ἄρα εἰσῆχθησαν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον 99,300,373

δραχμῶν ἐκ δανείων· ἐὰν λοιπὸν τὰ 99,300,373 δραχμῶν, τὰ ἐκ δανείων εἰσπραχθέντα, δὲν εἰσήγοντο εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, τὸ περίσσευμα τῶν δραχμῶν 14,292,701 καὶ 70 ἤθελε μεταβληθῇ εἰς ἔλλειμμα 85,107,671 καὶ 30· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ὑπολογίζω ὡς ἔλλειμμα τοῦ 1889 τὰ 85,107,671:30· ἀναγνωρίζω ὅτι τὰ γενόμενα δάνεια δὲν ἐπληρώθησαν ὅλα εἰς ἀνάγκας τακτικὰς τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἐπληρώθησαν καὶ εἰς ἔκτακτα ἔξοδα, καὶ ὅτι προσῆκε τὰ ἐκ δανείων προελθόντα χρήματα ὡς ἔσοδα ἔκτακτα νὰ διατεθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς ἀνάγκας ἐκτάκτους καὶ οὐχὶ πὰς συνήθεις. Καὶ ἐδαπανήθησαν εἰς ἔκτακτα ἔξοδα πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανείων τῶν 6 ἑκατομμυρίων καὶ τῶν 10 ἑκατομμυρίων δραχμαὶ 8,382,362:56, διετέθησαν εἰς ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου τῶν 26 ἑκατομμυρίων καὶ τῶν 60 ἑκατομμυρίων δραχμαὶ 57,966,935:65, ἐδαπανήθησαν προσέτι εἰς τὸν κανονισμὸν προσωρινῶν δανείων 1,700,000· ἐπομένως ἐδαπανήθησαν εἰς ἔκτακτα ἔξοδα 68,049,298:21. Ὅθεν, ἐὰν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰ δαπανηθέντα 168,739,262:39 τὰ 68,049,298, τὰ ὅποια ἐδαπανήθησαν εἰς ἔκτακτα ἔξοδα, ὑπολείπεται ποσὸν δραχ. 100,689,964:18, ὡς δαπανηθεῖσων κατὰ τὸ 1889 εἰς τακτικὰ ἔξοδα. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου πρέπει ν' ἀφαιρέσωμεν ἄλλας δαπάνας, ν' ἀφαιρέσωμεν τὴν δαπάνην τῆς γεφύρας τοῦ Ἰσθμοῦ Κορίνθου ἐκ δραχμῶν 99,806:40, τὰ δαπανηθέντα διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου-Ἀγρινίου καταληφθέντα κτήματα ἐκ δραχ. 24,101:92, τὰ δαπανηθέντα εἰς μελέτην καὶ παραλαβὴν σιδηροδρόμων ἐκ δραχ. 76,792, τὰ δαπανηθέντα εἰς ἀποζημίωσιν κτημάτων καταληφθέντων ὑπὸ τῆς διώρυγος Κορίνθου ἐκ δραχ. 25,684:56, τὰ δαπανηθέντα εἰς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Διακοπτοῦ-Καλαβρύτων ἐκ δραχ. 534,963:73, τὰ δαπανηθέντα εἰς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν ἐκ δραχμῶν 5,949,592:84, τὰ δαπανηθέντα εἰς ἀποζημίωσιν κτημάτων καταληφθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐκ δραχ. 328,280:05, τὰ ἔξοδα ἐπιστάσις καὶ εἰς ἐργασίας ἐξαγορᾶς ἐκ δραχμῶν 49,741:59, τὰ πληρωθέντα εἰς μεσολαβούντας τόκους ἐκ δραχ. 509,949, εἰς ἀποζημιώσεις ἀναγνωρισθείσας δικαστικῶς ἐκ δραχ. 450, εἰς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου-Ἀγρινίου δραχ. 1,787,885, εἰς ἔξοδα γραφείου σιδηροδρόμου δραχμᾶς

1,949:05, εἰς μελέτας περὶ διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων Στυμφαλίας δραχ. 1,241:73, καὶ εἰς ἐξοδα ἐλέγχου τοῦ σιδηροδρόμου δρ. 1,947:71. Τὸ ὅλον δρ. 9,392,386:35. Ἐὰν πάσας τὰς δαπάνας ταύτας, τὰς ὁποίας μίαν πρὸς μίαν ἀνέφερα πρὸς ὑμᾶς, θεωρήσωμεν ὡς δαπάνας ἐκτάκτους, διότι συνδέονται μὲ τὴν κατασκευὴν δημοσίων ἔργων, καὶ ἀφαιρέσωμεν καὶ ταύτας ἀπὸ τὸ ποσὸν τῶν 100,689,964:18, ὑπολείπεται ὡς ποσὸν δαπανῶν τακτικῶν 91,297,577:80. Ἐὰν καὶ ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀφαιρέσωμεν δραχ. 3,136,838:53, ἐξοδευθείσας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν διὰ ναυπήγησιν πλοίων, ὑπολείπονται ὡς τακτικὰ ἐξοδα δραχμὰι 88,160,739:27.

Ὅθεν τὰ τακτικὰ ἐξοδα, δηλαδὴ τὰ ἐξοδα, τὰ ὅποια δὲν ἐγένοντο πρὸς ἀπόσβεσιν καὶ ἐξόφλησιν χρεῶν, δὲν ἐγένοντο πρὸς πληρωμὴν τόκων χρεῶν, δὲν ἐγένοντο πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων καὶ δημοσίων ἔργων, ἀνέρχονται εἰς 88,160,739:27 δραχμὰς, ἀλλ' ὑμεῖς εἰσπράξατε ἐκ τακτικῶν ἐσόδων δραχ. 83,731,591:09· λοιπὸν ὑπάρχει ἔλλειμμα τοῦ 1889 ἐκ δραχμῶν 4,429,148:18. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἔλλειμμα 1,800,000 μόνον, ὡς ἰσχυρίζετο ὁ κύριος Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀλλὰ τὸ ἔλλειμμα ἦτο ἐκ δραχ. 4,429,148 καὶ 48.

Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ἦτο τὸ μόνον ἔλλειμμα, διότι 6,772,015, ἐνῶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1889, δὲν ἐνεγράφησαν εἰς αὐτήν, ἀλλ' εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1888. Ἐὰν ἐνεγράφοντο εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1889, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκον, τότε τὸ ἔλλειμμα τῶν 4,429,148:48 ἤθελεν ἀναβιβασθῆ εἰς 11,201,163:48 δραχμῶν.

Ἀλλὰ πῶς δὲν ἐνεγράφησαν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1889; Ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων, ἐφ' ὧν ἐξεδόθησαν τὰ ὑπ' ἀριθ. 358, 689, 795, 1186 καὶ 1579 γραμμᾶτια τῆς χρήσεως τοῦ 1889, ἐπὶ τοῦ Κεφ. 15 ἄρθρ. 2, διετίθησαν δυνάμει χρηματικῶν ἐνταλμάτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν τῆς χρήσεως 1888 διὰ χειρίσεως 1889 διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τριῶν θωρηκτῶν....

ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐκτακτος δαπάνη πάντοτε.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 96 ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου 1889 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, διὰ τὸ τίμημα 4,019 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 135

ἐκατομμυρίων, διατεθεισῶν εἰς χρυσόν, διὰ τὰ τρία θωρη-
κτὰ 1,354,403

Διὰ τὸ τίμημα 4,019 ὁμολογιῶν τοῦ αὐ-
τοῦ δανείου, πραγματοποιηθεῖσῶν διὰ τὴν
πληρωμὴν τῆς α' δόσεως τοῦ πλοίου C.... 1,354,403

Διὰ τὸ τίμημα 4,019 ὁμολογιῶν τοῦ αὐ-
τοῦ δανείου, πραγματοποιηθεῖσῶν κατὰ τὴν
σύμβασιν πρὸς πληρωμὴν τοῦ θωρηκτοῦ A. 1,354,403

Διὰ τὸ τίμημα 4,019 ὁμολογιῶν τοῦ αὐ-
τοῦ δανείου, πραγματοποιηθεῖσῶν κατὰ τὴν
σύμβασιν πρὸς πληρωμὴν τῆς τρίτης δόσεως
τοῦ θωρηκτοῦ 1,354,403

Διὰ τὸ προῖον 4,019 ὁμολογιῶν τοῦ αὐτοῦ
δανείου, διατεθεισῶν διὰ τὴν τετάρτην δόσιν
τοῦ θωρηκτοῦ C. 1,354,403

Τὸ ὅλον 6,772,015

Ὡς γνωστὸν, ἐκ τοῦ δανείου τῶν 135 ἐκατομμου-
ρίων μέρος εἶχε κατατεθῇ εἰς τὸ Comptoir d'Es-
compte διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς πληρωμὴν τῶν τριῶν
θωρηκτῶν, ἡ δὲ πληρωμὴ ἐγένετο τὸ 1889. Ἐὰν
ἐνεγράφετο ἡ πληρωμὴ εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ 1889, ἤθε-
λον ἀναγραφῇ εἰς τὰ ἔξοδα προσέτι φράγ. 6,772,015. Ἀλλ'
ἀφηρέθησαν ἀπὸ τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ 1889 καὶ ἐστάλη-
σαν εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦ 1888, οὕτω δὲ ὁ ἀπολογισμὸς
τοῦ 1889 ἀπηλλάγη τοῦ θάρους αὐτοῦ καὶ περιορίσθη τὸ
ἔλλειμμα αὐτοῦ μόνον εἰς 4,429,148:48, ἐνῶ ἤθελεν ἀναβι-
βασθῇ τὸ ἔλλειμμα εἰς 11,201,163:48.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ὑπάρχει ἀνωμαλία. Ἐκ τῶν ἐκτάκτων
ἐσόδων κατὰ τὸ γραμματίον 919 ἐπὶ τοῦ Κεφ. ΙΓ' ἀριθ. 3
τῆς χρήσεως 1889 ἐπληρώθησαν εἰς λογαριασμὸν προϊόν-
τος τοῦ ἐκ λιρῶν 1,200,000 δανείου δι' ἐντόκων γραμμα-
τίων τοῦ Δημοσίου εἰς ἐξόφλησιν τῶν ὑπ' ἀριθ. 23—27 ἐν-
τόκων τοιούτων 2,500,000

Ἐπίσης ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων κατὰ τὸ
γραμματίον 1443 τῆς χρήσεως 1889 Κεφ. ΙΓ'
ἀριθ. 3 ἐπληρώθησαν εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου
τῶν 1,200,000 λιρῶν, καὶ πρὸς ἐξόφλησιν ἐν-
τόκων γραμματίων ὑπ' ἀριθ. 1-22 καὶ 28-34,

ἐν ὧν ἔντοκα γραμμάτια 29 τοῦ ἐκ λιρῶν
400,000 δανείου 7,500,000

Καὶ τέλος ἐκ τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων κατὰ τὸ
γραμμάτιον 311 τῆς χρήσεως τοῦ 1889 ἐπὶ
τοῦ Κερ. ΠΓ' ἀριθ. 1 ἐπληρώθησαν εἰς ἐξό-
σλησιν χρέους ἀπαιτητοῦ μετὰ τῆς Ἑθνικῆς
Τραπεζίης λογαριασμοῦ ἐπὶ παραχωρήσει ὁμο-
λογιῶν φθαρτῶν κτημάτων 662,679:56

Τὸ ὅλον 10,662,679:56

Οὕτως, ἐὰν προσθήσῃτε καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὸ ἀνω-
τέρω ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1889 ἐκ δραχμῶν
11,201,163 καὶ 48, θέλει ἀναβιβασθῇ τὸ ἔλλειμμα τοῦ
ἔτους τούτου εἰς 21,863,842:56.

Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον περιέλαβον μεταξὺ τῶν ἐκτάκτων
ἐσόδων τὰ ἔξοδα τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν
Παρισίῳ παγκόσμιον ἔκθεσιν δρ. 250,000; Διὰ ποῖον λόγον
περιέλαβον τὰ δαπανηθέντα διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἑθνικοῦ
Μουσείου ἐκ δρ. 688,201:65, ἢ τὰ δαπανηθέντα διὰ τὴν κα-
τεδάφισιν τοῦ φρουρίου Βόλου ἐκ δραχ. 28,057:44, ἢ τὰ δαπα-
νηθέντα δι' ἀγορὰν ξυλείας ὑπὲρ τῶν παθόντων ἐκ τῶν σεισμῶν
Αἰγίου ἐκ δραχ. 101,288:52; Διὰ ποῖον λόγον περιέλαβον τὰ
δαπανηθέντα δι' ἀνέγερσιν ἀποθήκης πετρελαίου ἐν Κανθάρῳ ἐκ
δραχμῶν 34,919:16, ἢ τὰ δαπανηθέντα διὰ τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ
Τσακμάκου ἐκ δραχ. 30,858:74, ἢ τὰ δοθέντα εἰς τοὺς πα-
θόντας ἐκ τοῦ σειρμοῦ ἐν Αἰτωλικῷ ἐκ δραχ. 12,875:33,
ἢ διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῆς στέγης τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μου-
σείου Σπάρτης ἐκ δραχ. 5,040; Πάντα ταῦτα συγκεφαλαι-
οῦνται εἰς 1,151,240:84, τὰ ὅποια κακῶς περιελήφθησαν εἰς
τὰ ἔκτακτα ἔξοδα, ἐνῶ ἦσαν ἔξοδα τακτικὰ, καὶ ἐπληρώθη-
σαν ἐκ δανείων! Ἐὰν προσθήσῃτε καὶ ταῦτα εἰς τὸ ἔλλειμμα,
θέλει ἀναβιβασθῇ εἰς 23,015,083:40. Καὶ ὁ κ. Σιμόπουλος
ἔλεγε χθὲς, ὅτι τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1889 συνίστατο μόνον εἰς
1,800,000!!

Ὁ κ. εἰσηγητὴς τῆς μειοψηφίας τοῦ προϋπολογισμοῦ μοὶ
ἐφάνη, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἀναμίξῃ δύο περιόδους, διακεκριμέ-
νας ἀπ' ἀλλήλων, τὴν περίοδον τὴν χρονικὴν, ἥτις δύναται
νὰ θεωρηθῇ ὡς λήγουσα κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον
εἰσηγάγομεν τὸν προϋπολογισμόν τοῦ 1892 εἰς τὴν Βουλὴν,

καὶ τὴν χρονικὴν περίοδον, τὴν ἀρχομένην μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1892 καὶ ἐξακολουθοῦσαν ἀκόμη μέχρι τῶν ἡμερῶν τούτων. Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι περίοδος τακτικὴ καὶ ὁμαλὴ, ἡ δευτέρα περίοδος εἶναι περίοδος ἐκτακτος καὶ ἐκρυθμῶς. Εἶχε συμφέρον ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος νὰ συγκρίσῃ τὰς δύο ταύτας περιόδους, διότι ἐπεθύμει νὰ ἀποσοβήσῃ τὴν εὐθύνην, ἥτις βαρύνει τὴν προκατόχον Κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ ἐνεστώσῃ καταστάσει τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας, καὶ νὰ ἐπιρρίψῃ τὴν εὐθύνην ταύτην εἰς ἡμᾶς. Δὲν ἠκούσατε αὐτοῦ, λέγοντος χθὲς ἔτι, ὅτι, ἐνῶ ᾔνθει ἡ πίστις τῆς Ἑλλάδος, κυβερνώντων τῶν προκατόχων ἡμῶν, ἐνῶ αἱ τιμαὶ τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων ἐτύγχανον ἐν ὑπερτιμήσει, ἐνῶ ἡ διαφορὰ τοῦ συναλλάγματος εἶχε κατασταθῇ σταθερὰ καὶ μόνιμος, ἐνῶ ὁ χρυσὸς δὲν ὑπερετιμᾶτο τοσοῦτον ἀποτόμως, ὥς ὑπερτιμᾶται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν τιμὴν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἐπῆλθον πάντα ταῦτα τὰ δεινὰ, ἐνεκα τῆς οἰκονομικῆς διοικήσεως ἡμῶν; Ἀλλὰ δὲν ἔχουσιν οὕτω τὰ πράγματα. Ὅταν ἡμεῖς εἰσηγάγομεν τὸν προϋπολογισμὸν, τὰ ἐλληνικὰ χρεώγραφα δὲν εἶχον ρθᾶσαι κατὰ τοσοῦτον, ὅσον ὑπετιμῆθησαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Τὰ δάνεια τῶν 5 0|0 ἐτιμῶντο 387 καὶ 50|00, τὸ δάνειον τῶν 4 τοῖς 0|0 ἐτιμᾶτο εἰς 60, καὶ τὴν 5ην Νοεμβρίου ἀκόμη τὸ δάνειον τῶν 5 τοῖς 0|0 ἐτιμᾶτο 386 δραχμᾶς, καὶ τὸ δάνειον τῶν 4 τοῖς 0|0 ἐτιμᾶτο εἰς τὰ 60 καὶ 1|4. Πόσον ἀπεῖχον τὰ χρεώγραφα κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον ἀπὸ τῆς τιμῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτιμῶντο ἐν τοῖς Χρηματιστηρίοις, πρὶν ἢ ἐπιέλθωσιν αἱ ζημίαι, αἱ συμβῆσαι εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Ἀγγλίας; Ἐτιμῶντο τότε τὰ 5 τοῖς 0|0 εἰς 403:25, καὶ τὰ 4 τοῖς 0|0 εἰς 60 καὶ 3|4. Ἐπομένως ὑπετιμῆθησαν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 5 Νοεμβρίου, τὰ μὲν δάνεια τῶν 5 τοῖς 0|0 κατὰ 15 καὶ 75, τὰ δὲ δάνεια τῶν 4 τοῖς 0|0 κατὰ ἡμίσειαν μόνον μονάδα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἶχομεν οὐχὶ ἐλπίδα, ἀλλὰ πεποιθήσιν, ὅτι ἠθέλομεν δυνηθῇ νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς Πατρίδος, καὶ νὰ κυβερνήσωμεν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους βαδίζοντες ὁδὸν ὁμαλὴν καὶ εὐθεῖαν, οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ ὑπολάβῃ τις ὅτι ἠθελον ἐπέλθῃ πάντα τὰ συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ

τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εἰσηγάγομεν τὸν προϋπολογισμὸν, μέχρι τοῦδε ἐπῆλθον καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Εὐρώπης. Ἡ ὑποτίμησις, ἣτις εἶχε τότε ἐπέλθει εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἀξίας, δὲν ἦτο φαινόμενον ἐξαιρετικόν, ἀλλ' ὑπῆρχεν ἀποτέλεσμα οἰκονομικῆς δυσφορίας ἐν ταῖς ἀγοραῖς, τὴν ὁποίαν ἐπήνεγκον συμβεβηκότα ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεως ἡμῶν. Ἡ πτώσις τοῦ οἴκου Μπέρικ, ἡ σχεδὸν στάσις τῶν πληρωμῶν τοῦ οἴκου Μουριέττη, αἱ ζημίαι, αἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Λονδίνου ἐκ τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀργεντινῆς, αἱ ζημίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπῆλθον ἐκ τῆς πτώσεως τῶν χρεωγράφων τῆς Βραζιλίας, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἀσκήσωσι τοιαύτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς πρωτευούσης τῆς Μεγάλης Βρετανίας, καὶ ἔνεκα τούτου καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγορῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ὑποτίμησιν, τὴν ὁποίαν σᾶς προανέφερα. Καὶ ἡ ὑποτίμησις ἐπῆλθεν ἐκεῖ σχεδὸν γενικῇ, ἀλλ' ἰδίως ἐπὶ τῶν χρεωγράφων τῶν δευτερευόντων Κρατῶν, δὲν ὑπῆρχε δὲ λόγος νὰ γένηται ἐξαίρεσις ἐπὶ τῶν χρεωγράφων τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ὑπόνοιαι, αἵτινες ἐγεννήθησαν, καὶ ἡ δυσπιστία, τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς ἀγορᾶς τοῦ Λονδίνου, ἐστρέφοντο κατὰ τῶν οἰκονομικῶν πάντων τῶν δευτερευόντων Κρατῶν, καὶ ἐγεννᾶτο ἡ ἀμφισβόλια, ἂν θέλωσι δυνηθῇ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν. Τάχα, ἔλεγον, δὲν θέλει εἶσθαι δυνατόν νὰ συμβῇ καὶ εἰς ταῦτα ὅ,τι ἔπχεν ἡ Ἀργεντικὴ Δημοκρατία; Καθῆκον λοιπὸν εἶχομεν ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς, ὅτι ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ὑπαχθῶμεν εἰς τὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κατατάσσονται ἄλλα δευτερεύοντα Κράτη, ὅτι ἡμεῖς δυνάμεθα διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν πόρων νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς ὑποχρεώσεις ἡμῶν, καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεδόθημεν μετὰ φροντίδος καὶ προνοίας, καὶ ἡδυνήθημεν νὰ πορισθῶμεν τὴν ἀναγκαῖον συνάλλαγμα πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίων, κατὰ δὲ τὸ διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ἐπορίζομεθα τοῦτο ἐκ τῆς ἀγορᾶς, κατωρθώθη νὰ μὴ ἐπέλθῃ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ, εἰμὲ μόνον κατὰ 2 λεπτά καὶ 1/4. Εἶχομεν λοιπὸν τὴν ἐλπίδα, ὅτι, ἂν, κατὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου ἠθέλωμεν δυνηθῇ νὰ πληρώσωμεν ἐκ τῶν ἰδίων πόρων τοῦ Κράτους τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια, τὰ ὁποῖα ὠφείλομεν νὰ πληρώσωμεν, αἱ

ἀγοραὶ τῆς Εὐρώπης ἤθελον προσβλέπει πρὸς τὴν Ἑλλάδα μετὰ πλείονος ἐμπιστοσύνης, καὶ, παρερχομένων τῶν ἐορτῶν, ἤθελε κατασταθῇ ἡμῖν εὐκολον νὰ πορισθῶμεν χρήματα, ἵνα ἐξομαλύνωμεν τὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας ἡμῶν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ πορισμοῦ χρημάτων ὁ λόγος καὶ ὁ πορισμὸς αὐτὸς γίνεται διὰ δανείων, δὲν πρέπει ν' ἀφήσω ἄνευ ἀνασκευῆς ὅσα περὶ δανείων καὶ οἰκονομικῶν συνδυασμῶν ἐλέχθησαν πρὸς τὴν Βουλὴν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας. Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος κατηγορεῖ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐμιμήθημεν τὸ παράδειγμα καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ προκατόχου ἡμῶν, ἵνα τραπῶμεν τὴν ὁδὸν τῶν οἰκονομικῶν συνδυασμῶν. Δὲν γνωρίζω ποῖαν ἀποδίδει ἔννοιαν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον τῶν οἰκονομικῶν συνδυασμῶν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος. Τὰ ἀπλᾶ δάνεια δὲν εἶναι οἰκονομικοὶ συνδυασμοί, ἀλλὰ τὸ δάνειον τοῦ 1887 τῶν 135 εκατομμυρίων, διὰ τὸ ὅποσον ἐζήτησεν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐξ Ἀττικῆς, ὁ κ. Συγγρὸς, νὰ ἐκδηλώσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους, διότι μᾶς τὸ ἔδωκε χάρισμα...

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Μὲ 18 τοῖς 0/0.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Τὰ δάνεια, διὰ τῶν ὁποίων μετέτρεψαν τὸ δάνειον τὸ λεγόμενον τῆς Ἀνεξαρτησίας, τὰ δάνεια, διὰ τῶν ὁποίων μετέτρεψαν τὸ δάνειον τῶν 60 εκατομμυρίων, δὲν εἶναι δάνεια, εἶναι οἰκονομικοὶ συνδυασμοί, οἵτινες ἀπετελοῦντο ἀπὸ τὴν πληρωμὴν εἰς τὸ Κράτος χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν λεηλάτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ δημοσίου ταμείου. (Εὖγε! ἐκ δεξιῶν, χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

Δὲν ποιοῦμαι λόγον περὶ τῆς προμηθείας τῶν τριῶν θωρηκτῶν πλοίων, οὐδ' ἰσχυρίζομαι, ὅτι τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἀπεκτήσαμεν, δὲν ἔχουσι τὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ προσδοκῶμεν, ὅταν ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις ἐκ τοῦ πτωχοῦ ταμείου μᾶς νὰ διαθέσῃ μέρος τοῦ δανείου, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν πλοῖα. Δὲν ἀρμόζει δὲ εἰς ἐμὲ νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν. Ἡ ἐντολὴ μάλιστα, τὴν ὁποίαν διαχειρίζομαι, μοὶ ὑπαγορεύει νὰ μὴ εἶπω ἢ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐφρόνει ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς τῆς παρελθούσης περιόδου, καὶ νὰ θεβαιώσω, ὅτι τὰ πλοῖα εἰσιν ἄριστα. Δὲν σκοπῶ νὰ ἀποδείξω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει ἀνάγκην θωρηκτῶν καὶ στόλου. Ἦθελον ἐξεγερθῇ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔθνους, οἱ δὲ λογιώτεροι ἤθελον μοὶ ἀναμνηθεῖν τὴν

ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος. Οὐδέποτε μοι ἐπῆλθε κατὰ νοῦν νὰ ἀμφισβητήσω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ στόλον, ὅσον οἷόν τε ἰσχυρόν, ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μοι ἐμποιεῖ ἀπορίαν, εἶναι, πῶς κατὰ τὸ 1887, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ τότε Πρωθυπουργός, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ καταγγεῖλῃ καὶ σιγματοῖσιν ἡμᾶς τοὺς προκατόχους του, ἔλεγεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ νὰ δανεισθῇ οὐδ' 100 χιλιάδας δραχμῶν, πῶς μάλιστα εὐρὼν νὰ δανεισθῇ, ἐτόλμησε ν' ἀπορρίψῃ νὰ δαπανήσῃ 30 ἑκατομμύρια δραχμῶν διὰ νὰ ἀγοράσῃ τρία θωρηκτά;

Δὲν ἀπήντησα εἰς τὸν εἶόν μου οἰκογενειάρχην, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ δὲν ἔχει ἐν τῷ ταμείῳ του ὀλίγας δραχμὰς, ἵνα ἀγοράσῃ ἱμάτιον τῆς συζύγου του, δανεῖζεται ἵνα οἰκοδομήσῃ οἰκίαν.

Ἄλλ' ἡ οἰκοδομὴ τῶν τριῶν θωρηκτῶν ἦτο ἀπαραίτητος διὰ νὰ γείνῃ τὸ δάνειον. Τὸ δάνειον μᾶς ἐδόθη δωρεάν, διότι μᾶς ἐδίδετο μὲ 4 ο/ο, ἀλλ' ἡ δωρεὰ συνεδέετο μὲ τὴν κατασκευὴν τριῶν θωρηκτῶν καὶ προσέτι μὲ τὰς ἐγγυήσεις τῶν ἐσόδων τῶν μονοπωλίων, τῶν ὁποίων ἡ διαχείρισις παρεδίδοτο εἰς τοὺς δανειστάς. Δὲν γνωρίζω, ἂν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐξ Ἀττικῆς ἦτο ὁ ἐργασθεὶς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ δανείου τούτου, καὶ ὁ διασκευάσας τοὺς ὅρους τῆς συνομολογήσεως αὐτοῦ· ἐάν δ' ἦτο αὐτός, ἐάν εἰς τὰς μεγάλας πρὸς τὸ Κράτος ὑπηρεσίας του ἀξιοῖ νὰ περιλάβῃ καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὡς ἔδωκε νὰ ἐννοήσωμεν, ὅταν μᾶς ἔλεγεν, ὅτι μᾶς τὸ ἔδωκαν οἱ δανεισταὶ δωρεάν, μεγάλως θέλω ψέξει τὸν ἄνδρα, οὐδέποτε δὲ θέλω ὁμολογήσῃ ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτόν. Καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν μονοπωλίων, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἔστρεψα νὰ ἀποδεχθῶ, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιστρατείας τοῦ 1886, προτεινομένην ὑπὸ τῆς τότε Ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ νὰ ἀποδεχθῶ ἐξ ἀνάγκης ἐθνικῆς, τὴν παρεχώρησαν καὶ ταύτην ὡς ἐγγυήσιν εἰς τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων!!

Ἵπῃρχεν ἐν δάνειον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἡμῖς αἰῶνα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδίσταζε νὰ ἀναγνωρίσῃ. Ὁ αἰμνῆστος Βασιλεὺς Ὁθων, ὁσάκις ἔλεγον πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ δανείου τοῦ 1824 καὶ 1825, ἔλεγεν ὅτι τοῦτο δὲν θαρρύνει τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα μόνον, ἀλλὰ πάσας τὰς Ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, αἵτινες ἔλαβον τὰ ὅπλα κατὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς γυνίξ ταύτης. Ὅταν καὶ ἐκεῖναι ἀπε-

λευθερωθῶσιν, ἔλεγεν ὁ αἰμῆνηστος Βασιλεὺς, τότε τὸ δάνειον πρέπει νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου πάντων τῶν Ἑλλήνων. Δὲν γνωρίζω ἂν ἡ θεωρία ἦτο ὀρθή, μοὶ φαίνεται ὅμως, ὅτι ἦτο ἀπόλυτος. Διὰ τοῦτο ἐν ἐποχῇ, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε παύσει ὁ Ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος, καθ' ἣν ἀνεκινουῦντο τὰ ζητήματα τῶν ἐθνικοτήτων καὶ παρίστατο ἐνώπιον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἡ δύστηνος Ἑλλάς, ὑπομνησκούσα τὸ δικαίωμα αὐτῆς, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τυγχάνων Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἐπεδόθη ἐν τὴν μετατροπῇ τοῦ δανείου. Τὸ δάνειον μετετράπη καὶ ἀνεγνωρίσθη, καὶ ὠνομάσθη δάνειον τῆς Ἀνεξαρτησίας. Τὸ δάνειον τοῦτο δύο εἶχε πλεονεκτήματα· τὸ πρῶτον, ὅτι, ἐπειδὴ ὁμολογίαι πολλαὶ τούτου εἶχον καταστραφῇ κατὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη, τὰ ὅποια εἶχον διέλθει ἀφ' ἧς εἶχε συνομολογηθῇ, τὰ ποσά, τὰ ὅποια εἶχον προσδιορισθῇ πρὸς πληρωμὴν τόκου τῶν κεφαλαίων τῶν ὁμολογιῶν τούτων, προσετέθησαν εἰς τὸ χρεωλύσιον. Ἐπομένως τὸ δάνειον εἶχεν ὑπέρογκον χρεωλύσιον. Τὸ ἕτερον πλεονέκτημα ἦτο τοπικόν. Τὰ πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίων τοῦ δανείου τούτου γρήματα εἰσεπράττοντο καὶ κατετίθεντο ἐν τῇ Ἰονικῇ Τραπεζῇ, ἥτις εἶναι ἱδρυμα γνωστὸν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὸ κεντρικὸν κατὰστημα τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς ἔδρευε ἐν Λονδίνῳ, ἐπομένως ἡ τοιαύτη διασκευὴ τοῦ δανείου ἐθεωρεῖτο παρέχουσα πᾶσαν ἐγγύησιν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὰς μετοχὰς τοῦ δανείου τούτου ἀπέκτησαν ἄνδρες, οἱ ὅποιοι εἶχον πλοῦτον καὶ δύναμιν οἰκονομικὴν, δὲν ἦσαν δὲ ἡναγκασμένοι εἰς τὸ πρῶτον οἰκονομικὸν νέφος, τὸ ὅποιον ἐπεφαίνετο εἰς τὸν οἰκονομικὸν ὀρίζοντα, νὰ σπεύσωσι νὰ πωλήσωσι τὰς μετοχὰς τῶν εἰς τὸ Χρηματιστήριον τοῦ Λονδίνου. Διὰ τοῦτο αἱ τιμαὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τούτου ἦσαν σταθεραὶ, περὶ τὰ 95 καὶ 94 τοῖς ἑκατόν. Ἀλλὰ προσῆλθον εἰς τὴν Κυβέρνησιν, προτείνοντες εἰς αὐτὴν νέον δάνειον πρὸς ἐξαγορὰν τοῦ δανείου τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ἀπαλλαγὴν τοῦ δημοσίου ταμείου ἀπὸ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρεωλυσίου. Οὗτοι δὲ, γνωρίζοντες, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μετατροπῆς τοῦ δανείου τούτου, ἔσπευσαν νὰ ἀγοράσωσιν ἐπὶ τῇ τιμῇ τῶν 93 τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας μετὰ πέντε ἡμέρας ἀπέδωκαν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν τιμὴν τῶν 100, καὶ ἀπέδωκαν αὐτὰς

ἀφοῦ ἐξησφάλισαν τόκον 5 ο/ο ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ δανείου, ἀλλὰ προσέτι καὶ τόκον ἐπὶ τῶν ἐντόκων γραμματίων, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου τῆς Ἀνεξαρτησίας. Καὶ τὸ δάνειον τοῦτο, τὸ συνομολογηθὲν πρὸς μετατροπὴν τοῦ δανείου τῆς Ἀνεξαρτησίας, ἐπαρουσίασαν ὡς μαρτυροῦν τὴν οἰκονομικὴν πίστιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἰσχυριζόμενοι ὅτι συνωμολογήθη ὑπὸ ὄρους συμφέροντας, ἀλλ' οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, οὔτινες συνωμολόγησαν τὸ δάνειον, εἶχον λάβει τὴν πρόνοιαν, ἵνα ἀνεύρωσιν ἐπικουρίαν εἰς τοὺς τόκους τοῦ δανείου τὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα συνεκόμισαν.

Τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον συνωμολογήθη πρὸς μετατροπὴν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων, ἐγένετο ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας. Κατωρθώθη οἱ συνομολογήσαντες τὸ δάνειον τοῦτο νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι πρόκειται δι' αὐτοῦ νὰ μετατραπῇ τὸ δάνειον τῶν 60 ἑκατομμυρίων, τὸ ὁποῖον ἐτιμᾶτο τότε πρὸς 350 ἢ 356, ἐπομένως ἡγόρασαν πέντε ἡμέρας πρότερον τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ πρὸς 356, καὶ τὸν ἄλλον μῆνα ἐπώλησαν εἰς τὸ Δημόσιον αὐτὰς ἐπὶ τιμῇ τῶν 500.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ οἰκονομικοὶ συνδυασμοί, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς δὲν ἀκολουθοῦμεν καὶ διὰ τοὺς ὁποίους μᾶς ἐπετίμησεν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος, λέγων ὅτι ἡ πρόοδος ἐν τῇ Κυβερνήσει τοῦ Κράτους, αἱ βελτιώσεις, αἵτινες ἐπῆλθον ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ, δὲν δύνανται πλέον νὰ διεξαχθῶσιν ὑπὸ συνήθων κυβερνητῶν, ὁποῖοι ἦσαν οἱ κυβερνηταὶ πρὸ τοῦ 1882, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται ἑκατὸ ἀνθρώποι, γνωρίζοντες τοὺς οἰκονομικοὺς συνδυασμούς, οὐδὲ δύνανται νὰ διοικηθῶσι κατὰ παραπλήσιον τρόπον τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους.

Ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι ἀποκρούω τοιοῦτους οἰκονομικοὺς συνδυασμούς. Ὅτε εἰς φίλος μου κατὰ μῆνα Δεκέμβριον μοὶ ἐπρότεινε δάνειον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συνδυάσω αὐτὸ μὲ πρόνομιον συστάσεως βιομηχανικοῦ καταστήματος ἐν Ἑλλάδι, ὁπὲρ νὰ παρέχῃ εἰς τὸν στρατὸν τὰ εἶδη τοῦ ἱματισμοῦ, ἀπέκρουσα τὴν πρότασιν, διότι ἔκρινα, ὅτι δὲν εἶμαι ἐπιτήδειος νὰ διεξάγω οἰκονομικοὺς συνδυασμούς. Ἐννοῶ τὴν ἀνάγκην, ἥτις ἐπιβάλλει εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ δανεισθῇ ὑπὸ ὄρους γνωστοῦ δανείου, δὲν στέργω ὅμως νὰ ἀναμίξω τὸ δάνειον μὲ ἐπιχειρήσεις ἄλλας, αἵτινες παρέχουσιν ἄλλα κέρδη εἰς τοὺς συνομολογοῦντας αὐτό.

Ἄλλ' ἀφοῦ μετετράπη τὸ δάνειον τῆς Ἀνεξαρτησίας, δὲν

ώφελήθημεν, ἀλλ' ἐζημιώθημεν. Ἐκεῖνο ἴστατο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Λονδίνου ὡς πύργος, ὡς ἀκρόπολις, περὶ τὸν ὁποῖον προσέφευγον πάντα τὰ ἄλλα ἐλληνικὰ δάνεια, καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ ὑποληψίς, τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανε τὸ δάνειον ἐκεῖνο, μετεδίδοτο καὶ ἐκάλυπτε καὶ τὰ ἄλλα δάνεια, τὰ ὁποῖα δὲν ἐτύγγαλλον ὑπὸ τοὺς ὄρους καὶ τὰς συνθήκας αὐτοῦ.

Ἐλέγον πρὸ μικροῦ πρὸς ὑμᾶς, Κύριοι, ὅτι, ὅταν εἰσήγαγον τὸν προϋπολογισμόν τοῦ 1892, εἶχον οὐχὶ τὴν ἐλπίδα, ἀλλὰ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἤθελε κατασταθῇ εὐκόλῳ νὰ πορισθῶμεν ἐν ξέναις ἀγοραῖς τὰ χρήματα, τῶν ὁποίων ἤθελε παρασταθῇ ἀνάγκη, καὶ εἶπον ὅτι δὲν ἦτο μόνον ἐλπίς, ἀλλ' ἦτο πεποίθησις. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδείξω εἰς ὑμᾶς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ὑπάρχοντος Ὑπουργείου, ἡ δημοσιογραφία τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἐπεχείρησεν ἔργον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι σύνηθες. Ἐσχολεῖτο νὰ ἀνακαλύψῃ τί ἔχει ἐν τῷ νῶ ἕκαστος τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν, καὶ κατὰ πᾶσαν πρωτὰν διέδιδον διαφόρους εἰδήσεις περὶ σχεδίων, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς εἰχομεν. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν αἱ δημοσιεύσεις αὗται περιεστρέφοντο εἰς εἰδήσεις, ὅτι ἡμεῖς διαπληκτιζόμεθα, ὅτι παραιτεῖται ὁ δεῖνα Ὑπουργός, ἡ ἐπαναστατεῖ ὁ ἄλλος, ἡ ἀποκρούει τὴν Κυβέρνησιν ὁ τρίτος, ἦσαν συμβεβηκότα, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ ἀξιῶνται τοῦ μειδιάματος ἡμῶν· ἀλλ' αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας διέδιδον κατὰ πᾶσαν πρωτὰν, ἐξετείνοντο ἐπὶ μᾶλλον, μεταδίδουσαι εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος, πότε ὅτι ἡμεῖς κατεργαζόμεθα οἰκονομικὸν σχέδιον τοιοῦτο, πότε ὅτι ἡμεῖς θέλομεν προτείνει τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα νομοθετήματα, καὶ τέλος πάντων, ὅτι ἡμεῖς διαπραγματευόμεθα δάνεια. Καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ν' ἀνακοινῶσιν εἰς τὸ κοινὸν καὶ τοὺς ὄρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους διαπραγματευόμεθα τὰ δάνεια. Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ οἰκονομῶ ὥρας, ἵνα ἀναγινώσκω τὰς ἐφημερίδας, ἔχω δὲ παρακαλέσει ἄλλον νὰ μοὶ ἀνακοινῇ τὰ ὑπ' αὐτῶν δημοσιευόμενα. Πρωτὰν τινὰ ἦλθεν ὁ φίλος μου ἐκεῖνος, ἐρωτῶν με: εἶναι ἀληθές, ὅτι διαπραγματεύεσθε δάνειον πρὸς 57 0/0; Ἦτο ἀληθές ὅτι διαπραγματευόμην δάνειον, ἀλλὰ δὲν διαπραγματευόμην ἐν, διαπραγματευόμην δύο δάνεια. Διαπραγματευόμην ἐν διὰ φίλων γνωστῶν τραπέζιτων, οἵτινες πολλάκις προσήνεγκον ὑπηρεσίας τοιαύτας εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ τόπου, ἐργαζόμενοι

καὶ παρασκευάζοντες καὶ εὐκολύνοντες τὰ τῆς συνομολογήσεως δανείων· ἀλλ' εἶχον καὶ ἄλλην συνεννόησιν, καὶ ἡ ἄλλη συνεννόησις ἡμῶν ἐγίνετο ἀπ' εὐθείας μετ' Ἀγγλικοῦ οἴκου, ὁ ὁποῖος ἔχει θέσιν δευτέραν ἐν τῷ τραπεζιτικῷ κόσμῳ τῆς Ἀγγλίας μετὰ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας. Ἐζητοῦμεν νὰ συνομολογήσωμεν δάνειον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐλέγομεν πρὸς τοὺς δανειστάς, ὅτι ἐσκοποῦμεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν πληρωμὴν τῶν τοκομεριδίων ἐπὶ δύο ἢ ἐπὶ τρία ἔτη, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τὰ διὰ ταύτην χρήματα νὰ μένωσιν ἄνευ τόκου, νὰ τὰ λαμβάνωμεν δὲ ἐντόκως κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστης τριμηνίας τοῦ ἔτους ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὰ τοκομερίδια ἐπρόκειτο νὰ πληρώσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν ἄλλῳ μέρος τοῦ δανείου προωρίζομεν διὰ νὰ πληρώσωμεν εἰς τὴν Τράπεζαν τὴν Ἑθνικὴν, τὴν Τράπεζαν τὴν Ἰονικὴν καὶ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἡπειροθεσσαλίας τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον εἰς χρυσὸν ὠφείλαμεν εἰς αὐτάς ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ. Τὸ ποσόν δὲ τοῦτο ἀνέρχεται εἰς 16 ἑκατομμύρια περίπου· διότι 14 ἑκατομμύρια καὶ τινὰς χιλιάδας ὀφείλομεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, τὸ ὑπόλοιπον δὲ ὀφείλομεν εἰς τὴν Ἰονικὴν καὶ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἡπειροθεσσαλίας. Τὸ ἰσότιμον τοῦ ποσοῦ τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια κατὰ τὰς συμβάσεις περὶ δανείων εἰσὶ προωρισμένα, ἵνα χρησιμεύωσι πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσιῶν τῶν δανείων, τὸ ἰσότιμον λέγω πρὸς τὸ ποσόν τοῦ χρυσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ δανείου ἠθέλομεν πορισθῇ καὶ πληρώσει τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια μετὰ τοῦ ποσοῦ τῆς διαφορᾶς τοῦ συναλλάγματος, ἠθέλομεν ἀποδίδει εἰς τὰς Τραπεζὰς ἀπέναντι τοῦ χρέους ἡμῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ, ἠθέλομεν δὲ διὰ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ δανείου ἐξακολουθεῖ τὴν κατασκευὴν τῶν δημοσίων ἔργων. Τοιοῦτοτρόπως ἐπετυγχάνομεν τρία τινά· ἐπετυγχάνομεν πρῶτον τὴν ἄνετον ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους πρὸς τοὺς δανειστάς αὐτοῦ, διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων καὶ χρεωλυσιῶν· ἐπετυγχάνομεν δεύτερον τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ κυκλοφοροῦντος ἐν τῷ Κράτει ποσοῦ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τοῦ ὁποίου ποσοῦ ἡ κυκλοφορία, ὅταν ὑπερβαίνει τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους, συντελεῖ εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ συναλλάγματος καὶ εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ. Ἀλλ' ἐπε-

τυγχάνομεν καὶ τρίτον· ὅτι ἐπορίζομεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν 14 ἑκατομμύρια καὶ τινὰς χιλιάδας εἰς χρυσόν, τὰ ὅποια ὀφείλομεν εἰς αὐτὴν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ, ἐπορίζομεν δὲ εἰς αὐτὴν καὶ ἑπτὰ περίπου ἑκατομμύρια, τὰ ὅποια ὀφείλομεν εἰς αὐτὴν ὡς δάνεια προσωρινά· καὶ οὕτως ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα ἤθελε δυνηθῇ ν' ἀποταμιεύσῃ εἰς τὰ ταμεῖά της 20 καὶ πλέον ἑκατομμύρια εἰς χρυσόν, τὰ ὅποια ἤθελον χρησιμεύσει εἰς αὐτὴν, ὡς λέγουσιν οἱ τραπεζίται, ὡς Stock, ἵνα ἀμυνθῇ κατὰ πάσης ἐπιδρομῆς, μελλούσης νὰ διαταράξῃ τὰς τιμὰς τοῦ τραπεζικοῦ γραμματίου καὶ τοῦ χρυσοῦ. Καὶ ταῦτα, τὰ ὅποια λέγω, τὰ λέγω δημοσίᾳ ἀπὸ τοῦ θήματος τῆς Βουλῆς, ἵνα μὲ ἀκούσωσι πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ συνομιλήσαντες, καὶ ἐπομένως δώσω τὴν εὐκαιρίαν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀρνηθῶσιν ὅσα εἶπον, ἐὰν δὲν λέγω τὴν ἀλήθειαν. (Χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

(Ἀναγινώσκει): «Κατὰ τὰς ὁδηγίας ὑμῶν, ἦλθον εἰς λίαν ἐμπιστευτικὰς διαπραγματεύσεις, διὰ μέσου Ἀγγλοῦ φίλου μου, ὑψηλὴν κατέχοντος θέσιν ἐν τῇ Ἀστει, πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν Τράπεζαν, ἥτις εἶναι δευτέρα τὴν θέσιν καὶ τὴν δύναμιν μόνῃς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας. Τὸ Συμβούλιον τῆς Τραπεζῆς ἐθεώρησε λίαν ἐπιτυχῇ τὸν προτεινόμενον συνδυασμόν, καθ' ὃν θὰ ἡσφαλίζετο ἡ πληρωμὴ τῶν τοκομεριδίων ἐπὶ τρία ἔτη, οἱ δ' εἰς τοῦτο συνήθως χρησιμεύοντες δημόσιοι πόροι ἤθελον ἀφιερωθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς βαθμιαίαν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, οὕτως ὥστε διὰ τοῦ τοιούτου δανείου δὲν θὰ ἠδύνατο τὸ δημόσιον χρέος τῆς χώρας, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θὰ ἡλαττοῦτο καὶ τοῦτο καὶ ἡ ζημία, ἣν νῦν ὑφίσταται ἡ χώρα διὰ τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ χρυσοῦ, διότι, ἅμα συνομολογούμενου τοῦ δανείου, θὰ ἐπιπτε τὸ συνάλλαγμα. Ταῦτα καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα ἦσαν ἀμέσως κατάδηλα, καὶ δὲν εἶχον μεγάλην δυσκολίαν νὰ πείσω αὐτοὺς πρὸς τοῦτο. Ἀποῦ ὁμως παρενέπεσαν αἱ ἐσρταὶ τοῦ τέλους καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους, καθ' ἃς, ὡς εἶκός, οὐδὲν εἶναι δυνατόν γενέσθαι, ἀνεφάνησαν αἱ νέαι δυσκολίαι, αἵτινες ἀπεθάρρυναν τελείως τὸ Συμβούλιον τῆς Τραπεζῆς.»

Ἀλλὰ πλὴν τῆς συνεννοήσεως ταύτης ἐτέλουν εἰς συνεννόησιν, ὡς εἶπον ὑμῖν, καὶ μετὰ φίλων γνωστῶν τραπεζιτῶν, οἵτινες πολλάκις προσήνεγκον τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν εἰς τὰς

Κυβερνήσεις, ὅσας ἐφίστατο ἀνάγκη εὐρέσεως δανείου. Ὅφειλω δὲ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι καὶ αἱ συνεννοήσεις αὐταὶ ἔβαινον οὕτως, ὥστε καθίστατο λίαν πιθανόν, ὅτι ἤθελον καταλήξει εἰς ἀποτέλεσμα.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι ὠρισμένου χρόνου. Ἀναγκάζομαι ὁμως ν' ἀναδράμω πάλιν ἐπὶ τὴν περίοδον ταύτην, διότι δὲν πρέπει ν' ἀφήσω ἄνευ ἀναιρέσεως τὴν πολλάκις διαχυθεῖσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς ψευδολογίαν, ὅτι ἡμεῖς συνετελέσαμεν εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ συναλλάγματος καὶ τοῦ χρυσοῦ. Ἐχω πίνακα, δηλοῦντα τὴν καθημερινὴν τιμὴν τοῦ συναλλάγματος καὶ τοῦ χρυσοῦ, καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἔτους 1891. Ἐχω δὲ πίνακα τοιοῦτον καὶ δι' ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε διαρρευσάσας ἡμέρας τοῦ 1892. Ὁ χρυσὸς κατὰ τὸ 1891 δὲν εἶχε πολλὰς διακυμάνσεις. Κατ' Αὐγούστον ἦτο μεταξύ 128 καὶ 129 λεπτῶν, ἀλλ' εἶχε καταβῇ καὶ εἰς 127 μόνον. Κατὰ Σεπτέμβριον ἤρχισεν ἀπὸ 128 καὶ ἔφθασε κατὰ τὴν 30 Σεπτεμβρίου εἰς 128 $\frac{1}{4}$ μέχρι 129 $\frac{1}{4}$. Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε διακυμάνσεις μεταξύ τῶν 128 καὶ 127. Κατὰ Ὀκτώβριον ἤρχισεν ἀπὸ 129 ἕως 130, καὶ κατὰ τὴν 31 Ὀκτωβρίου εἶχεν ἀνέλθει εἰς 131 $\frac{1}{2}$ ἕως 132 $\frac{1}{2}$. Κατὰ Νοέμβριον, μέχρι μὲν τῆς 10 τοῦ μηνὸς ἐκυμαίνετο μεταξύ 132 $\frac{1}{2}$ ἕως 133, μέχρι τῆς 20 εἶχον ἀνέλθει εἰς 133 $\frac{1}{4}$ ἕως 134 καὶ κατὰ τὸ τέλος εἶχε φθάσει τὰ 135 ἕως 135 $\frac{1}{2}$. Κατὰ Δεκέμβριον ἀπὸ τῶν 135 μόλις κατὰ τὴν 27 τοῦ μηνὸς ἀνῆλθεν εἰς 136, καὶ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου κατήλθεν αὐθις εἰς τὰ 135 $\frac{1}{2}$. Ἀλλὰ κατὰ Ἰανουάριον μέχρι τῆς 11 αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς 139 ἕως 139 $\frac{1}{2}$, κατὰ τὴν 15 τοῦ μηνὸς εἰς 140 $\frac{1}{2}$, καὶ κατὰ τὴν 31 αὐτοῦ εἰς 141 $\frac{1}{4}$ ἕως 142 $\frac{1}{4}$.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἤρχισε νὰ προμηθεύηται συνάλλαγμα ἀπὸ τῆς 28 Αὐγούστου, ἐπρομηθεύετο δὲ ὠρισμένον ποσὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Τὴν 28 Αὐγούστου τὸ συνάλλαγμα ἦτο μεταξύ 127 $\frac{3}{4}$ καὶ 128 $\frac{3}{4}$ κατὰ τὴν 9 Ὀκτωβρίου ἐτελείωσαν αἱ ἀγοραὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ τὸ συνάλλαγμα ἦτο 130 $\frac{1}{4}$ πρὸς 131 $\frac{1}{4}$, ἦτοι κατὰ τὸ διάστημα, καθ' ὃ ἡγοράζετο τῇ ἐντολῇ ἡμῶν συνάλλαγμα, ἡ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ ἠῤῥῆσε κατὰ 2 $\frac{1}{2}$ λεπτὰ. Ἡ πληροφορία αὕτη δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἀντιλέγοντας, ὅτι ἡ ἀγορὰ τῇ ἐντολῇ ἡμῶν συναλλάγματος

δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ· διότι ἐγένετο ἀντίρρησης, ὅτι, ἐπειδὴ ἀφηρέθη ἀπὸ τὴν ἀγορὰν συνάλλαγμα 10 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμυρίων, ὅσον ἡγοράσαμεν διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια, τὸ συνάλλαγμα τοῦτο ἦτο προωρισμένον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου, τὸ δὲ ἐμπόριον, μὴ εὐρίσκον τὴν περίσσειαν τοῦ συναλλάγματος, ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πληρώσῃ τὴν ὑπερτίμησιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἡ ἀντίρρησης αὕτη δὲν εἶναι βάσιμος. Ἐὰν ὑπολογισθῇ, ὅτι, τὸ 1891 μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου ἐξήχθη σταφιδοκάρπος 52 ἑκατομμύρια περισσότερον ἢ ὅσον εἶχεν ἐξαχθῇ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1890. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐπὶ παντὸς τούτου τοῦ ἐξαχθέντος σταφιδοκάρπου οἱ πωληταὶ ἢ οἱ ἐμποροὶ εἶχον, ὡς συνειθίζουσι νὰ λέγωσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, τραβήγματα ἐπὶ τοῦ ποσοῦ αὐτῶν. Ἐὰν ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι ἡ μεγίστη εὐφορία τῶν σιτηρῶν ἐν Θεσσαλίᾳ δὲν ἡλάττωσε μόνον τὴν ἀνάγκην εἰσαγωγῆς σίτου, ἀλλ' ἐπέφερε καὶ τὴν ἐκ Θεσσαλίας ἐξαγωγὴν σίτου, ἐπομένως εἰσαγωγὴν χρυσοῦ, θέλουσι πεισθῇ, ὅτι τὸ ποσὸν τῶν 10 ἑκατομμυρίων καὶ 500 περίπου χιλιάδων φράγκων, τὸ ὅποῖον ἡγοράσαμεν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, δὲν ἀφῆρεσε ποσὸν τοσοῦτον συναλλάγματος, ὥστε νὰ μειωθῇ τὸ ποσὸν, τοῦ ὁποῖου εἶχεν ἀνάγκην τὸ ἐμπόριον, διότι δὲν κατεστάθη ὀλιγώτερον τοῦ κατὰ τὰ 1890 μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὑπάρχοντος ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἀγορὰ συναλλάγματος συνετέλεσε κατὰ τι, τί ἡδυνάμεθα νὰ πράξωμεν; Ἡ ἀγορὰ τοῦ συναλλάγματος ἦτο ἐπιβεβλημένη εἰς ἡμᾶς, ἦτο ὑποχρεωτική, πλὴν ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κηρύξωμεν εἰς τοὺς δανειστὰς ἡμῶν, ὅτι δὲν μέλλομεν νὰ πληρώσωμεν τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια. Ἀφοῦ δάνειον δὲν προσῆκε νὰ συνομολογήσωμεν μέχρι τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, κατὰ τίνα τρόπον ἠθέλομεν πορισθῇ τὸν χρυσὸν ἢ τὸ συνάλλαγμα, ἵνα ἐκπληρώσωμεν τὰς πρὸς τοὺς δανειστὰς ἡμῶν ὑποχρεώσεις μας; Ἡ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἦτο συμβεβηκός, τὸ ὅποῖον ἐπήνεγκον αἱ ἀνάγκαι τῶν συναλλαγῶν, ἦτο συμβεβηκός ἀσύνθηες, ἰδίως δὲ ἐνεποίει ἐκπληξιν εἰς τὸν ἐξετάζοντα περὶ τούτου ἡ ραγδαία πτώσις τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Δύσεως, ὑπὸ οὐδενὸς λόγου καὶ ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς δικαιολογουμένη, μηδὲως δὲ συνεχομένη μετὰ τὴν οἰκονομικὴν κατὰστασιν τοῦ Κράτους.

Ὅταν διεδέχθημεν τοὺς προκατόχους ἡμῶν κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, κατὰ τὴν 24 Ὀκτωβρίου, τὸ δάνειον τῶν 5 τοῖς ο)ο εἶχε 392,50, τὸ δὲ δάνειον τῶν 4 τοῖς ο)ο ἐτιμῶτο πρὸς 60 1)2. Ἀπὸ τῆς 24 Ὀκτωβρίου ἐφάνη τάσις τις πρὸς ὑποτίμησιν, διότι τὴν 25 τὸ δάνειον τῶν 5 τοῖς ο)ο ὑπετιμῆθη εἰς 390, τὴν 28 εἰς 390· καὶ ἀνεβιδάσθη μὲν τὴν 29 εἰς 392,50, ἀλλὰ τὴν 31 ὑπετιμῆθη πάλιν εἰς 391. Προέβη δὲ ἡ ὑποτίμησις εἰς 387,50, εἰς 382, εἰς 383, εἰς 380, καὶ ἔφθασε μέχρι τῆς 18 Νοεμβρίου εἰς 355. Ἀλλὰ μετὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὅταν ἐγνώσθη, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐπλήρωσε τὰ τοκομερίδια αὐτῆς, καὶ ὅτι μάλιστα ἐπλήρωσεν αὐτὰ ἕνα μῆνα πρὶν ἢ λήξῃ ἡ προθεσμία, τὰ ἑλληνικὰ χρεώγραφα ὑπερετιμῆθησαν. Ἡ τιμὴ τῶν 355 τὴν 20 Νοεμβρίου ἀνῆλθεν εἰς 365, ἥτοι κατὰ δέκα μονάδας περισσότερον, τὴν 21 εἰς 375, τὴν 25 εἰς 380, τὴν 27 εἰς 382,50, τὴν 29 εἰς 381,50, τὴν 30 εἰς 383, τὴν 1 Δεκεμβρίου εἰς 390, τὴν 4 Δεκεμβρίου εἰς 392, τὴν 5 Δεκεμβρίου εἰς 395 καὶ προσήγγιζε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν εἶχον προτῆτερα. Ἀλλὰ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου ἐπῆλθε τροπὴ πρὸς τὰ ὀπίσω· τὴν 1ην Ἰανουαρίου εἰς 391, τὴν 3 εἰς 390, τὴν 10 εἰς 376,50, τὴν 17 εἰς 367,50 τὴν 31 εἰς 287. Ἀλλὰ 287 μέχρι 500 εἶναι διαφορὰ 213. Λοιπὸν εἶχομεν οὕτω βραγδαίαν ὑποτίμησιν τῶν ἑλληνικῶν ἀξιών ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Εὐρώπης, τσαούτην ὑπερτίμησιν τοῦ συναλλάγματος καὶ τοῦ χρυσοῦ ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν! Ἐπταεὶν ἡ οἰκονομικὴ κατὰστασις τοῦ Κράτους; Ὅσα καὶ ἂν εἶπε χθὲς ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος, ὅτι οὐδεὶς χρεωστῇ ἡμῖν χάριν τινά, διότι εἰσεπράξαμεν περισσότερα τῶν κατὰ τὸ 1890 εἰσπραχθέντων, ἦσαν λόγοι, οἱ ὁποῖοι ἤρεσκον αὐτῷ· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἠξιώσαμεν νὰ ὁμολογῇ ἡμῖν χάριν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος· ἐβεβαιώσαμεν τοῦτο, τὸ ὅποῖον ἦτο ἀληθές. ὅτι εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ 1891 περισσότερα τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὸ 1890. Ἐπρεπε νὰ τὸ ἀποσιωπήσωμεν; Ἐπρεπε νὰ τὸ ἀποκρύψωμεν; Καὶ διότι εἴπομεν αὐτὸ, ἐνόμισεν ὁ κύριος Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος, ὅτι ἐζητοῦμεν νὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ ἔπαινον, καὶ ἐπεχείρησε ν' ἀμφισβητήσῃ τί ἐπράξαμεν! «Εἰσεπράξατε, εἶπε, περισσότερα τελωνειακὰ τέλη, ἀλλ' ἦσαν πὰ τελωνειακὰ τέλη, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐπεβάλομεν. Εἰσεπράξατε περισσότερα διὰ τῶν ταμείων, ἀλλ' ἦσαν

οἱ φόροι, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς ἐπεβάλομεν.* Ἡμεῖς ἡλέγξαμεν καὶ ἐπεκρίναμεν ὑμᾶς, ὅταν ἀνεβιβάζετε τοὺς φόρους, διότι ὠφείλατε τότε νὰ περιορίσητε τὰς δαπάνας, καὶ ἐπομένως ἠδύνασθε νὰ μὴ ἐπιβάλητε τοὺς φόρους, ὅσους ἐπεβάλετε. Ἄλλ' ἐὰν ἐπεκρίναμεν ὑμᾶς, διότι ἐπεβάλετε φόρους, νομίζετε, ὅτι ἔπρεπε ἡμεῖς νὰ μὴ εἰσπράξωμεν τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ἐπεβάλετε; Ἄν εἰσεπράξαμεν περισσότερα ἀπ' ὅσα οἱ προκατόχοι ἡμῶν εἶχον εἰσπράξει, ἐνδέχεται τοῦτο νὰ ᾖ ἀποτέλεσμα καιρικῶν περιστάσεων, ἐνδέχεται νὰ ᾖ ἀποτέλεσμα τῆς εὐφορίας, ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα κακοδιοικήσεως, βεβαίως δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα φατριασμοῦ καὶ μεροληψίας. (Χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

Τὰ ταμεῖα τοῦ Κράτους κατὰ τὸ 1890 εἰσέπραξαν δρ. 28,992,809, κατὰ δὲ τὸ 1891 εἰσέπραξαν 31,320,374, ἥτοι εἰσεπράξαμεν 2,327,565 ἐπὶ πλεόν. Τὰ τελωνεῖα τοῦ Κράτους εἰσέπραξαν κατὰ τὸ 1890 δρ. 30,444,503, κατὰ δὲ τὸ 1891 δρ. 35,225,936, δηλαδή εἰσέπραξαν κατὰ τὸ 1891 4,781,433 περισσότερα τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὸ 1890.

Τοιαύτην αὐξήσιν ἐσόδων ἔχομεν καὶ ἐκ τῶν εἰδῶν τοῦ Μονοπωλίου, ἐκ τῶν ὁποίων εἰσεπράχθησαν δρ. 2,233,046 περισσότερα τῶν κατὰ τὸ 1890 εἰσπραχθέντων. Καὶ οὕτω τὰ ἔσοδα τοῦ 1891 ὑπερέβησαν τὰ κατὰ τὸ 1890 πραγματοποιηθέντα κατὰ 12,198,877.

Ἀλλὰ μήπως ἡ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς δυσαναλόγου καὶ ὑπερβαλλούσης πλειονότητος τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τῶν τεθέντων ἐν κυκλοφορίᾳ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ; Εἶπον, ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο ἡμάρτομεν, διότι ἐλάβομεν χρήματα ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, συμπληρώσαντες δι' αὐτῶν τὰ πρὸς ἀγορὰν τοῦ ἀναγκαιοῦντος εἰς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσίων συναλλάγματος. Ἄς ἴδωμεν πόσα χρήματα ἐλάβομεν. Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1890, ὅτε διεδέχθημεν τοὺς προκατόχους ἡμῶν, ἡ Κυβέρνησις εἶχε θέσει ἐν κυκλοφορίᾳ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ 60,743,975 δραχμῶν, κατὰ δὲ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1891 τὸ ποσόν, τὸ εἰς λ)σμὸν τῆς Κυβερνήσεως τεθειμένον ἐν κυκλοφορίᾳ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ, ἀνῆρχετο εἰς δρ. 68,633,850, ἥτοι ὑπερέβαινε τὸ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ποσόν κατὰ δρ. 7,889,875.

MANETAS. *Ὁλων τῶν Τραπεζῶν;

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Τῆς Ἐθνικῆς τῶν ἄλλων Τραπεζῶν εἶναι μικρὰ ποσά. Ἀλλὰ πῶς ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἀναδιβασθῇ τὸ εἰς λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ποσὸν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων μέχρις 68,633,850; Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι τοιοῦτον, ἵνα γεννήτῃ ἐκπληξιν, ἂν ἀναμνησθῇ τις, ὅτι εἰσεπράξαμεν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι 15 Νοεμβρίου 1891 δραχμὰς 53,879,992:93, ἐνῶ ἐδαπανήσαμεν δραχ. 72,922,992:55. Ταῦτα τὰ 19,042,999:62, τὰ ὅποια ἐδαπανήσαμεν πλέον ὅσων εἰσεπράξαμεν, δὲν μετεφέρομεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἐκ τῶν ἰδίων ἡμῶν οἰκιῶν, διότι, κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἴχομεν πάντες ἡμεῖς οἱ Ὑπουργοὶ χρήματα, καὶ ἂν τινες ἐξ ἡμῶν ἔχωσι, δὲν ἔχουσιν ὅμως τοσαῦτα. Ἐπομένως δὲν ἐδωρήσαμεν ἡμεῖς ταῦτα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Τὰ ἐλάβομεν βεβαίως ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους, τὰ ἐλάβομεν καὶ ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Εἰς ποίαν κατὰστασιν ἦσαν τὰ χρηματικά τοῦ Κράτους, ὅτε διεδέχθημεν τὴν προκάτοχον Κυβέρνησιν; Εὐρομεν εἰς χρυσὸν ὑπόλοιπον τοῦ δανείου τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης 7,694,650, ἀλλ' εὐρομεν καὶ χρεὴ νὰ πληρώσωμεν, καὶ τὰ χρεὴ ταῦτα συνίσταντο: α') Εἰς τὴν δόσιν τοῦ δανείου τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης ἐκ φράγκων χρυσῶν 1,148,700. β) Τοὺς τόκους τοῦ δανείου τῶν 120 ἑκατομμυρίων ἐκ φράγκων 3,502,048. γ') Τοὺς τόκους τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων ἐκ φράγκων 3,117,535. δ') Τοὺς τόκους τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων ἐκ φράγκων 2,714,950:30. ε') Τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὰς τρεῖς Μεγάλας Δυνάμεις ἐκ φράγκων 600,000. ς') Τὸ προσωρινὸν δάνειον δι' ἐντόκων γραμματίων ἐκ λιρῶν 600,000, εἰς κεφάλαιον φράγ. 15,000,000, καὶ εἰς τόκους φράγ. 750,000, τὸ ὅλον 15,750,000. ζ') Τὰ ὀφειλόμενα ὑπόλοιπα πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων ἐκ φράγ. 141,097. η') Τὰ ὀφειλόμενα ὑπόλοιπα πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὁμολογιῶν τῶν δανείων τοῦ 1824 καὶ 1825 ἐκ φράγ. 6,458. Ἡξεύρετε εἰς πόσον ποσὸν ἀνέρχονται ταῦτα; Εἰς 26,980,788 καὶ 30 εἰς χρυσόν. Καὶ προσέτι εὐρομεν ὑποχρεώσεις νὰ πληρώσωμεν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια :

χρέος πρὸς τὸν πρῶτον Βασιλέα δραχ.	100,125
εἰς παγιωθὲν ὑπόλοιπον τοῦ δανείου τῶν 26 ἑκατομμυρίων	507,587:50
εἰς ὅμοιον τοῦ δανείου τῶν 10 ἑκατομμυρίων	22,156:25
εἰς ὅμοιον τοῦ δανείου τῶν 9 ἑκατομμυρίων	244,750
εἰς ὅμοιον τοῦ δανείου τῆς ὁδοποιΐας	47,311:90
εἰς ὀφειλόμενα πρὸς ἐξόφλησιν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 25 ἑκατομμυρίων	57,808
εἰς ὀφειλόμενα ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 4 ἑκατομμυρίων	18,612
εἰς ὅμοια τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων	58,895
εἰς ὅμοια τοῦ δανείου τῶν 10 ἑκατομμυρίων	140,058
εἰς κερματικά γραμμάτια, ἅπερ διетήρει εἰς κυκλοφορίαν τὸ προκάτοχον Ὑπουργεῖον, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ καύσῃ	2,142,934
	3,340,236:65

Ἐκ τίνων χρημάτων ἠθέλομεν πληρώσει 26,980,788:30 εἰς χρυσόν, καὶ 3,340,237 εἰς γραμμάτια, ἐν ᾧ δὲν εὗρομεν εἰμὴ 7,694,650 εἰς χρυσόν; Μήπως ἡ κληῖσις ἡμῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν μᾶς περιέβαλε μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εὗρωμεν τὰ χρήματα ταῦτα ἄλλοθεν, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου; Λοιπὸν ἐλάβομεν ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας 7,889,874:41. Μήπως ἐλάβομεν περισσότερα τῶν ἀναγκασιούτων καὶ ἐσπαταλήσαμεν αὐτά; Ἡ μήπως πρώτην φορὰν ἀνεβιβάσθη τὸ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια χρέος τοῦ Δημοσίου εἰς 68,633,859:09; Ἐπιτρέψατέ μοι, Κύριοι, νὰ σᾶς ἐπαναφέρω τὴν ἱστορίαν τῆς διαχειρίσεως τοῦ δανείου τούτου εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν, διὰ νὰ ἴδῃτε, ὅτι δὲν ἦτο πρωτάκουστον καὶ πρωτοφανὲς νὰ ἀναβιβάσθῃ μέχρι τοσούτου ποσοῦ τὸ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια χρέος τοῦ Δημοσίου, ὥστε ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος νὰ νομίσῃ, ὅτι ἡδύνατο νὰ ψέξῃ καὶ μεμφθῇ ἡμᾶς ἐπὶ τούτῳ.

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος χθὲς εἶχεν εὗρεῖ μίαν μέθοδον, ἡ ὁποία εἶναι τῶντι εὐφρεστάτη. Παρέβαλε τὸ καθ' ἕναστον Δεκέμβριον ποσὸν τῶν ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ὑπαρχόντων ἐν τῇ ἀγορᾷ γραμματίων, καὶ εὗρισκεν, ὅτι κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1886 ἀνῆρχοντο εἰς 52,465,847:19,

ἀλλὰ παρέλιπε νὰ μνημονεύσῃ, ὅτι κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους ἐκείνου εἶχον ἀνέλθαι εἰς 62,399,165:75. Ἐλεγεν, ὅτι κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1887 ἦσαν 55,798,449, ἀλλὰ δὲν ἐμνημόνευεν, ὅτι κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους ἐκείνου ἦσαν 65,701,545:87. Ἀνέφερεν, ὅτι κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1888 ἦσαν 46,401,477:85, παρέλιπε δὲ νὰ ἀναφέρῃ, ὅτι κατὰ Νοέμβριον τοῦ ἔτους ἐκείνου ἦσαν 57,018,972. Μᾶς ἐπέκρινεν, ὅτι εἶχομεν ἀναβιδάσει εἰς 55,945,595 τὸ ποσὸν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1890, ἐν ᾧ κατ' Αὐγουστον οἱ προκατόχοι ἡμῶν τὸ εἶχον ἀναβιδάσει εἰς 66,931,475. Πῶς ἀπὸ τὸν Νοέμβριον ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς, ἦτοι κατὰ Δέβριον, ἡλαττώθησαν; Διότι εἶχομεν συνομολογήσει δάνειον κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου, καὶ ἐπληρώθησαν διὰ τοῦ δανείου οἱ τόκοι, ἔλαβον δὲ τὰς διὰ τοὺς τόκους ὑπεγγύους εἰσπράξεις, καὶ ἀπέδωκαν αὐτάς εἰς τὸν λογαριασμὸν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Καὶ ἐπέκρινεν ἡμᾶς, ὅτι ἀνεβιδάσαμεν τὸ ποσὸν τῶν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ 1891 εἰς 68,633,850, ἀναγκασθέντες νὰ τὸ πράξωμεν, ἀφοῦ δὲν συνωμολογήσαμεν δάνειον, ἀλλ' ἡγοράσαμεν συνάλλαγμα διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χρημάτων, ἐν ᾧ οἱ προκατόχοι ἡμῶν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1890 εἶχον ἀναβιδάσει τὸ δάνειον τοῦτο ὡσαύτως εἰς 68,378,388, ἂν καὶ κατ' ἔτος συνωμολόγουν δάνεια, καὶ δι' αὐτῶν ἐπλήρουν τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια τῶν δανείων. Καὶ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1890 πῶς δὲν ὑπερετιμῆθη ὁ χρυσὸς εἰς 142 λεπτά, εἰς ὅσα ὑπερετιμῆθη ἐφέτος, ἐνῷ καὶ τότε τὸ δάνειον τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας εἶχεν ἀνέλθει εἰς 68 ἑκατομμύρια, εἰς ὅσα ἀνῆλθε κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1891; Τότε δὲν ὑπῆρχεν ὑπερβολὴ τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ὑπάρχοντος ἐν τῇ ἀγορᾷ τραπεζικοῦ γραμματίου;

Ἡ αἰτία τῆς τσαύτης ὑπερτιμῆσεως τοῦ χρυσοῦ δὲν ἦτο ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐμπορίου. Συνετελέσθη πρωτοφανὲς γεγονός. Ἡρώτων οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐν Ἀθήναις: διατί ὑπερετιμῆθη ὁ χρυσὸς, καὶ διατί ὑπερτιμᾶται τὸ συνάλλαγμα; Διότι ὑπετιμῆθησαν αἱ ἐλληνικαὶ ἀξίαι ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Παρισίοις, ἀπῆντων οἱ περὶ τοὺς χρηματιστάς. Καὶ ἡρώτων πάλιν, διατί ὑπετιμῆθησαν αἱ ἐλληνικαὶ ἀξίαι ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Παρισίοις; Διότι ὑπερετιμῆθη ὁ χρυσὸς ἐν Ἀθήναις. Οὕτω ἐσχηματίσθη εἰς κύκλος διάλληλος, ὡς λέγουσιν. Ἐξετελέσθη εἰς

ἀποκλεισμός. Καὶ ἐπέπρωτο μετὰ πέντε ἔτη νὰ ἴδωμεν πάλιν ἡμᾶς ἀποκλειομένους οὐχὶ ὑπὸ τῶν στόλων τῶν πέντε Μεγάλων Δυνάμεων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Χρηματιστηρίου ἐν Ἀθήναις. (Εὐγε! καὶ χειροκροτήματα ἐκ δεξιῶν καὶ ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

Ἦκουσα χθὲς ἀγαπητόν μοι συνάδελφον, ἐφελκύνοντα τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ Χρηματιστηρίου τῶν Ἀθηναίων. Ἀνομολογῶ, ὅτι τὸ ἴδρυμα τοῦτο εἶναι ἀμαρτωλόν, καὶ θεβαίως καθῆκον εἶχεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ ἰδρύματος ἀμαρτωλοῦ. Ἀλλ' οὐδέποτε ἡδύνατό τις νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἡ τόλμη τῶν ἐκεῖ ἐργαζομένων ἤθελεν ἀνέλθει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ θαυκαλισθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι αὐτοὶ ἡδύναντο νὰ ἐπιβάλωσι τὸν νόμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. (Εὐγε! ἐκ δεξιῶν, χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροατηρίων).

ΣΑΚΚΗΣ. Αὐτὸ ὁμῶς δὲν θὰ κατορθωθῇ ποτέ.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Καὶ νομίζετε, Κύριοι, ὅτι θέλει λειτουργεῖ πλεόν κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα; Νομίζετε, ὅτι ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου θέλει εἶσθαι πλεόν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἐνασκήσει τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, τὰ ὅποια τὸ Σύνταγμα ἀπένειμεν εἰς αὐτόν; Νομίζετε, ὅτι ὑπάρχει πλεόν θεσμός τις ὀρθίος ἐν τῇ χώρᾳ; Δὲν ἀπαιτεῖται, εἰμὴ δέκα ἄνθρωποι, οἵτινες ἐπλήρωσαν τὰ ταμεία των καὶ τὰ θυλάκιά των διὰ χρυσοῦ, νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς ἀλλήλους, διὰ νὰ ἐπιβάλωσι πᾶσαν ἀνατροπὴν ἐν τῇ πολιτικῇ τάξει. Μωρὸς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ὅστις σπεύδει περὶ τὰς κάλπας διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἀντιπροσώπους καὶ νὰ πέμψῃ αὐτοὺς εἰς τὸ Κοινοβούλιον τῆς Ἑλλάδος· οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ οὐδὲν σημαίνουσιν ἀπέναντι τῶν μεσιτῶν τῆς ὁδοῦ Σοφοκλέους (φραγδαῖα χειροκροτήματα). Εἶπον οἱ οὐδέποτε ὑπεθέτομεν ὅτι ἤθελεν ἀναβιβασθῇ εἰς τοσοῦτον ἡ τόλμη αὐτῶν, ἄλλως ἤθελομεν ἐγκαίρως φροντίσει, καθ' ὃ εἴχαμεν καθῆκον, νὰ ὑποτάξωμεν αὐτοὺς εἰς τὰ κελεύσματα τῶν νόμων. Βεβαίως περιεσπώμεθα ὑπὸ πληθύος ὑποθέσεων, προσεβλέπομεν εἰς συμφέροντα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐφαίνοντο ἡμῖν ὑπέρτερα, καὶ κατηναλώσαμεν τὸν χρόνον ἡμῶν εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν μεγάλων ἐκείνων συμφερόντων. Τίς νὰ ὑποθέσῃ ὅπισθεν αὐτοῦ τοιαύτην ὑπόνοιαν ἀνασκαπτομένην, οὐχὶ καθ' ἡμῶν, — τί εἴμεθα ἡμεῖς; —

ἀλλὰ κατὰ τῶν θεσμῶν τῆς χώρας, ἀλλὰ κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ! Βεβαίως, ἐν ὅσῳ ζῶμεν, δὲν θέλομεν ἐπιτρέψει τοιαύτας ἀσεβεῖς ἐπιχειρήσεις. Ἐτάχθημεν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τοῦ Συντάγματος φρουροὶ τῶν νόμων, φρουροὶ τῶν θεσμῶν, φρουροὶ τῶν συμφερόντων τῆς Πολιτείας. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν διαχειριζόμεθα τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν ὡς σύμβουλοι τοῦ Στέμματος, δὲν θέλομεν ἐγκαταλίπει τὰς θέσεις μας, ἀγωνιζόμενοι καὶ ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῶν θεσμῶν καὶ τῶν συμφερόντων τῆς Πολιτείας (εὐγε! εὐγε!). Ἀλλὰ καὶ ἂν αἱ ἐλπίδες, αἵτινες ἔθρεψαν τοὺς κενοὺς τούτους, ἀλλ' ἀσεβεῖς ἑροτοὺς, καὶ ἂν αἱ ἐλπίδες αὐτῶν ἤθελον πραγματοποιηθῇ, ἡθέλομεν μὲν καταβῇ ἀπὸ τὰ ἐδῶλια ἡμῶν, καὶ ἴσως ἡθέλομεν ἀποπεμφθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ Βουλευτηρίου, ἀλλ' ἔχω πεποίθησιν, ὅτι τῇ συνδρομῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡθέλομεν πάλιν ἐπανέλθῃ, καὶ βεβαιῶ ὑμᾶς, ὅτι τῇ συνδρομῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡθέλομεν διδάξει πάντας, οἰοιδήποτε καὶ ἂν ᾔναι οὗτοι, ὅτι εἶναι τολμηρὸν νὰ ἀσεβῶσι πρὸς τοὺς θεσμοὺς τῆς χώρας· ἡθέλουεν δ' ὑποτάξει πάντας εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους. (Εὐγε! εὐγε!)

Ἐπέπρωτο θ' ἔτη νὰ αἵματοκυλισθῇ ἡ Ἑλλάς, ἐπέπρωτο οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι, οἱ μάρτυρες τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, νὰ θυσιάσωσι τὰς ζωὰς τῶν μελῶν τῶν οἰογενειῶν των, νὰ θυσιάσωσι τὰ πλούτη των καὶ νὰ ἀποθάνωσι πένητες, διὰ νὰ ἔλθωσι, δὲν ἡξέυρω ἐκ τίνων μερῶν, ἄνθρωποι ἄγνωστοι οὐδὲν κοινὸν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἔχοντες . . . (χειροκροτήματα), καὶ νὰ τολμήσωσι νὰ ἀνατρέψωσι καὶ τὴν πλειοψηφίαν τῆς Βουλῆς καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἔθνους, διὰ νὰ ἐπικαθίσωσιν αὐτοὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πατρίδος.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Χαβαροχανῖται!

ΑΣ. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀφοῦ ἔγδυσαν μίαν αὐτοκρατορίαν, ἦλθον νὰ γδύσωσι καὶ τὴν Ἑλλάδα!

Θ. Π. ΔΗΛΓΙΑΝΝΗΣ. Μοὶ ἔλεγον πρὸ 25 ἡμερῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου συνηγμένοι φίλοι, ὅτι ἄνθρωποι τινες, βιοῦντες ἐν Ἀθήναις, ἀγνοῶ ὑπὸ τίνας ὄρους καὶ τίνας συνθήκας περιήρχοντο τὰ ἐμπορικὰ κατὰστάματα τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ἐκεῖ βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους: Τί περιμένετε; Πῶς ἀφίνετε αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν; Διατί δὲν συνιστᾶτε ἐπιτροπὰς; Διατί δὲν συγκινεῖσθε; Διατί δὲν πηγαίνετε εἰς τὸν Βασιλέα; Εἶπον πρὸς τοὺς

ταῦτα λέγοντας, ὅτι οἱ ἔμποροι τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ οἱ βιομήχανοι, οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει, καὶ οἱ πάσης τάξεως ἄνθρωποι ἔχουσι συνταγματικὸν δικαίωμα νὰ συνέρχωνται, νὰ ἐκφράζωσι τὸ φρόνημά των, καὶ νὰ διαδηλώσιν αὐτὸ εἰρηνικῶς. Πρὸ τοῦ συνταγματικοῦ τούτου δικαιώματος, ἐγὼ ὀφείλω νὰ κλίνω τὴν κεφαλὴν. Ἄν ὅμως ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι ὑποκινουῦντες τοιαῦτα, ἵνα διαταράξωσι τὴν τάξιν, ἡμεῖς ἐσμὲν μὲ τὸ ὄπλον ἐπὶ βραχίονος, ὡς στρατιῶται φρουροὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ναὸς τῆς τάξεως καὶ τῶν νόμων. Ἀλλ' ἂν τυχὸν δὲν ἠθέλομεν δυνηθῇ νὰ συντηρήσωμεν τὴν τάξιν, ἂν οἱ ἀναρχικοὶ οὗτοι καθώρθουν νὰ διαταράξωσι τὴν τάξιν, εἰπῆτε εἰς αὐτοὺς, ὅτι θέλουσι περάσει κακὰ μὲ ἡμᾶς· καὶ ὅτι θέλουσιν ἀναγκασθῇ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἔδαρος τῆς Ἑλλάδος. (Ραγδαῖα χειροκροτήματα).

Ἀλλὰ, Κύριοι, ὁ ἀποκλεισμὸς συνετελέσθη. Καὶ ἐν Ἀθήναις μὲν ἡ παράλογος καὶ ἀδικαιολόγητος ὕψωσις τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ συναλλάγματος, ἐν ταῖς ἀγοραῖς δὲ τῆς Εὐρώπης ἡ ἐξ Ἀθηνῶν ἐνέργεια ἐπέφερεν ἀνάλογον καὶ ἀπότομον τὴν πτώσιν τῶν ἐλληνικῶν ἀξιών. (Ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν ἐξ Εὐρώπης): «Ἡ βιαία ἐκπτώσις τῶν ἡμετέρων χρεωγράφων ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἀποτέλεσμα προμελετημένης ἐπιθέσεως, σκοπούσης τὴν ματαίωσιν τῶν οἰκονομικῶν συνδυασμῶν τῆς Κυβερνήσεως. Περὶ τούτου οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν. Πᾶσαι αἱ δημοσιευθεῖσαι ἀπαισιόδοξοι καὶ ἀπελπιστικαὶ ἀνταποκρίσεις ἐπὶ ἡγάζον ἐξ Ἀθηνῶν, αἱ πλείσται δὲ τῶν πωλήσεων παρηγγέλθησαν ἐκεῖθεν. Τοιούτου θεάματος ἀλληλοσφαγῆς διαδραματιζομένου, Τραπεζικὸς οἶκος ὑφίστης περιωπῆς, ἔχων ὑπόληψιν καὶ θέσιν νὰ δικτηρήσῃ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναμιχθῇ εἰς οἰκονομικὰ Κράτους, ὧν μέχρι τοῦδε εἶχε μένει ἀμέτοχος.»

TINEΣ (ἀριστερόθεν). Ποῖος τὰ γράφει αὐτά;

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐγὼ τὰ λέγω. Ταῦτά εἰσιν αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔχω.

Ὁ ἀποκλεισμὸς λοιπὸν ἐτελέσθη. Πάντα τὰ διαδοθέντα καὶ πάντα τὰ γραφέντα σκοπὸν εἶχον νὰ πείσωσι τοὺς τραπεζικοὺς οἴκους καὶ τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης, ὅτι δὲν εἶναι πλέον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἄξιον πίστεως τινος. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς εἶναι ψευδής, διότι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εὐτυ-

χῶς ἔχει καταφανῆ στοιχεῖα ζωτικότητος, ἔχει δὲ λαὸν εὐ-
γενῆ, ὅστις οὐδέποτε θέλει ἐπιτρέψει εἰς τινα, ἀντιπροσωπεύοντα
αὐτὸν ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν κοινῶν, ἵνα ἀθετήσῃ τὰς ἐπι-
σημοὺς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους, τὴν τιμὴν αὐτοῦ Τάσσει
ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὑπεράνω παντὸς ἀγαθοῦ καὶ παντὸς δικαιο-
ματος τὴν τιμὴν του, οὐδὲ λησμονεῖ, ὅτι ἐκ τῆς περὶ τοῦ
Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καλῆς φήμης ἐπηρεάζονται τὰ μεγάλα
κῦρ τοῦ ἔθνικα συμφέροντα, καὶ ὅτι ἀθέτησις τῶν ὑποχρεώ-
σεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἤθελε καταστρέψει τὰς ἐλπί-
δας, τὰς ὁποίας πάντες, ὅσοι ἔχομεν ἐν ταῖς φλεβίς ἡμῶν
ἐλληνικὸν αἷμα, συντηροῦμεν μυχίως ἐν τοῖς στέροισι ἡμῶν
μετὰ θλίψεως καὶ ὀδύνης. Οὐδὲ εἶναι δυνατόν ἡμεῖς, οἵτινες
ἐτύχομεν νὰ κυβερνώμεν, οὐχὶ νὰ γενώμεθα διερμηνεῖς καὶ
ἐκτελεσταὶ τοιαύτης ἀπαισίας ἀποφάσεως, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀνε-
χθώμεν κἂν νὰ λεχθῇ ἢ νὰ τεθῇ ὑπὸ συζήτησιν. Ἡθέλομεν
προδώσει τὴν πατρίδα ἡμῶν, καὶ ἡθέλομεν ἐλαττωθῆσαι εἰς
τὴν μνήμην τῶν πατέρων ἡμῶν, ἂν τοιοῦτον ἀπειραγζό-
μεθα ἔργον (εὖγε! εὖγε!). Ἡλέγχομεν τοὺς προκατόχους
ἡμῶν καὶ ἐλέγομεν αὐτοῖς, ὅταν τὰ χρέη τοῦ Κράτους ἀνε-
βίβαζον ἀπὸ 412,718,204, ὅσα ὑπῆρχον κατὰ Δεκέμβριον
τοῦ 1882, εἰς 760,841,757 κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1889.
ἐλέγομεν αὐτοῖς : σταματήσατε, ἐξυπνήσατε, ἀναλογισθῆτε
τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν δὲν ἡθέλατε δυνηθῆναι νὰ εὕρητε δάνεια.
Καὶ ἔτυχε νὰ συμβῇ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἀλλ' ἔτυ-
χεν οὐχὶ ἐξ ὑπαιτιότητος ἡμῶν, οὐχὶ ἐξ οἰκονομικῆς ἀσθε-
νείας τῆς χώρας, ἔτυχεν ἐκ σκευωρίας καὶ μηχανορραφίας,
ὑπὸ ταπεινοτάτων σκοπῶν καὶ ὑπὸ ἀσεβειστάτων σχεδίων ὑπα-
γορευθείσης. Ἐλέγομεν τότε, κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1889
(ὅρα σελίδα 1369 ἐστενογραφημένων πρακτικῶν τῆς συνεδριά-
σεως τῆς 6 Φεβρουαρίου 1889): «Οἱ χρηματισταὶ τῶν Ἀθη-
νων προετίμησαν νὰ μεταβάλλωσι μετὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ
τὰς Ἀθήνας εἰς Χρηματιστήριον τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐπειδὴ
»δὲν κατώρθωσαν τοῦτο, ἀσχολοῦνται νῦν νὰ μεταποιήσωσι
»τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον εἰς μεσιτικὸν γρα-
φεῖον, ἢ εἰς παράρτημα τοῦ Χρηματιστηρίου. Δὲν ἔχω ἐχ-
»θροτητα τινα πρὸς αὐτοὺς, ἐὰν δὲν ἐξελάβανον τὰς Ἀθή-
»νας ὡς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐὰν δὲν συνηγωνίζοντο νὰ
»πράξωσιν ἐν Ἀθήναις ὅ, τι ἔπραξαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.»

Δὲν ἐπιτρέπεται λοιπὸν εἰς ἡμᾶς ν' ἀφήσωμεν ἐξακολου-

θεῖσαν τοιαύτην κατάστασιν. Μᾶς παρέστησαν ἀφερεγγύους ἄς ἀποδείξωμεν, ὅτι ἐσμὲν ἱκανοὶ νὰ θυσιάσθωμεν, ἵνα πείσωμεν τὸν κόσμον, ὅτι εἴμεθα ἄξιοι τιμῆς καὶ πίστεως. Μᾶς παρέστησαν, ὅτι ἡμεῖς συνεβουλεύομεν τὴν χρεωκοπίαν εἰς τοὺς προκατόχους ἡμῶν, καὶ μᾶς ἐσυκοφάντησαν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἦλθε δ' ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ὠθοῦσι τὴν χώραν εἰς τὸ ἀπελπιστικὸν τοῦτο σημεῖον, ἡμεῖς δὲ προβαίνομεν νὰ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ προσέλθῃ μετ' αὐταπαρνήσεως ἐπίκουρος, ἵνα μετ' αὐτοῦ σώσωμεν τὴν τιμὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΤΙΝΕΣ (δεξιόθεν). Μετὰ πάσης θυσίας θὰ σᾶς δώσῃ τὴν ἐσθθειάν του ὁ Ἑλληνικὸς λαός.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Λυποῦμαι ἀληθῶς, διότι εἰς τοιαύτην μὲ περικύγαγον ἀνάγκην, ὥστε τοιαύτην παρακίλευσιν καὶ συμβουλήν ν' ἀπευθύνω εἰς τοὺς συμπολίτας μου. Γνωρίζουσιν ἐκεῖνοι, ὅτι οὐδέποτε ἡσπάσθην, οὐδ' ἠνέχθην, πάνποτε δ' ἀπετροπίασθην τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν, ἥτις ἐφηρμόσθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Γνωρίζουσιν ὅτι οὐδέποτε ἔδωκα γνώμην ὑπὲρ αὐξήσεως φόρων καὶ ὑπὲρ ἀπαιτήσεως θυσιῶν. Ἀλλ' ἡ τιμὴ τῆς Ἑλλάδος ἀπαιτεῖ τοῦτο παρ' ἡμῶν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ θάρρους προβαίνω, ἵνα ἐπικαλεσθῶ τὴν συνδρομὴν τοῦ Κοινοβουλίου ἢ τὴν συνδρομὴν τοῦλάχιστον ἐκείνων, οἵτινες ἐν αὐτῷ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ κρατοῦν φρόνημα τοῦ ἔθνους.

ΠΟΛΛΟΙ (δεξιόθεν). Εἴμεθα πρόθυμοι.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Μετὰ θάρρους προβαίνω, ἵνα ζητήσω παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ νέας θυσίας, ὅπως ἀποδείξωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ὅσα ἐλίχθησαν περὶ Ἑλλάδος ἦσαν συκοφαντήματα καὶ σκευωρίαι, καὶ ἂν προήρχοντο ἀπὸ Ἑλλήνας, νὰ ἀποδείξωμεν, ὅτι ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐδείχθη τασοῦτον εὐγενὲς καὶ καθ' ὃν χρόνον ἦτο ἐν τῇ δουλείᾳ, καὶ ἀφοῦ ἐδόθη αὐτῷ ἡ μικρὰ αὐτὴ καὶ περιωρισμένη ἀποκατάστασις, εἶναι πάντοτε ἕτοιμον νὰ δώσῃ καὶ τὸ ὑποκάμισόν του, διὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ. Νὰ φάγῃ λάχανα !

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Μάλιστα, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ φάγῃ λάχανα. Ἡμεῖς εἶδομεν τοὺς γονεῖς ἡμῶν τρώγοντες λάχανα. Ὅσοι δὲν εἶδον τοὺς πατέρας των εἰς τοιαύτας ὑποβαλλομένους θυσίας διέπραξαν αὐθαδεῖαν, διὰκρύψαντες με διὰ τοιούτων φράσεων.

Μετὰ τῆς πεποιθήσεως λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ προτείνω διάφορα νομοσχέδια. Ἐν πρώτοις προτείνω νὰ ψηφισθῶσιν ἵνα προστεθῶσιν ἐκ νέου τὰ κατὰ τὸ 1890 καταργηθέντα δύο δεκατημόρια ἐπὶ τοῦ φόρου τῶν ἀροτριώντων κτηνῶν. Δεύτερον, νὰ ψηφισθῶσιν ἐκ νέου τὰ κατὰ τὸ 1890 καταργηθέντα δύο δεκατημόρια τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ οἴνου. Τρίτον, νὰ προστεθῶσι τέσσαρες δραχμαὶ κατὰ κιβώτιον πετρελαίου εἰς τὴν προσδιωρισμένην τιμὴν αὐτοῦ. Τέταρτον, νὰ προστεθῶσι 15 ο)ο εἰς τὰ νῦν εἰσπραττομένα εἰσαγωγικὰ τέλη ἐπὶ τῶν διὰ τῶν τελωνείων εἰσαγομένων, ἐξαίρουμένων τοῦ σίτου, περὶ οὗ προτείνω ἴδιον νομοσχέδιον, τῆς ζαχαρέως, ὡς θεσφαρμένης διὰ τῶν νῦν εἰσπραττομένων τελῶν, τῶν ἀντικειμένων τὰ ὅποια διατελοῦσιν ὑπὸ συμβατικὸν δασμολόγιον, καὶ τῶν θαμβακερῶν ὑφασμάτων, δριλλίων καὶ λοιπῶν, τὰ ὅποια εἰσιν ἐν χρήσει τοῦ λαοῦ. Πέμπτον, προτείνω νομοσχέδιον, δι' οὗ ἐπιβάλλονται τελωνειακὰ τέλη ἐπὶ τῶν διὰ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς εἰσαγομένων ἀντικειμένων. Ἑκτον, προτείνω νὰ προστεθῇ ἐν λεπτὸν κατ' ὅκῃν εἰς τὰ ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου σίτου εἰσπραττόμενα νῦν τελωνειακὰ τέλη.

Ἐκ τούτων θέλομεν πορίσθῃ τὰ ἑξῆς ποσά:

α) Ἐκ τῶν δύο δεκατημορίων, τῶν προστιθεμένων εἰς τὸν φόρον τῶν ἀροτριώντων κτηνῶν	δραχ. 460,168
β) Ἐκ τῶν δύο δεκατημορίων τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ οἴνου	» 474,000
γ) Ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου κατὰ 4 δραχμὰς κατὰ κιβώτιον	» 720,000
δ) Ἐκ τῆς προσθήκης 15 τοῖς 100 εἰς τὰ εἰσαγωγικὰ τέλη	» 2,177,040
ε) Ἐκ τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς τῶν 15 τοῖς 100 εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο	» 326,556
ς) Ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων τελωνειακῶν τελῶν εἰς τὰ εἰσαγόμενα διὰ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς	» 268,300
ζ) Ἐκ τοῦ προστιθεμένου ἑνὸς λεπτοῦ κατ' ὅκῃν ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου σίτου	» 1,123,116
η) Ἐκ τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς τῶν 15 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τούτου	» 168,467

Τὸ ὅλον δρ. 5,717,647

Ἀλλὰ πλὴν τούτου, Κύριοι, ἤκούσατε κατὰ τὴν μακρὰν συζήτησιν, τὴν γενομένην ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, ὅτι ἐκραύγαζεν ἡ Ἀντιπολίτευσις, ὅτι δι' αὐτοῦ δὲν θέλομεν εἰσπράξει τὰ ἑκατομμύρια, τὰ ὅποια προὔπελογίσσαμεν. Ἠκούσατε μάλιστα τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Παρνασσίδος χθές, κατηγοροῦντος ἡμᾶς, ὅτι μεταβαλόντες τὸ σύστημα τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ, καὶ καταργήσαντες τὰ κοπήρια, εἰσαγαγόντες δὲ τὸ σύστημα τῶν δηλώσεων, ἡλαττώσαμεν τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους κατὰ τρία ἑκατομμύρια. Αἱ αἰτιάσεις αὗται δὲν μένουσιν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, διαδίδονται καὶ ἐκεῖ, ὅπου δὲν ἐλλείπουσιν οἱ ἱκανοὶ νὰ χαλκεύωσιν ἀποκλεισμοὺς, καθίστανται δ' ἐπιζήμιοι. Πρέπει καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ἀφοπλίσωμεν αὐτοὺς. Διὰ τοῦτο διὰ νομοσχεδίου ζητοῦμεν παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας τὴν ἄδειαν νὰ ἰδρύσωμεν καὶ παραχωρήσωμεν τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ. (Χειροκροτήματα).

Ἀλλὰ πλὴν τούτων εἶχον ἀναγγεῖλαι εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ ὀφείλω νὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπόσχεσίν μου καὶ νὰ εἰσαγάγω καὶ ἄλλο νομοσχέδιον. Ἐὰν τοῦτο ἐπιψηφισθῇ καὶ κυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐφαρμοσθῇ, θέλει συντελέσει τὰ μάλιστα εἰς τὴν καταστολὴν τοῦ λαθρεμπορίου, καὶ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰσπράξεως τῶν τελωνειακῶν τελῶν. Εἰσάγω λοιπὸν τὸ νομοσχέδιον τοῦτο, δι' οὗ διαρρυθμίζεται ἡ καταδίωξις καὶ ἡ τιμωρία τῶν λαθρεμπορίων καὶ τῶν τελωνειακῶν παραβάσεων, κατὰ τρόπον, ὅστις θέλει ἀπαλλάξει τὸ ἔμποριον ἀπὸ τοῦ λαθρεμπορίου.

Ἐλπίζω, Κύριοι, ὅτι ἐκβιάζοντες καὶ λύοντες οὕτω τὸν χρηματιστικὸν ἀποκλεισμόν, τὸν ὅποιον ἐχάλευσαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι προσφέρομεν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν, καὶ ὅτι μετὰ τινά καιρὸν, ὅταν ἰδιῶται θέλομεν ἡσυχάζει ἐν ταῖς οἰκίαις ἡμῶν, θέλει ἀνομολογηθῇ, ὅτι ἐν κινδύνῳ οἰκονομικῷ τῆς Πατρίδος, καὶ ἐπομένως ἐν κινδύνῳ πολιτικῷ, δὲν παρελίπομεν νὰ πράξωμεν, ὅ,τι οὐδέποτε εἶχομεν διανοηθῇ νὰ πράξωμεν, ἥτοι νὰ προτείνωμεν νὰ αὐξηθῶσιν οἱ φόροι. (Ραγδαῖα καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 7 μ. μ.

ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΚΥΡΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ

πρὸς ἀνασκευὴν τῶν λελθόντων ὑπὸ τῶν κ.κ.
Τρικοῦπη καὶ Σιμοπούλου.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

τῆς 4 Φεβρουαρίου 1892

Καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, καὶ ὁ κ. ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸς καὶ ἐγὼ ἔχομεν κομίσαι σωρείαν ἐγγράφων, ὅπως ἀνακοινώσωμεν εἰς τὴν Βουλὴν πληροφορίας, ζητηθείσας δι' ἐπερωτήσεων, αἵτινες ἀπηυθύνθησαν πρὸς ἡμᾶς. Πρὸ μικροῦ ἔτι ἐκάτερος τῶν συναδέλφων τούτων μοὶ εἶπεν, ὅτι προετίθετο νὰ καταθέσῃ τὰ ζητηθέντα ἐγγράφα καὶ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς γενομένας ἐπερωτήσεις, ἐπειδὴ ὁμως ἤθελον οὕτω προκληθῇ συζητήσεις, παρεκάλεσα αὐτοὺς νὰ ἀναβάλωσι τοῦτο ἐπ' ἄλλην συνεδρίαν. Καὶ ἐγὼ ἔχω ἐγγράφα, τὰ ὅποια ἐζήτησεν ὁ κ. Τσαμαδὸς, περὶ τῆς πρὸς ἐνδυμασίαν τοῦ στρατοῦ ἀγορασθείσης ἐρέας ἐκ τοῦ βιομηχανικοῦ καταστήματος τοῦ κ. Πυρρῆ, ὡς καὶ ἄλλα ἐγγράφα, τὰ ὅποια ἐζήτησεν ὁ αὐτὸς κ. Βουλευτὴς περὶ τῶν ἐπιδομάτων τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἀντιστρατήγου κ. Σαπουντζάκη. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα, ἐὰν κατετίθεντο, ἤθελον προκαλέσει συζητήσιν. Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου, τῆς ἀποφυγῆς σήμερον συζητήσεων ἐπὶ ἄλλων θεμάτων, παρεκάλεσα τὸν κ. Βουλευτὴν ἐξ Ὑδρας, ἀνερχόμενον ἐπὶ τὸ βῆμα, νὰ ἀναβάλῃ ὅσα ἐσκόπει νὰ εἴπῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἱππωνίας. Δὲν εἶναι ἀνθαίρετος ἡ ἀξίωσις ἡμῶν αὕτη,

ἀλλ' ὑποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους. Ἐὰν δὲν σφάλλωμαι εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἀκριβῶς καὶ ὀρθῶς διαγινώσκω αὐτὰ, ἡ κατάστασις τῶν οἰκονομικῶν ἀπαιτεῖ ἄμεσον καὶ ταχεῖαν βελτίωσιν. Δὲν καταστρέφονται μεγάλα συμφέροντα τοῦ Κράτους, ἐὰν ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις περὶ τῶν κατὰ τὴν δημοτικὴν ἐκλογὴν τοῦ δήμου Λεύκτρου· διότι, ἐὰν διεπράχθῃ παρανομία τις κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐκλογῆς, ἡ Βουλὴ εἶναι πάντοτε εἰς καιρὸν νὰ τιμωρήτῃ τοὺς παρανομήσαντας· ζημιοῦνται ὅμως μεγάλα τοῦ Κράτους συμφέροντα, καὶ δὲν γνωρίζω μέχρι τίνος βαθμοῦ ζημιοῦνται, ἂν ἀναβάλωμεν τὴν συζήτησιν ὑποθέσεως τοσοῦτον ἐπειγούσης καὶ τοσοῦτον σημαντικῆς. Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις, ἣτις εἰσῆχθη ὑπ' ἐμοῦ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ᾗναι σημαντικὴ, ἐὰν ἐνασκή μεγίστην καὶ ἀνυπολόγιστον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων τοῦ Κράτους καὶ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τύχης τοῦ Κράτους, πῶς νομίζετε, ὅτι δυνάμεθα νὰ στέρξωμεν νὰ ἀναβληθῇ ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἵνα πρὸ αὐτῆς συζητηθῶσι τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δήμου Λεύκτρου, καὶ ἐξελεγχθῇ ἐὰν ἐγένετο παρανομία τις; Πῶς δυνάμεθα νὰ στέρξωμεν νὰ μὴ ἀναιρέσωμεν ἀμέσως τοὺς χθές τὸ ἰσπεράς ἀπαγγελλθέντας ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἰσχυρισμοὺς, οἵτινες ἐσκόπουν τὴν τοῦλάχιστον ἔτεινον νὰ ματαιώσωσι τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐπροβάλομεν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅπως ἐποσοθήσωμεν ἀπὸ τῆς χώρας τὸν δημιουργηθέντα καὶ πεπερχόμενον ἐπ' αὐτὴν κίνδυνον;

Καὶ ὅντως ὅσα ἐλέχθησαν χθές, ἐὰν ᾗθελον συναρμολογήτῃ μετὰ τῆς γνώμης καὶ τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Φθιώτιδος ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1892, θέλουσι δικαιολογήσει ἡμᾶς οὐχὶ νὰ ἀπευθύνωμεν τὴν ἀνοσίαν ἐκείνην αἰτίαισιν, τὴν ὑπὸ οὐδενὸς λόγου δικαιολογουμένην, τὴν ὁποίαν ἡμᾶς ἀπηθύναν καθ' ὃν χρόνον διετελοῦμεν ἐν τῇ Ἀντιπολιτεύσει, ὅτε ἐνεκάλουν τότε μὲν τὸν κ. Βουλευτὴν ἐξ Ἀρτης, τότε δ' ἡμᾶς, οἵτινες μετ' αὐτοῦ συνηγωνιζόμεθα, ὅτι συνεδουλεύομεν τὴν χρεωκοπίαν. Βεβαίως δὲν σκοποῦμεν τοιαύτην ν' ἀπευθύνωμεν αἰτίαςιν. Ἀλλὰ μετὰ λύπης νὰ εἴπωμεν αὐτοῖς, ὅτι αἱ γινώμαι, ἅς ἀπήγγειλαν, ὅτι αἱ παρατηρήσεις, ἅς ὁποίας ἐδημοσίευσαν, εἰς οὐδὲν ἄλλο τείνουσιν, εἰμὴ εἰς τὸ

νὰ ματαιώσωσι τὰς πρὸς διάσωσιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἡμετέρας προσπάθειας. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐξ Ἀρτης κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1887, ἃν δὲν ἀπατῶμαι, περιέλαθε ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς μειονοφηρίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς πρὸς τὴν μετατροπὴν τῶν δανείων, ἵνα ἀπαλλάξῃ τὸν προϋπολογισμὸν ἀπὸ τῶν ποσῶν, τὰ ὅποια ἀναγράφονται ἐν αὐτῷ δι' ἔξοδα πρὸς πληρωμὴν χρεωλυσίων. Τὴν γνώμην ταύτην παρέστησαν τότε εἰς τὴν Βουλὴν ὡς συμβουλὴν πρὸς χρεωκοπίαν· ἐν ᾧ δὲ ὁ τε κ. Βουλευτὴς ἐξ Ἀρτης καὶ ἡμεῖς, οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ, ἐβεβαίωμεν τὴν Βουλὴν, ὅτι οὐδεμίαν εἶχε τοιαύτην ἔννοιαν ἡ εἰρημένη γνώμη τοῦ κ. Καραπάνου, ἐκεῖνοι ἐπέμενον καὶ κατὰ πᾶσαν συζήτησιν οἰκονομικὴν ἐπανελάμβανον τὴν αἰτίαν, ἵνα δυσφημήσωσιν ἡμᾶς μετὰ σκοποῦ ἀληθοῦς συκοφαντίας. Δὲν ἀνεστάλησαν δ' ἀπὸ τοῦ συκοφαντεῖν ἡ μίαν ἐσπέραν, καθ' ἣν ἀγορεύων ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὁ τότε Πρωθυπουργός, καὶ ἐπαναλαβὼν τὴν αὐτὴν συκοφαντίαν πρὸς τὴν Ἀντιπολίτευσιν, ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ ἀγορεύων καὶ νὰ κατέλθῃ τοῦ βήματος, διότι ἠγέρθη πᾶσα ἡ πτέρυξ αὕτη καὶ ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν σιωπὴν.

Ἡμεῖς δὲν αἰτιώμεθα οὔτε συκοφαντοῦμέν τινα, ἐρωτῶ ὁμῶς ὑμᾶς, ἃν ᾔῃαι ἀληθές, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1892 περιέχει ἔλλειμμα 26 ἑκατομμυρίων, ὡς εἶπεν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος, ἢ 30 ἑκατομμυρίων, ὡς εἶπε χθὲς τὸ ἐσπέρας ὁ πρῶτος Πρωθυπουργός, ἃν ᾔῃαι ἀληθές, ὅτι τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ᾔθελεν ἰδρυθῇ ἐν Ἑλλάδι καὶ παραχωρηθῇ δι' ἐκμισθώσεως εἰς ἐταιρίαν ἢ εἰς ἄτομον, οὐδὲν ᾔθελε παραγάγει. Νομίζετε, ὅτι τοιαῦτα, λεγόμενα ἐν τῇ Βουλῇ καὶ δημοσιευόμενα, ἐνισχύουσι τὴν πίστιν τῆς Ἑλλάδος, ἐνθαρρύνουσι τὰ κεφάλαια, προτρέπουσιν, ἵνα ἔλθωσιν ἐπίκουρα εἰς τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, εἰς ἣν μᾶλλον περιήγαγον, ἢ ἐκφοβίζουσιν αὐτὰ καὶ τὰ ἀποδιώκουσι; Καὶ ἀληθὴς ἐὰν ᾔῃαι τὰ λεχθέντα χθὲς καὶ προχθὲς, καὶ ἂν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὑπεστηρίζοντο, καὶ ἐβεβαίωντο ὑπὸ τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἂν ἐπιστοποιοῦντο ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως εἴτε τῆς χώρας εἴτε τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἡδύνατό τι νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι προσῆκεν ἴσως νὰ ἀνεχθῶμεν τοιαύτας παρα-

στάσεις, οιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι αἱ συνέπειαι αὐτῶν, ἀροῦ ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὅταν αἱ τοιαῦται παραστάσεις οὐδὲν ἔχωσι κοινὸν μὲ τὴν ἀλήθειαν, ὅταν αὐταὶ ἦναι ἀληθῆς διαστροφή, ἰσχυρισμοὶ ψευδεῖς, θέλετε νὰ μὴ ἀναιρέσωμεν τοῦλάχιστον τὰ ψεύδη ταῦτα, ὅπως μὴ ἀφήσωμεν νὰ περιίπτανται ἄνωθεν ἡμῶν καὶ πέριξ ἡμῶν φῆμαι, ὅτι ἐν Ἑλλάδι καὶ ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι ψευδής, καταλήγων εἰς ἔλλειμμα 26 ἑκατομμυρίων, ἐνῶ παριστᾷ εἰκονικῶς ἰσοζύγιον, καὶ τὰ μέσα, τὰ ὅποια πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν προτείνει ἡ Κυβέρνησις, εἰσὶν ἀνεπαρκῆ καὶ φαινομενικά;

Δὲν ἐνόησα τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἔσπευσε νὰ ἀναμίξῃ μετὰ τῆς γενικῆς συζήτησεως τοῦ προϋπολογισμοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ λεπτομερειῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, αἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν κατὰ μέρος συζήτησιν ἐκάστου τῶν κεφαλαίων τῶν ἐσόδων καὶ ἐκάστου τῶν κεφαλαίων τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν διαφόρων Ὑπουργείων. Ἐὰν ἡμεῖς ὑπελογίσασαμεν περισσότερα ἢ ὅσα προσῆκε νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς ἔσοδα, εἴτε ἐκ τῶν εἰδῶν τῶν μονοπωλίων, εἴτε ἐκ τινος τῶν ἀμέσων φόρων, εἴτε ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων, δὲν ἦτο καιρὸς νὰ ἐξελέγξωσιν ἡμεῖς ἐπὶ τούτῳ, καθ' ὃν χρόνον ἠθέλομεν συζητῆ ἐπὶ τῶν κεφαλαίων τῶν ἐσόδων τῶν σχετικῶν ἢ ἐπὶ τῶν κεφαλαίων τῶν ἐξόδων; Δὲν ἦτο καιρὸς ν' ἀπευθύνωσιν ἡμῖν παρατηρήσεις, νὰ προσκομίσωμεν ἡμεῖς τὰς ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν, διὰ νὰ πιστοποιήσωμεν, ὅτι ὀρθὰ καὶ ἀκριβῶς ὑπελογίσασαμεν, ἀλλ' ἔσπευσαν κατὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ ἀναμίξωσι τοιαύτας μελέτας; Ἐὰν σήμερον ἐπεχειροῦν νὰ ἀναλύσω τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων κατὰ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον, διὰ νὰ ἀποδείξω, ὅτι πάντα μὲν τὰ λεχθέντα περὶ προϋπολογισμοῦ ποσοῦ ἐσόδων ὑπερβαίνοντος πάσας τὰς πιθανότητας εἶναι κενὰ καὶ ὑπ' οὐδενὸς λόγου δικαιολογούμενα, πάντα δὲ τὰ λεχθέντα περὶ προσδιορισμοῦ ποσοῦ ἐξόδων ὑποδεστέρου τῶν ἀναγκαιούντων, εἰσὶ μὴ ὀρθὰ καὶ ἀκριβῆ, ἔπρεπε νὰ ἀπασχολήσω τὴν Βουλὴν ἐπὶ ἡμέρας, ἀλλ' ἡ συζήτησις, τὴν ὁποίαν διεξάγομεν, δὲν παρέχει ἡμῖν τοσοῦτον χρόνον, ὅπως διαθέσωμεν αὐτὸν πρὸς τοῦτο. Ἡμεῖς διερχόμεθα τὴν γενικὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἥτις παρέχει ἀφορμὴν εἰς τὴν γενικὴν ἔρευναν τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων τοῦ Κράτους,

εἰς τὴν ἔρευναν τῆς πολιτικῆς τοῦ Ὑπουργείου, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς δημοσίας διοικήσεως. Ἀλλὰ σήμερον ἐπρόκειτο νὰ ἐρευνηθῇ, ἐὰν τὸ ἔσοδον, τὸ ὁποῖον ἀνεγράψαμεν ἐπὶ τοῦ φόρου τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν, ἦναι τὸ πιθανῶς εἰσπραχθῆσόμενον, ἢ ἐὰν ἀνεγράψαμεν ποσὸν ὑπέρτερον τοῦ πιθανοῦ; Καὶ μήπως καὶ ἐπελαθόμεθα τῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ, καὶ συνεζητοῦμεν αὐτὸ, ἔσπευσε δ' ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου νὰ μᾶς φωτίσῃ, ὅτι τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα προεβάλλομεν, χρῆζουσιν συμπληρώσεως ἢ χρῆζουσιν βελτιώσεως, ἢ ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα δὲν εἶναι ἐπαρκῆ καὶ ὀρθὰ, καὶ ὅτι πρέπει ἄλλα νὰ προτείνωμεν ἀντ' αὐτῶν; Ἐν ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ νομοσχέδιον οὐδὲ καὶ εἶχε διανεμηθῇ, ἐν ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔμενον ἐν τῇ καινῶνι τῶν Ἀθηνῶν, εἰμὴ αἱ ἐντυπώσεις τῆς εἰδήσεως, ὅτι ἐπροτάθη νομοσχέδιον περὶ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ, σπεύδει ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ὅστις πρόστατο Κυβερνήσεως καὶ ἐκυβέρνησεν ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη τὴν Ἑλλάδα, σπεύδει νὰ καταγγείλῃ, ὅτι τὸ μέτρον αὐτὸ εἶναι ἀνόητον, ὅτι οὐδὲν θέλει παραγάγῃ ἀποτέλεσμα. Καὶ ποῖα σὰς προέβαλεν ἐπιχειρήματα; Ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἐν πρὸς ἐν θέλω ἀναιρέσει τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ ἐὰν πεισθῇτε, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα προέβαλεν, οὐδεμίαν ἔχουσι βάσιν, ποῖαν θέλετε σχηματίσει γνώμην περὶ τῆς τακτικῆς, ἣν μετέρχονται ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος καὶ ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου; Εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ χαρὰ κτηρίσω ἐγὼ αὐτήν;

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ἠγόρευε περὶ τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ, παριστῶν, ὅτι τοῦτο δὲν θέλει παραγάγῃ οὐδεμίαν πρόσοδον ἀξίαν λόγου ἔφερε δὲ πρὸς ἀπόδειξιν ἀποτελέσματα τῆς λειτουργίας μονοπωλίων ἐν ἄλλοις Κράτεσιν ἰδρυμένων πρὸ χρόνων. Μεταξὺ αὐτῶν ἀνέφερε τὸ μονοπώλιον, τὸ ἰδρυμένον ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἔλεγε ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ πρόσοδος ἐκ τοῦ μονοπωλίου θαίνει μειομένη.

ΤΡΙΚΟΠΗΣ. Ἐγὼ δὲν εἶπον μειομένη, εἶπον αὐξάνουσα.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ (Πρωθυπουργός). Ἡ πρόσοδος τοῦ μονοπωλίου θαίνει αὐξάνουσα. Ἐὰν κατανεμηθῇ ἡ πρόσοδος ἢ ἐκ τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ κατ' ἄτομον, τὸ πᾶσιν,

τὸ ὁποῖον ἀναλογεῖ εἰς ἕκαστον ἄτομον ἐν Ἰταλίᾳ, εἶναι τοσοῦτον, ὥστε, ἐὰν ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, θέλει παραγάγει πᾶσιν πολλῶ ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν νὰ εἰσπράξωμεν ἐκ τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ.

ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ. Καθώρισα τὸ πᾶσιν, ὅπερ εἶναι ἀνώτερον.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Λοιπὸν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογίου θεβαίῳ, ὅτι τὸ ἔσοδον τοῦ μονοπωλίου ἐν Ἰταλίᾳ θαίνει κατ' ἔτος αὐξάνον. Ἐπομένως, ἐὰν ἠθέλομεν ἡμεῖς ἔχει ἀποτελέσματα τοιαῦτα, ὅποια ἔχουσιν ἐν Ἰταλίᾳ, θέλομεν εἰσπράξει περισσότερα ἀπὸ ὅσα ὑπολογίζομεν. . . . Βεβαιούτε αὐτό ;

ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ. "Οχι" εἶπον ὅτι κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ 1884 καὶ 1885 ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ ἀναλογισμὸς ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος θὰ ᾔητο ὀκτὼ ἑκατομμυρίων καὶ 413 χιλιάδων, καὶ ὅτι ὁ ἀναλογισμὸς θὰ ᾔητο ἀνώτερος κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μετέπειτα ἐτῶν.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Ἰταλικοῦ μονοπωλίου τοῦ ἔτους 1889 πρὸς τὸ 1890 καταδεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀκαθάριστος πρόσδοδος τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ ἐν τῷ Κράτει ἐκείνῳ, κατανεμομένη ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ, καταδεικνύει ὅτι ἀναλογεῖ κατ' ἄτομον εἰς 9 φράγκα καὶ 76 ἑκατοστὰ· ἡ δὲ καθαρὰ πρόσδοδος, κατανεμομένη καὶ αὕτη, ἀναλογεῖ κατ' ἄτομον εἰς φράγκα 6 καὶ 43 ἑκατοστὰ. Ἐὰν δὲ ὑποτεθῇ, ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἰδρυμένου τοῦ μονοπωλίου, τὸ καθαρὸν ἔσοδον αὐτοῦ, κατανεμηθὲν ἐπὶ τοῦ ἐκ 2,100,000 πληθυσμοῦ, θ' ἀναλογίση εἰς 6 φράγκα καὶ 43 ἑκατοστὰ κατ' ἄτομον, τότε ἡ καθαρὰ πρόσδοδος τοῦ μονοπωλίου θέλει ἀνέλθει εἰς 13,503,000 φράγκων. Ἐὰν δ' ἔχωμεν πρόσδοδον 13,503,000, δὲν ἀρκοῦσι τάχα δι' ἑξοδα τοῦ μονοπωλίου ἐπτά ἑκατομμύρια, ὅπως τυγχάνη πιθανόν, ὅτι θέλομεν εὐρεῖ μίσθωμα ἕξ ἑκατομμυρίων ; Καὶ τὰ πράγματα ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχουσιν ὡς ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν Ἰταλίᾳ πολλοί, μάλιστα ἐργατικοί, ἔχουσιν εἶδος πίπας, τὴν ὁποίαν κρατοῦσι διαρκῶς εἰς τὸ στόμα, καπνίζοντες πολλὰς ὥρας· ἐν Ἑλλάδι ὁμῶς ἕκαστος καπνίζει σιγαρέτον, τὸ ὁποῖον ἀλλάσσει κατὰ πᾶσαν δεκάδα λεπτῶν τῆς ὥρας. Ἐν Ἰταλίᾳ καπνίζουν ἐνιαχοῦ σιγάρα ποῦρα, τὰ ὅποια πληροῦσι τὸν πόθον τοῦ καπνίζειν, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι καπνίζομεν ἐλαφρότερον κάπνισμα, οἱ δὲ καπνισταὶ

ἐν Ἑλλάδι καταναλίσκουσι περισσότερον καπνὸν ἢ ὅσον ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐὰν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ ἡ κατασκευὴ τῶν πούρων σιγάρων, τὰ ὅποια καταναλίσκονται ἐκεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπάγῃ πολλὰς δαπάνας, καὶ ἀπαιτῇ πολὺ προσωπικὸν ἐργατικόν, ἐν Ἑλλάδι ἡ κοπὴ τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ πρὸς κατασκευὴν σιγάρων ἐκ χάρτου καὶ ἡ κατασκευὴ σιγαρέτων ἐκ χάρτου ἀπαιτεῖ ἐλαχίστην δαπάνην, διότι ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι μηχαναὶ, ἐκάστην τῶν ὁποίων δύναται νὰ κινήσῃ μία γυνή, διὰ τῆς μηχανῆς δὲ ταύτης δύνανται νὰ κατασκευασθῶσι 30,000 σιγαρέτα καθ' ἡμέραν. Οὕτω, ἐὰν ἀγοράσωμεν μηχανὴν τοιαύτην, αἱ δαπάναι ἔσονται πολλῶ ἥσσονες τῶν δαπανῶν, αἵτινες βαρύνουσι τὸ μονοπώλιον ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ. Διὰ τοῦτο ἡ διαφορὰ κατ' ἄτομον τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου τοῦ μονοπωλίου ἀπὸ 9 φράγκα καὶ 76/00 μέχρις 6 καὶ 43/00 θέλει εἶσθαι μικρότερα ἐν Ἑλλάδι, ἴσως δὲ καὶ τὸ καθαρὸν ἔσόδον κατ' ἄτομον εἶναι ὑπέρτερον τῶν 6 φράγκων καὶ 43/00. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ᾖναι ὑπέρτερον, δὲν ἀρκοῦσι 13,503,000 ὡς καθαρὰ πρόσοδος διὰ τὸ μονοπώλιον ἐν Ἑλλάδι ;

Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἐὰν τὸ μονοπώλιον ᾔθελεν ἀγοράσει εἴτε ὅλον τὸν ἐν Ἑλλάδι παραγόμενον καπνὸν, εἴτε μέρος αὐτοῦ, ἤτοι ποσὸν περισσότερον τοῦ καπνοῦ, ὅστις εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ μονοπωλίου, καὶ ἐὰν ἡ διεύθυνσις τοῦ μονοπωλίου ᾔθελεν ἐμπορευθῇ ὡς εἰκὸς τὸ ὑπερβάλλον τοῦτο ποσὸν τοῦ καπνοῦ τῶν ἀναγκῶν τοῦ μονοπωλίου, θέλει ἔχει καὶ ἐκ τῆς ἐμπορίας ταύτης μέγιστα κέρδη.

Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ. Εἶπετε 13,500,000 φρ. ἀκαθαρίστον πρόσδοτον;

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. "Οχι. Καθαρὰν πρόσδοτον διότι 6 φρ. καὶ 43/00 κατ' ἄτομον ἐπὶ 2,100,000 πληθυσμοῦ ἀποφέρουσι 13,500,000, δηλαδὴ πλεόν τοῦ διπλασίου, τὸ ὅποιον τὸ νομοσχέδιον, ὅπερ εἰσέγαγον εἰς τὴν Βουλὴν, ὀρίζει ὡς κατώτατον ὅρον τοῦ μισθώματος τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ.

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ὁμιλῶν χθὲς καὶ περὶ τοῦ μονοπωλίου τῆς Γαλλίας, ἔλεγεν, ὅτι τὸ ἐν τρίτον τοῦ ἐσόδου τοῦ μονοπωλίου προέρχεται ἐκ τῆς καταναλώσεως τοῦ ταμπάκου, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχομεν τοσαύτην κατανάλωσιν ταμπάκου, τὸ μονοπώλιον, τὸ ἐν Ἑλ-

λάδι ιδρυθησόμενον, δὲν θέλει ἔχει τοσαύτην πρόσδοδον ἐκ τοῦ ταμπάκου, ὅσην ἔχει ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο οἱ ἀριθμοὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐσφαλμένοι. Τὸ μονοπώλιον ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἔχει ἔσοδον ἐκ τοῦ ταμπάκου ἐξισούμενον πρὸς τὸ τρίτον τοῦ ὅλου ἐσόδου αὐτοῦ, διότι τὸ ἐκ τοῦ ταμπάκου ἔσοδον ἀναλογεῖ εἰς μόνον τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου ἐσόδου. Τὰ ὀριστικὰ ἔσοδα τοῦ 1890 τοῦ Γαλλικοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ ἀνῆλθον εἰς 365,404,085, τὸ δ' ἐκ ταμπάκου ἔσοδον εἰς 66,572,234· ἐπομένως ποία ἡ ἀναλογία τῶν 365 πρὸς τὰ 66 ἑκατομύρια; Εἶναι τὸ ἐν τρίτον;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Τὸ ἐν πέμπτον.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Ἐλεγεν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογίου, ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ μονοπωλίου ἐν Γαλλίᾳ δὲν δύνανται νὰ προσδοκηθῶσιν ἐν ἄλλαις χώραις, ἐὰν ιδρύετο ἐν αὐταῖς τὸ μονοπώλιον, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ τὸ λαθρεμπόριον πόλεμεϊ ἀδυσωπήτως τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀνέφερεν ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογίου, ὅτι κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τῆς Γαλλίας, ἵνα παραλύσῃσι τὸ λαθρεμπόριον, ἠναγκάσθησαν νὰ διαγράψωσι ζῶνας μεθοριακάς, ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν ἰσχύουσιν αἱ τιμαὶ τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ, ἀλλ' ὁ καπνὸς πωλεῖται εἰς πολὺ εὐθηνότεραν τιμὴν, ὅπως ἐλαττωθῇ τὸ συμφέρον τῆς παραβάσεως τῶν διατάξεων τοῦ μονοπωλίου, καὶ περισταλῇ ἡ πρὸς λαθρεμπορίαν τοῦ καπνοῦ τάσις. Ἀλλ' ὑπάρχει τοιαύτη ἀνάγκη δι' ἡμᾶς; ἔχομεν ἡμεῖς φόβον, μήπως καὶ παρ' ἡμῶν ὑπάρχωσιν οἱ λόγοι, οἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ, ἕνεκα τῶν ὁποίων διέγραψαν τὰς μεθοριακάς ζῶνας πρὸς περιστολὴν τῆς λαθρεμπορίας, καὶ ἕνεκα τῶν ὁποίων προσδιώρισαν ἡσσανα τὴν τιμὴν τοῦ καπνοῦ ἐντὸς τῆς ζώνης αὐτῆς; Ἐκ τίνος γείτονος χώρας ἀπειλεῖ ἡμᾶς κίνδυνος εἰσαγωγῆς ἐν Ἑλλάδι λάθρα καπνοῦ, ἐὰν ιδρύσωμεν τὸ μονοπώλιον; Ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ πρὸς θορράν; Ἀλλ' ἔχομεν γείτονα τὴν Τουρκίαν, ἡ ὁποία ἔχει μονοπώλιον. Πρὸς δυσμᾶς, ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ Τυνιδος, ἐξ Ἀλγερίας; Ποία ἐκ τούτων χώρα μᾶς ἀπειλεῖ, ὅτι θέλει ἀποστείλει καπνὸν ἐνταῦθα, ἵνα λαθρεμπορικῶς εἰσέλθῃ εἰς κατανάλωσιν; Ἐν πάσαις ταύταις ὑπάρχουσι μονοπώλια τοῦ καπνοῦ. Ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις, ἐν αἷς ὑπάρχει τὸ μονοπώλιον, δὲν παράγουσι καπνὸν, ἀλλ' εἰσάγουσιν ἐξωθεν τοιοῦτον· ἡμεῖς ὁμῶς δὲν εἰσάγομεν, ἀλλὰ παράγο-

μεν. Τοῦτο ἰδίως μὲ ἠνάγκαζε πάντοτε, ὡς αἰετὸς ἐγίνετο λόγος περὶ ἰδρύσεως μονοπωλίου ἐν Ἑλλάδι, νὰ ἰσχυρίζωμαι, ὅτι ἡ πρώτη μέριμνα, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἦτις ἐπιβάλλεται εἰς πάντα πολιτικὸν ἄνδρα, εἶναι νὰ ἐρευνήσῃ, μήπως ἡ ἰδρυσις μονοπωλίου βλάψῃ τὴν παραγωγὴν τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦτο, ὡς αἰετὸς συνεζήτησα μετὰ φίλων περὶ μονοπωλίου, προέβαλα αὐτοῖς ὡς ἀνάγκην ἀναπόσπρεκτον, καὶ σχεδὸν ἀνυπέρβλητον, νὰ ἀγοράζῃ ἡ διεύθυνσις τοῦ μονοπωλίου πάντα τὸν ἐν τῇ χώρᾳ παραγόμενον καπνὸν, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ ἔχῃ μόνον μονοπώλιον καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ χώρᾳ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπορίαν τοῦ καπνοῦ, τὸν ὅποιον ἀγοράζει πέραν τῆς ἀνάγκης τοῦ μονοπωλίου. Ἐν Ρουμανίᾳ ὅμως ἡ πρόσδοσις τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ δὲν εἶναι τασαύτη, ὅση εἶναι ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἔχω καὶ αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ἐπισήμων διδομένων, τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ κατὰ τὸ 1888 πρὸς τὸ 1889 παρήγαγε πρόσδοσον 31,254,951 φρ., κατὰ δὲ τὸ προηγουμένον ἔτος 1887 πρὸς τὸ 1888 εἶχε παραγάγει μόνον 30,388,258 φρ. Ὡστε κατὰ τὸ 1888 πρὸς τὸ 1889 παρεστάθη αὐξήσις τῆς προσόδου ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν τοῦ 1887 πρὸς τὸ 1888 κατὰ 900,000 φρ. Αἱ δαπάναι, τὰς ὁποίας τὸ μονοπώλιον ἀπήτησε κατὰ τὸ 1888 πρὸς τὸ 1889, ἀνῆλθον εἰς 9,908,000 φρ. Ἐπομένως ἡ ἀναλογία τῶν δαπανῶν πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα ἀνέρχεται εἰς 31 0/0 ἐπὶ τῶν εἰσπραχθέντων. Ἀλλὰ κατ' ἄτομον ἡ ἀναλογία εἶναι μικρὰ, διότι ἡ καθαρὰ πρόσδοσις, κατανεμομένη κατ' ἄτομον, καταλήγει εἰς 4 φρ. καὶ 25 0/0. Ἐὰν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἤθελον παρασταθῇ καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἐὰν καὶ ἐν Ἑλλάδι τὸ μονοπώλιον ἰδρυόμενον ἤθελε παραγάγει χρηματικὰ ἀποτελέσματα, ὅποια παρήγαγεν ἐν Ρουμανίᾳ τὸ ἐκεῖ ἰδρυμένον μονοπώλιον, ἡθέλωμεν εἰσπράξῃ 9,350,000 καθαρὰν πρόσδοσον. Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἀπελπιστικὸν οὐδὲ τὸ ἔσοδον τοῦτο τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ, διότι, ἐὰν τὸ μίσθωμα τοῦ μονοπωλίου τῆς Ἑλλάδος ἤθελε προσδιορισθῇ εἰς ἑξῆς εκατομμύρια, θέλουσιν ὑποληφθῇ 3,350,000 εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐταιρίας, εἶναι ὅμως ὀλιγώτερον τῶν μονοπωλίων Ἰταλίας καὶ Γαλλίας μοι φαίνεται ὅμως, ὅτι οὐδὲ καὶ τοῦτο θέλει παρακωλύσει τοὺς θέλοντας νὰ ζητήσωσι νὰ μισθώσωσι τὸ ἡμετέρον μονοπώλιον. Ἀλλ' ἐν Ρουμανίᾳ τὸ μονοπώλιον δὲν θέλει εὐρεθῇ εἰς τὰς περιστάσεις,

εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκεται ἐν Ἑλλάδι· διότι παρ' ἡμῶν παράγεται καπνὸς, ἡ δὲ ἀγορὰ τοῦ περισσεύοντος καπνοῦ ἀποτελεῖ ἔδαφος ἐπιτυχεστάτης ἐμπορίας, καὶ τὸ μονοπώλιον, ἐμπορευόμενον τὸν καπνὸν τοῦτον, θελεῖ παραγάγει βεβαίως κέρδη μείζονα ἀπὸ τὰ κέρδη, τὰ ὅποια παράγουσιν ἐν ἄλλαις χώραις οἱ ἐμπορευόμενοι τὸν καπνόν. Ἐὰν μάλιστα τὸ μονοπώλιον ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ μεταποιήσῃ τὸν καπνὸν εἰς σιγαρέτα, ἤθελε πιθανῶς παραλύσει τὴν βιομηχανίαν ταύτην ἐν ἄλλαις χώραις, καὶ μεταφέρει τὸ κέντρον τῆς ἐμπορίας τῶν σιγαρέτων εἰς Ἀθήνας.

Τὸ τεῦχος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1892 διενεμήθη πρὸ δύο καὶ πλέον μηνῶν εἰς τὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου, πάντες δ' ἔχουσιν ἀνάγκη τῆς αὐτοῦ, καὶ εὐχερὲς ἀποβαίνει εἰς ἕκαστον τῶν συναδέλφων κυρίων Βουλευτῶν, φυλλολογοῦντα τὸ τεῦχος τοῦτο, νὰ ἀνέυρῃ τὰ ποσὰ, τὰ ὅποια ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγράφονται ὡς πιθανὰ ἔσοδα ἐπὶ ἑκάστου κεφαλαίου τῶν ἐσόδων, καὶ ἐν στήλῃ ἀντικρὺ τοθεωμένη ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένοι πάντες οἱ λόγοι, οἵτινες ἐδικαιολόγησαν τοὺς συντάξαντας τὸν προϋπολογισμὸν νὰ ἀναγράψωσι τὰ ποσὰ, τὰ ὅποια ἀνέγραψαν, μὴ ἀναγράψωσι δὲ οὔτε μείζονα οὔτε ἐλάσσω αὐτῶν. Ἐὰν ὁ κύριος Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἠδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῶν ἀναγραφέντων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ εἰκοσι καὶ ἑξ ἑκατομμυρίων ἑλλειμμα, δὲν ἐκπλήσσομαι, διότι ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος δὲν εἶναι πρώτη φορὰ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ τὸ ἀνιερὸν τοῦτο καὶ δυσάρεστον δι' αὐτὸν ἔργον. Ἐνθυμούμαι αὐτὸν κατὰ μίαν ἄλλην περίοδον, ὅταν καὶ τότε ἐκινεῖτο ὡς ἀστὴρ δορυφόρος τοῦ πλανήτου, παρ' ᾧ ἐκάθητο, ἀγωνιζομένου καὶ ἐπιτιθεμένου κατὰ τοῦ ἀειμνήστου Κουμουνοῦρου, ὅπως ἀνατρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ ἐπιδράμῃ αὐτὸς ἐπ' αὐτήν. Συνεζητεῖτο τότε ἐν τῇ Βουλῇ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1880, ἦτο δὲ τὸ ἔτος 1880 κατὰ μῆνα Φεβρουάριον. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐτύγγανε τότε συνάδελφος, τὸν ὅποτον ὁ θάνατος ἀφῆρσεν ἀπ' ἡμῶν. Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἦτο εἰσηγητὴς τῆς μειονοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σῶς ἀναμνήσω τὴν ἱστορίαν ταύτην, διότι θέλει χρησιμεύσει εἰς ὑμᾶς, ἵνα σχηματίσῃτε γνώμην καὶ περὶ τῶν προσώπων καὶ περὶ τῶν πραγμάτων. Ἐλεγεν ὁ κ. Σιμόπουλος κατὰ τὴν

19ην Φεβρουαρίου 1880—ένδεκα παρήλθον ἔκτοτε ἔτη καὶ ἴσως ἐλησμονήθησαν τὰ πράγματα—(ἀναγινώσκει):

«Κατὰ τὸ 1878 ἐβεβαιώθη ἔλλειμμα ἐκ δραχμῶν 1,287 »000, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1879 ἐχορηγήθησαν ἀναπληρωτικά »πιστώσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1878 ἐκ δραχμῶν »787,739, αἱ ὁποῖαι διατελοῦσιν εἰσέτι ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον »τῆς Βουλῆς, οὕτω δὲ τὸ ἔλλειμμα τοῦ 1878 ἀνέρχεται εἰς »2,075,662. Κατὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προϋπο- »λογισμοῦ τοῦ 1879 παρετήρησα, ὅτι, ἐὰν ἐβαδίζομεν ὅπως »ἐβαδίζομεν, ἤθελομεν ἀντιμετωπίσει, ὡς εἶπον τότε, τὴν »χρεωκοπίαν.»

Κατὰ τὸ 1879 ἀνεγράφοντο ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τὰ ἐξῆς ποσὰ ὡς χρέη τοῦ Κράτους καὶ ὡς πληρονόμενα ἀντὶ τόκου καὶ χρεωλυσιῶν δι' ἑκαττον αὐτῶν.

Δάνειον τῶν 6 ἑκατομ. διὰ τόκους καὶ χρεωλ.	480,000 —
» τῶν 28 ἑκατομ. » »	2,632,566 —
» τῶν 9 ἑκατομ. » »	160,000 —
» τῶν 4 ἑκατομ. » »	403,200 —
» τῶν 26 ἑκατομ. » »	1,892,800 —
» τῶν 10 ἑκατομ. » »	564,474:75
» τῶν 37 ἑκατομ. δραχμῶν χρέους πρὸς τὰς Τραπεζὰς ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ εἰς χρυσὸν 4,699,305:29 πρὸς 2 τοῖς 100	93,986:10
Εἰς γραμμάτια 26,300,694:71 πρὸς 1 τοῖς 100	263,006:94
» 6,000,000 τῆς Ἰονικῆς πρὸς 2 τοῖς 100	120,000 —
» τῶν 5 ἑκατομ. πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ ὡσαύτως κυκλοφορίᾳ πρὸς 1 τοῖς 100	50,000 —
» τῶν 60 ἑκατομ. διὰ τόκους καὶ χρεωλ.	5,400,000 —

Καὶ οὕτω τὰ μὲν χρέη τοῦ δημοσίου ταμείου ἐκ δανείων ἀνῆρχοντο εἰς 222 ἑκατομμύρια, τὸ δὲ ποσὸν τῶν πληρωτέων ἐτησίως δι' αὐτὰ τόκων καὶ χρεωλυσιῶν ἀνῆρχετο εἰς 12,060,033:77.

Ἐν ἔτει λοιπὸν 1879, κατὰ τὸ ὅποιον τὰ μὲν ἐκ δανείων χρέη συνεποσοῦντο εἰς 222 ἑκατομμύρια, αἱ δὲ ἐτήσιοι τόκοι μετὰ τῶν χρεωλυσιῶν εἰς 12 ἑκατομμύρια, καὶ τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ συνίστατο εἰς 2,075,000, ὁ κ. Βου-

λευτής ἐκ Παρνασσίδος περίτρομος ἔβλεπεν ἐπικειμένην τὴν χρεωκοπίαν. Κατὰ τὸ 1879 οὐδὲν δάνειον ὑπερέβαινε κατὰ ποσὸν τὰ 60 ἑκατομμύρια· ὠφείλομεν τότε τὸ δάνειον τῶν 6 ἑκατομμυρίων, τὸ τῶν 28, τὸ τῶν 9, τὸ τῶν 4, τὸ τῶν 26, τὸ τῶν 10, τὸ τῶν 37 ἑκατομμυρίων· τὸ ὅλον δ' ἦσαν 122 ἑκατομμύρια· τότε ὠφείλομεν εἰς τὴν Τράπεζαν εἰς χρυσὸν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ 4,699,000 καὶ εἰς γραμμάτια 26,300,000 καὶ προσέτι δάνειον 5 ἑκατομμυρίων, καὶ συνωμολογήσαμεν δάνειον τὸ ἕτος ἐκεῖνο ἐκ φοράγων 60 ἑκατομμυρίων, ἵνα ἄρωμεν τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν. Τότε τὸ ποσὸν τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσιῶν, τὰ ὅποια ἡ Ἑλλὰς ἐπλήθυνεν, ἀνέβαινον εἰς 12,060,000. Καὶ ἡ χρεωκοπία ἐπεκρέματο κατὰ τὸν κ. Σιμόπουλον.

Καὶ ὁ κ. Σιμόπουλος ἀνέγραφε καὶ κανόνας, τοὺς ὁποίους οἱ κυβερνῶντες ὤφειλαν νὰ τηρῶσιν ἀπαράβατως κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους. Ἐλεγεν ὁ κ. Σιμόπουλος (ἀναγινώσκει) :

«Κατὰ τοὺς κανόνας τῆς δημοσιολογίας, αἱ ἔκτακτοι πιστώσεις, αἱ ὅποιαι παρομαρτοῦσιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν, οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ ποσὸν τῶν ἀκυρωθεῖσων πιστώσεων, διότι οὕτω μόνον εἶναι δυνατόν νὰ τηρηθῇ ἰσορροπία μεταξὺ ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Συνήθως αἱ ἔκτακτοι καὶ ἀναπληρωτικαὶ πιστώσεις ἀνῆρχοντο κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εἰς δύο καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια· ἀλλὰ ποῦ νομίζετε ὅτι ἀνῆλθον κατὰ τὸ 1879; εἰς 3,842,000 ;...»

Ὁ μακαρίτης Παπαμιχαλόπουλος, Ὑπουργὸς τότε τῶν Οἰκονομικῶν, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι τὸ ποσὸν τῶν ἀκυρωθεῖσων πιστώσεων τοῦ 1878 ἀνέρχεται εἰς 8 ἑκατομμύρια, καὶ ἡρώτα, πῶς ἐκρίνετο ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω κανόνος, ἀφοῦ αἱ ἔκτακτοι καὶ ἀναπληρωτικαὶ συνίστανται εἰς 3,000,000· ἀλλ' ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἀπήντησεν εἰς τὸν κ. Παπαμιχαλόπουλον, ὅτι αὐτὸ ἦτο τυχαῖον.

Ἄλλ' εἴτε τυχαῖον εἴτε μεμελετημένον ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἡ κατάστασις δὲν ἦτο ἐπιφοβὸς παντάπασι, καὶ ἐὰν ἐπρωτείνοντο πιστώσεις ἀναπληρωτικαὶ τριῶν ἑκατομμυρίων. Ἄλλ' ὁ κ. Σιμόπουλος ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1892 διέτρεξε πλήρη σταδιοδρομίαν. Ἀπὸ εἰσηγητοῦ τῆς μειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ καταστάθη εἰσηγητὴς τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐγέ-

νετο μάλιστα πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ. Καὶ ἐρωτῶ αὐτὸν, ποῖον λόγον εἶχον αἱ ἔκτακτοι καὶ ἀναπληρωτικαὶ πιστώσεις, αἱ ζητηθεῖσαι κατὰ τὸ 1887, τὸ 1888, τὸ 1889, τὸ 1890, πρὸς τὰς ἀκυρωθείσας πιστώσεις; Ποῦ ἦσαν οἱ κανόνες τῆς δημοσιολογίας; Ἐλησμόνησεν αὐτοὺς ὁ κ. Σιμόπουλος, καὶ ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐγνωμοδοτεῖ καὶ ὑπεστήριζεν ἐν τῇ ἐπιτροπῇ καὶ ὑπεστήριζεν εἰς τὴν Βουλὴν, ὡς εἰσηγητῆς αὐτῆς, ὅτι πάντα εἶχον ὀρθῶς κατὰ τὰ ἔτη 1887, 1888, 1889 καὶ 1890, καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς δημοσιολογίας καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς δημοσιονομίας.

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἐπελάβετο τότε τῆς ἐρνεύνης τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1880, καὶ εὗρεν ὅτι κακῶς ὑπελογίσθη τὸ ἔσοδον ἐξ ἐγγείου φόρου, ὅτι κακῶς ὑπελογίσθη τὸ ἔσοδον ἐκ τῶν φορολογουμένων κτημάτων, ὅτι κακῶς ὑπελογίσθη τὸ ἔσοδον ἐκ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐκ τῶν διαφόρων δικαιωμάτων, ἐκ τῶν χρεῶν ἐκ προικοκτησιῶν, ἐκ χρεωλυτικῶν δόσεων γαιῶν καὶ φυτειῶν. Καὶ οὕτως ἐπρότεινε νὰ μειωθῶσι τὰ ἔσοδα κατὰ 2,985,000 εἴτα δὲ μετέβη καὶ εἰς τὰ ἔξοδα, τὰ ὅποια καὶ ταῦτα ἐξήλεγξε, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐπενεχθῶσιν ἐλαττώσεις δραχ. 5,395,650.

Ὁ κ. Σιμόπουλος ἔλεγε τότε: «Ἐν ἐποχῇ, κατὰ τὴν ὁποίαν «διατελοῦμεν ὑπὸ τοιοῦτον ἔλλειμμα, ἐν ἐποχῇ τέλος, κατὰ «τὴν ὁποίαν κινδυνεύομεν, ὅχι νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν χρεω- «κοπίαν, ἀλλὰ νὰ ἐναγκαλισθῶμεν ὑπ' αὐτῆς, πρέπει νὰ «ἀπαλείψωμεν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ πάσας τὰς μὴ ἀπα- «ραιτήτους δαπάνας, ἔστω καὶ τὰς ἐλαχίστας. Ὅφειλομεν «νὰ μὴ ἐνδοιάσωμεν ἐκ τῆς σκέψεως μὴ τυχὸν προκύψῃ «ζημία τις εἰς ἀτομικὰ συμφέροντα... Ἐὰν πρόκηται νὰ «ἀναπετάσῃ τὸ Κοινοβούλιον τὴν σημαίαν τῶν οἰκονομικῶν, «πρέπει νὰ ἀναπετάσῃ αὐτὴν μετὰ θάρρους, πρέπει νὰ ἐφαρ- «μώσῃ τὰς οἰκονομίας μετ' ἐπιμονῆς ἀδυσωπήτου...»

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους ἐκείνου ἀνέγραφεν ὡς ἔξοδα τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου δραχ. 1,478,736, καὶ ἐπρότεινε ὁ κ. Σιμόπουλος νὰ ἐλαττωθῶσι κατὰ 274,150. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου ἀνέγραφεν ἐν ὅλῳ ἔξοδα 5,118,572, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐλαττωθῶσι καὶ ταῦτα κατὰ 900,000. Ὁ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτε- ρικῶν ἀνέγραφεν ἐν ὅλῳ ἔξοδα 1,587,235, καὶ ἐπρότεινε νὰ

ελαττωθῶσι κατὰ 100,000. Ὁ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ἀνέγραψεν ἔξοδα 3,043,595, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐλαττωθῶσι κατὰ 122,500. Ὁ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ἀνέγραφε 13,307,986, καὶ ὁ τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν 3,748,657, ἐπρότεινε δὲ νὰ γένωνται καὶ ἐπὶ τῶν ἐξόδων τῶν δύο τούτων Ὑπουργείων ἐλαττώσεις ὁμοῦ 4,000,000. Καὶ ἔκρινε τότε ὁ κ. Δημόπουλος, ὅτι αἱ δαπάναι τοῦ Κράτους ἦσαν ὑπέρογκοι, καὶ ἐδυσφόρει ἀγανακτῶν, διότι τὸ Κράτος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κυβερνᾶται οὕτω, οὐδὲ τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ δύνανται νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τοιαύτην σπατάλην!

Λάβετε, Κύριοι, ἀνὰ χεῖρας τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1882 ἢ τοῦ 1884 ἢ τοῦ 1887, ἢ τὸν τοῦ 1888, ἢ τὸν τοῦ 1889, καὶ ἐξετάσατε κατὰ πόσον διαφέρουν ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1880. Τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἔξοδα κατὰ τὸ 1880 εἶχον προσδιορισθῇ εἰς 3,043,595, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1882, ὅτε ἐκυβέρνηα Ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν ἐμὸν προκατόχον, ἀνεβιβάσθησαν εἰς 4,151,959, κατὰ τὸ 1884 εἰς 4,285,860, καὶ κατὰ τὸ 1887 μετὰ μιᾶς πιστώσεως εἰς 4,978,952. Τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργείου τὰ ἔξοδα προσδιωρίζοντο κατὰ τὸ 1880 εἰς παλαιὰς δραχμὰς 5,118,572, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1882 ἐδαπανήθησαν 6,342,153, κατὰ τὸ 1883 ἐδαπανήθησαν 6,671,675 νέων δραχμῶν, κατὰ τὸ 1884 δὲ 6,912,055, καὶ κατὰ τὸ 1887 ἐδαπανήθησαν δραχμαὶ 8,546,512. Τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν Ὑπουργείου τὰ ἔξοδα προσδιωρίζοντο κατὰ τὸ 1880 εἰς παλαιὰς δραχμὰς 1,587,235, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1882 ἐνήλθον εἰς 2,084,915, κατὰ τὸ 1883 προσδιωρίσθησαν εἰς 2,193,252, κατὰ τὸ 1884 ἀνεβιβάσθησαν εἰς 2,570,740, κατὰ τὸ 1887 εἰς 2,198,437, κατὰ τὸ 1888 εἰς 2,304,191, καὶ κατὰ τὸ 1889 μετὰ τῶν χορηγηθεισῶν πιστώσεων εἰς 2,397,485. Τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου τὰ ἔξοδα προσδιωρίσθησαν κατὰ τὸ 1880 εἰς παλαιὰς δραχμὰς 1,478,000. Εἰς πόσα ἀνέβησαν ἐπὶ τῶν προκατόχων μου; Ἐδιπλασιάσθησαν ἢ ἐτριπλασιάσθησαν;

Καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1882, 1883 καὶ 1884 ἐκθύμως ὑπεστήριξε τοὺς προϋπολογισμοὺς ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος, κατὰ τὸ 1890 δὲ καὶ κατὰ τὸ 1889 καὶ κατὰ τὸ 1888 καὶ κατὰ τὸ 1887 ἦτο καὶ ὁ εἰσηγητὴς τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ, συμβουλευῶν τὴν ἐπι-

ψήφισιν τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐτῶν ἐκείνων. Κατὰ τὰ ἔτη 1887, 1888 καὶ 1890 δὲν ὑπῆρχε φόβος νὰ ἐναγκαλισθῶμεν ὑπὸ τῆς χρεωκοπίας, κατὰ τὴν φράσιν, ἥς ἐποιήσατο χρῆσιν τὸ 1880, ἂν καὶ τὰ πληρονόμενα εἰς τόκους καὶ χρεωλύσια ἀνῆρχοντο εἰς 30 καὶ πλέον ἑκατομμύρια, ἀντὶ τῶν 12 ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια ἐπληρόνοντο τὸ 1880, ἂν καὶ τὰ χρέη τοῦ Κράτους δὲν ἦσαν πλέον 222 ἑκατομμύρια, ἀλλὰ 700 καὶ πλέον, ἂν καὶ ὁ προϋπολογισμὸς ἀπὸ 44 ἑκατομμυρίων εἶχεν ἀνέλθει εἰς 101,000,000!!

Καὶ ἔλεγε τότε ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου (σελ. 699 πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 23 Φεβρουαρίου 1880): «Ὅταν ἔχωμεν τοιοῦτον ἔλλειμμα, τίνες ἐπιβάλλονται σκέψεις; Δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσιν ἄλλαι σκέψεις παρὰ τὰς σκέψεις τῶν οἰκονομῶν; Καὶ ἐνταῦθα εὐρίσκεται ἡ πλήρης ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ἀντίθεσις, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ παραστήσῃ τὸ ἔλλειμμα ὡς μὴ ὑπάρχον.»

Κατὰ τὴν 20 Μαρτίου 1887 ἔλεγον πρὸς τὴν Βουλὴν (σελ. 341 τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 20 Μαρτίου 1887): «Ἀλλὰ ποίαν γνώμην θέλετε ἀπὸ τὴν Ἀντιπολίτευσιν, ἢ τὴν γνώμην ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐνδείκνυσι τὰ πράγματα; Τρεῖς ὁδοὶ ὑπάρχουσι πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1887, ἡ ὁδὸς τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων ἢ διὰ τῆς ἐπιβολῆς νέων, ἢ ὁδὸς τῶν δανείων καὶ ἡ ὁδὸς τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξόδων. Ἀφοῦ ἀποκρούμεν τὴν αὐξήσιν τῶν φόρων, ἀφοῦ ἡ ὁδὸς τῶν δανείων εἶναι κεκλεισμένη, δὲν μένει, εἰμὴ ἡ ὁδὸς τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξόδων. Τί ἄλλο πρόγραμμα θέλετε;» «Ἀλλὰ μᾶς εἶπον, ὅτι διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐξόδων καταστρέφομεν τὴν διοίκησιν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἔχομεν ἀνάγκην 49 ἑκατομμυρίων διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, πῶς θέλομεν δυνηθῆ νὰ καταστήσωμεν ταῦτα ὀλιγώτερα διὰ τῶν οἰκονομῶν;»

Ταῦτα μὲν ἔλεγον ἐγὼ ἄλλ' ὁ κ. Σιμόπουλος τί μᾶς ἔλεγε τότε; Ἀκούσατε (ἀναγινώσκει ἐκ τῆς σελίδος 358 τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 21 Μαρτίου 1887): «Πρὸς εὐρεσιν λοιπὸν τῶν 22 ἑκατομμυρίων ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις ἀπεδέχθη ἐν ἐκ τῶν τριῶν μέσων, τὰ ὅποια στοιχειωδῶς ἐνδείκνυνται πρὸς κάλυψιν τῶν ἐλλειμμάτων τῶν Κρατῶν.

Τὰ τρία ταῦτα μέσα εἶναι εἰς πάντας γνωστά: Περικοπή δαπανῶν, ἡ αἰ συνήθως λεγόμεναί οικονομίαι, συνομολόγηται νέων δανείων, αὐξήσεις ὑπαρχόντων φόρων ἢ ἐπιβολὴ νέων τοιούτων. Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι παρελείφθη τὸ πρῶτον ἐκ τῶν μέσων τούτων, ἥτοι ἡ ἐφικτὴ περικοπὴ δαπανῶν, διότι, ὡς καὶ ἡ ἔκθεσις ἀναφέρει, ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν ἐγένοντο πᾶσαι αἱ δυναταὶ καὶ ἐφικταὶ οικονομίαι σὺν τῇ τηρήσει τοῦ λειτουργοῦντος ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ, ἡ μᾶλλον ἄνευ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν πολιτικῆς. Ὅτι δὲ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν δὲν ἠδύναντο νὰ γείνωσι μείζονες οικονομίαι, ἐξάγεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ὅσοι τῶν ρητόρων τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἐλάλησαν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1887 παρεδέχθησαν, ὅτι δανεῖναι εἰς ἡμᾶς ἐπιτετραμμένον νὰ ἐλαττώσωμεν τὰς στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις, ἢ νὰ ὑπαύσωμεν παρέχοντες εἰς τὰ δύο ταῦτα πολεμικὰ Ὑπουργεῖα τὰ ἀπαιτούμενα μέσα, ὥστε ἐν δεδομένη ἀνάγκῃ νὰ ᾔναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν αἱ ἐθνικαὶ ἡμῶν δυνάμεις πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πόθων.»

Τί δ' ἔλεγεν εὐκρινέστερον καὶ μετὰ πλείονος θάρρους ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ὁ τότε Πρωθυπουργός; Ἀκούσατε καὶ ταῦτα (ἀναγινώσκει ἐκ τῆς σελίδας 382 τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 24 Μαρτίου 1887):

«Ὁ ἀξιότιμος εἰσηγητὴς τῆς μειοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ (ἦτοι ὁ κ. Καραπάνος) διήρесе τὰς προτεινομένας οικονομίας εἰς δύο κατηγορίας, εἰς οικονομίας τῶν πολιτικῶν Ὑπουργείων καὶ εἰς οικονομίας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Τὰς οικονομίας τῶν πολιτικῶν Ὑπουργείων παρέστησεν ὡς ἀνερχομένας πράγματι εἰς πέντε ἑκατομμύρια, ἐκ τούτων ὁμῶς ἀφαιρεῖ τὰ τρία ἑκατομμύρια, ἔτιθενεν αὐξήσεως τῶν δαπανῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑπηρεσίας, ἐπομένως ἀπολήγει εἰς οικονομίαν δύο ἑκατομμυρίων. Ἡ ἀνάγκη αὐξήσεως τῶν δαπανῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑπηρεσίας οὐδεμίαν παρουσιάζει ἀμφιβολίαν, διότι ἀναντιρρήτον εἶναι, ὅτι ἡ ὑπηρεσία χρῆζει πολλῶν αὐξήσεων δαπανῶν, ἵνα λειτουργήσῃ ἀπροσκόπτως. Ἰδίως δὲ χρῆζει αὐξήσεως δαπανῶν κλάδος τις, τὸν ὅποσον δὲν ἀνήνγκυν ὁ κ. Βουλευτὴς χθὲς ὁμιλῶν, ὁ κλάδος τοῦ ἐλέγχου τοῦ χρηματικοῦ. Ὅταν ἔχωμεν Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον τοσοῦτον ἀτελές, ὡς

«τὸ σήμερον ὑπάρχον Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον μό-
 »λις ἔχει τὸ προσωπικόν, τὸ καθορισθὲν ἐπὶ τῇ συστάσει αὐ-
 »τοῦ, ὅτε ἡ ἐξέλεγχξις περιωρίζετο εἰς ὀλίγα ἑκατομμύρια, ἐνῶ
 »σήμερον ἔχει κατὰ χρῆσιν πρὸς ἐξέλεγχξιν 94 ἑκατομμύ-
 »ρια, καὶ προσέτι ἀνεξελέγκτους χρήσεις πλείστων προηγου-
 »μένων ἐτῶν, θεβαίως πρέπει νὰ σκεφθῶμεν περὶ μεγαλειτέ-
 »ρων δαπανῶν, χάριν τοῦ ἐλέγχου τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώ-
 »ρας. Ἀλλ' ἀφίνω τὸ ζήτημα τῶν αὐξήσεων τῶν δαπανῶν,
 »καὶ παραδεχόμενος πρὸς στιγμὴν, ὡς δυναμένην νὰ πραγ-
 »ματοποιηθῇ, τὴν ἐλάττωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπρότεινεν ὁ ἀξιό-
 »τιμος Βουλευτὴς ἐξ Ἀρτης, ἐξετάζω ποῦ εὗρεν ὁ ἀξιότιμος
 »Βουλευτὴς ἐξ Ἀρτης τὰ πέντε ἑκατομμύρια, ἔστω καὶ ἐν
 »ταῖς γενικαῖς γραμμαῖς, τὰς ὁποίας ἀνήγγειλε . . . »

Καὶ ἐπελάβετο ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου τὴν ἔρευ-
 ναν, ἂν αἱ οἰκονομίαι δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τῆς δι-
 »πλωματικῆς ὑπηρεσίας ἔλεγε δὲ τότε: «Ἵποθέτω, ὅτι (ὁ κ.
 »Βουλευτὴς ἐξ Ἀρτης) ἐξαιρεῖ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς δαπά-
 »νης τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἥτοι τῆς ἐν Κωνσταντινουπό-
 »λει Πρεσβείας· ὑποθέτω ὅτι ἐξαιρεῖ καὶ ἄλλας δαπάνας δι-
 »πλωματικὰς ἐπομένως περιορίζονται ἀπὸ 600 χιλιάδων
 »αἱ οἰκονομίαι εἰς 100 χιλιάδας μόνον. Εἶπε προσέτι περὶ
 »καταργήσεως—ἴσως ἐννοεῖ περιορισμοῦ—τῶν βοηθημάτων.
 »Τὴν κατάργησιν ἐν συνόλῳ τῶν βοηθημάτων τῶν οἰκογε-
 »νειῶν τῶν ἀγωνιστῶν, τῶν προσφύγων, τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ,
 »ὡς ἐξ ὑποχρεώσεων ἐκ τῆς ἐνώσεως ἀναληφθεῖσων, θε-
 »βαίως δὲν ἐννοεῖ. Πᾶσαι ὁμῶς αἱ πιστώσεις τῶν βοηθημά-
 »των ἀνέρχονται εἰς 300 χιλιάδας· ὑποθέτω δὲ, ὅτι, ὅταν
 »ὁ κ. Βουλευτὴς καλῶς μελετήσῃ τὰ περὶ τούτου, ὅταν ἐξε-
 »τάσῃ θὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τὸ μόνον ποσὸν ἐκ
 »τῆς πιστώσεως ταύτης, τὸ δυνάμενον νὰ περιορισθῇ, εἶναι
 »τὸ ποσὸν τῶν 10 χιλιάδων δραχμῶν. Ἄρα ἔχομεν ἐκ
 »τῶν βοηθημάτων οἰκονομίαν 10 χιλιάδων, καὶ ἐκ τῆς
 »διπλωματικῆς ὑπηρεσίας 100 χιλιάδων, ἐν ὅλῳ 110 χιλιά-
 »δων δραχμῶν » «Ἡμεῖς», συνεπέρανε καταλήγων
 τὸν λόγον ὁ πρῶτος Πρωθυπουργός, «προσπαθήσαντες νὰ
 »ἐπενέγκωμεν ἀπάτας τὰς δυνατὰς οἰκονομίας ἐν τοῖς πολι-
 »τικαῖς Ὑπουργείοις, δὲν ἡδυνήθημεν νὰ πραγματοποιήσω-
 »μεν ἀνωτέρας τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου.»

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Παρνασσίδος ἔλεγεν, ὅτι ἡ Κυβέρνη-

σις ἐπὶ νῆγκεν οἰκονομίας ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1887, δὲν ἀνέφερεν ὅπως ποίας ἐπὶ νῆγκεν οἰκονομίας, ἢ μόνον τὰς οἰκονομίας, τὰς ὁποίας ἐπὶ νῆγκεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν. Καὶ ἀληθῶς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν εἶχε πραγματοποιήσει ἡ Κυβέρνησις οἰκονομίας διότι, ἐνῶ ὁ προϋπολογισμὸς εἶχεν ἀναγράψει ἑξῶδα μεγαλείτερα, ἡ Κυβέρνησις διὰ νόμου ἠκύρωσε πιστώσεις 3,116,750. Ἀλλὰ διατὶ ἐζήτησεν ὁ πρῶτος Πρωθυπουργὸς τὴν ἀκύρωσιν τῶν πιστώσεων τούτων; Διότι δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν. Διατὶ δὲ δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν; Διότι αἱ ἀνάγκαι, πρὸς θεραπείαν τῶν ὁπείων εἶχεν ἀναγράψει τὰς πιστώσεις ταύτας, ἰεραπεύοντο διὰ τοῦ ὕλικου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ στρατοῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο ὑπόλοιπον τῶν προμηθειῶν τῆς ἐπιστρατείας. Εἶχε περιλάβει ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1887 πίστωσιν δραχ. 590,000 δι' ἰματισμὸν τοῦ στρατοῦ· ἐπειδὴ αἱ ἀποθήκαι εἶχον εἶδη ἰματισμοῦ, ὑπόλοιπα τῶν ἀγορασθέντων κατὰ τὴν ἐπιστρατείαν, ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν τῆς πιστώσεως 410,000, καὶ περιώρισε τὴν πίστωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς 180,000. Ἦτο ἀναγεγραμμένη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ πίστωσις δι' ὀπλισμὸν ἐκ δραχ. 209,000, ἐπειδὴ δ' ἐν ταῖς ἀποθήκαις ὑπῆρχον εἶδη ὀπλισμοῦ, ἐζήτησε νὰ ἀκυρωθῶσι πιστώσεις δραχ. 111,000, καὶ περιώρισε τὴν πίστωσιν εἰς 98,000. Ὑπῆρχεν ἀναγεγραμμένη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ πίστωσις δραχ. 35,600 διὰ στρατωνισμὸν ἐκ τῆς πιστώσεως ταύτης ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν δραχ. 4400, καὶ ὑπελείφθη πίστωσις δραχ. 31,200. Ὑπῆρχεν ἀναγεγραμμένη πίστωσις διὰ σκαγὴν δραχ. 22,000, ἐζήτησε δὲ τὴν ἀκύρωσιν πιστώσεως 18,000, διότι ὑπῆρχον ἐν ταῖς ἀποθήκαις εἶδη σκαγῆς, ὑπόλοιπα τῶν προμηθειῶν τῆς ἐπιστρατείας, καὶ ὑπελείφθη πίστωσις δραχ. 4000. Ὡσαύτως ἐκ τῆς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ πιστώσεως 30,000 δραχ. δι' ἐξάρτυσιν ἐζητήθη νὰ ἀκυρωθῶσιν αἱ 10,000 διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ὑπελείφθη πίστωσις δραχ. 20,000 μόνον. Αἱ οἰκονομίαι λοιπὸν, τὰς ὁποίας ἐπέδειξαν ὅτι ἐπὶ νῆγκον ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν τοῦ 1887, ἦσαν τοιαῦται, καὶ διὰ τοιούτου τρόπου ἐπετεύχθη νὰ δαπανηθῶσιν ὀλιγώτερα τῶν ἀναγραφέντων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

Καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1887 ὑπέστη ἀλλοιώσεις κατὰ πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ. Ἐὰν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ τὸ 1887 προσδιωρίσθησαν τὰ ἐξόδα εἰς δραχμὰς 19,317.982, μετὰ τὴν ἀκύρωσιν δὲ τῶν πιστώσεων ἐκ δρ. 3,116,750 περιορίσθησαν εἰς δραχ. 16,201.232, τὰ ἀναγραφέντα ὅμως ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1888 ἐξόδα ἀνῆλθον μετὰ τῶν χορηγηθεῖσων πιστώσεων εἰς 17,804,700, καὶ τὰ ἀναγραφέντα ἐν τῷ τοῦ 1889 ἀνεβιβάσθησαν εἰς 18,117,154.20 διὰ τῶν πιστώσεων, αἵτινες ἐχορηγήθησαν διὰ τῶν νόμων τῆς 5 Φεβρουαρίου 1890, 17 Μαΐου 1890, 11 Μαΐου 1890, 5 Μαΐου 1890.

Οὕτω, καθ' ὃν χρόνον ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, εἰσάγων τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1887, ἔλεγε πρὸς τὴν Βουλὴν, ὅτι δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ εὕρῃ νὰ δανεισθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Κράτους οὐδ' ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν, ἡναγκάζετο δὲ νὰ συνομολογήσῃ μετ' ὀλίγον δάνειον 135 ἑκατομμυρίων, παραχωρήσας εἰς ἐγγύησιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν διαχείρισιν τῶν μονοπωλίων, ἡρνεῖτο νὰ ἐπιφέρῃ ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐλάττωσιν τῶν ἐξόδων, ἃν καὶ ἐπρότεινε νομοσχέδια, δι' ὧν ἡϋξάνοντο οἱ φόροι κατὰ 22 ἑκατομμύρια. Χθὲς ὅμως ἐξήτει παρ' ἡμῶν ἐλαττώσεις ἐξόδων, παρεκέλευε δὲ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ ψηφίσῃ τὰ παρ' ἡμῶν προταθέντα νομοσχέδια, δι' ὧν ἡϋξάνοντο οἱ φόροι οὐχὶ κατὰ 22 ἑκατομμύρια, ἀλλὰ κατὰ ἐξ μόνον.

Δὲν παρῆλθον εἰσέτι εἴκοσι καὶ πέντε ὥραι, οὐδ' ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τὴν μνήμην ἡμῶν ἡ θερμότης τοῦ λόγου, ἡ ζωνρότης τοῦ ὅρου, ἡ θιασιότης τῶν χειρονομιῶν, ἡ ἐκθυμὸς ἐκείνη παράστασις, μεθ' ὧν ἐξώρκιζε τὴν Βουλὴν νὰ σπεύσῃ νὰ προβῇ εἰς ἐλαττώσεις ἐξόδων, διότι, ἂν τοιαύτας δὲν ἐπιχειρήσῃ πρῶτον, δὲν εἶναι συγκεχωρημένον εἰς αὐτὴν οὐδὲ κατὰ μίαν δραχμὴν νὰ αὐξήσῃ τοὺς φόρους. Μόνον ἀφοῦ ἤθελον προταθῇ οἰκονομίαι καὶ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἡυδόκει ὅτι διετίθετο νὰ παράσχω εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, ὅπως ψηφισθῶσι τινες αὐξήσεις φόρων, ὅσας αὐτὸς ἤθελε κρίνει ὀρθάς.

Τίς ἀγνοεῖ τὴν ἀξίαν τῆς συνδρομῆς τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου; Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν ἀποδεχθῇ αὐτὴν ἢ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῆς! Ἐλάβον πικρὰν πεῖραν αὐτῆς κατὰ τὸ 1885 καὶ τὸ 1886. Καὶ τότε πρότεινε τὴν συν-

δρομήν του εἰς τὴν τότε Κυβέρνησιν Μαύρη σκηνή
 "Ἀς ρίψω πέπλον (χειροκροτήματα ἐκ τῶν ἀκροα-
 τηρίων).

Ἡμεῖς οὐδὲ ζητοῦμεν, οὐδὲ στέργομεν τὴν συνδρομήν
 αὐτοῦ. Ὡς Βουλευτῆς ἔχει δικαίωμα νὰ δώσῃ, οἷανδὴποτε
 θελεῖ ψῆφον, δι' ἡμᾶς ὁμῶς καὶ ἡ μέλαινα καὶ ἡ λευκὴ ψῆφος
 αὐτοῦ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουσι. Ἐὰν ἡ πλειοψηφία ὑποστηρίξῃ
 τὰ μέτρα ἡμῶν, ἐξακολουθοῦμεν κυβερνῶντες, ἐὰν δ' ἡ πλειο-
 ψηφία δὲν ὑποστηρίξῃ ταῦτα, ἀπερχόμεθα τῆς ἀρχῆς. Ἐὰν
 δὲ ἡ πλειοψηφία ὑποστηρίξῃ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἐπροτεί-
 νωμεν, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀνάγκην τῆς ψήφου τοῦ κ. Βουλευ-
 τοῦ ἐκ Μεσολογίου (χειροκροτήματα).

Καὶ παῖς ἦτο ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1887, περὶ τοῦ
 ὁποίου ἐστράφη ὁ λόγος πρὸ μικροῦ ; Ἐδῶκα εἰκόνα αὐτοῦ
 ἄλλοτε, ὅτε ἠγόρευσα κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτοῦ (ἀναγινώ-
 σκει): «Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1887», ἔλεγον τότε πρὸς τὴν
 Βουλὴν, «ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν στοργήν, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ
 οἰκονομικὸν τοῦτο ἔτος ἐπιδαψίλευσεν ὁ κ. Πρωθυπουργός.
 Εἶπον, ἦτο ἀνάλογος, διότι ἐγένετο ὁ προϋπολογισμὸς τὸ
 στέλεχος, ἐφ' οὗ τσαυτάς ἐπήνεγκε μεταβολάς, προσθήκας
 καὶ ἐλαττώσεις ἢ ψαλὶς τοῦ ἀγρυπνοῦντος ἐπὶ τὸ στέλεχος
 τοῦτο Πρωθυπουργοῦ. Δὲν ὑπάρχει προϋπολογισμὸς καθ' ὅλην
 τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, ὅστις ὑπέστη τσαυτάς μετα-
 βολάς, ὅσας ὑπέστη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1887 διὰ τῆς
 πληθύσεως τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀναπληρωτικῶν καὶ ἐκτάκτων πι-
 στώσεων. Ἐνεκα τούτου, ἵνα δυνηθῶ νὰ ἀνεύρω ποῖα τέλος
 πάντων εἰς τὰ ἔξοδα, τὰ ὅποια ἀνεγράφησαν κατὰ τὸ
 1887, ἔπρεπε νὰ συντάξω ἐγὼ αὐτὸς προϋπολογισμὸν ἴδιον,
 καὶ εἶναι οὗτος ὃν ἐπιδεικνύω ὑμῖν, διότι ὁ προϋπολογι-
 σμὸς ὁ ἐκδιδόμενος μετεβλήθη ὅλως διὰ τῶν ἀναπληρω-
 τικῶν καὶ ἐκτάκτων πιστώσεων».

Ἐνῶ δὲ τοιοῦτον εἶχεν ὑποβάλλει κατὰ τὸ 1887 προϋπο-
 λογισμὸν, ἀλλοιωθέντα διὰ μεταγενεστέρων προτάσεων καὶ
 ὁμῶν, ἤλεγχε χθὲς ἡμᾶς, ὅτι ὁ παρ' ἡμῶν εἰσαχθεὶς προϋπο-
 λογισμὸς τοῦ 1892 περιεῖχε κενὰ, καὶ ἐζήτηε νὰ φροντίσωμεν
 ἃ πληρώσωμεν αὐτὰ, ὅπως οἱ προτεινόμενοι φόροι χρησι-
 μεύωσιν εἰς πληρώσιν αὐτῶν. Ἀπήγγειλε δὲ καὶ κανόνας,
 ὅς οἱ προϋπολογισμοί, ἀφοῦ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν,
 ἐν εἶναι πλέον δεκτικοὶ μεταβολῆς τινος, διότι εἰσαχθέντες

παριστώσι τὸ πόρισμα μελέτης ἐμβριθοῦς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, ὅταν δὲ μεταβάλλωνται ἐκάστοτε, δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις μεγαλειτέρα, ὅτι ἐπιπολαίως καὶ ἀπὸ γόνατος συνετάχθησαν. Καὶ ταῦτα λέγει περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1892. Ὅφείλω νὰ ἐπαναλάβω πρὸς τὴν Βουλὴν, ἵνα ἀκούσῃ τὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου, καὶ ἐντεῦθεν μεταδοθῶσιν αἱ λόγοι μου εἰς πᾶν τὸ Ἑλληνικόν, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1892 συνετάχθη, παριστῶν τὴν ἀληθῆ κατὰστασιν τοῦ Κράτους (χειροκροτήματα). Ἄλλ' ἀροῦ παριστῇ τὴν ἀληθῆ κατὰστασιν, ἐρωτῶσι, δὲν ὑπάρχει πλέον ἔλλειμμα; Καὶ ἂν τὸ ἔλλειμμα δὲν ᾔηται μέγα καὶ ὑπέρογκον, ἀλλὰ συνίσταται εἰς 20 χιλιάδας, ἢ εἰς 500 χιλιάδας, ἢ εἰς ἓν ἑκατομμύριον, τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα προεβάζομεν, ὑπερβαίνουν τὴν ἀνάγκην, καὶ ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ ψηφισθῶσιν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοιαύτας ἀντιρρήσεις, προβαλλομένας ὑπὸ τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ ἐπαναλάβω ὅσα καὶ τὸ παρελθὸν Σάββατον εἶπον πρὸς τὴν Βουλὴν. Ἡ οἰκονομικὴ κατὰστασις τοῦ Κράτους δὲν ἡλλοιώθη· μένει ἡ αὐτὴ ἡλλοιώθη μόνον ἡ περὶ αὐτῆς γνώμη καὶ ἡ περὶ αὐτῆς κρίσις. Ποία ἦτο ἡ περὶ αὐτῆς γνώμη; Ἀναγινώσκω τὴν ὑπ' ἀριθ. 421 ἐπίσημον ἐκθεσιν, τὴν ὁποῖαν ὁ ἐν Βερολίῳ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, γεγραμμένην τῇ 1)13 Δεκεμβρίου (ἀναγινώσκει):

«Μετὰ χαρᾶς ἀγγέλλω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, ὅτι ὁ εἰς
»τὸ Κοινοβούλιον ἡμῶν κατατεθείς νέος προϋπολογισμὸς, ὡς
»καὶ ἡ κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην γενομένη εὐγλωττο
»καὶ πειστικὴ ἀνάπτυξις περὶ τῆς ὅλης οἰκονομικῆς ἡμῶν
»θέσεως, ἐνεποίησεν εὐάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τοὺς τραπεζι
»τικούς τῆς Γερμανίας κύκλους. Τὸν Messenger d' Athè
»nes, καταχωρίσαντα μετάφρασιν τῆς ἀναπτύξεως ταύτης
»ἐπεμψα εἰς τε τὸν Bleichröder καὶ τὸν Magnus. Χθὲς τ
»ἐσπέρας, συναντήσας παρὰ τῷ κ. Landau τοὺς κυριωτέ
»ρους ἐκ τῶν ἐνταῦθα τραπεζιτῶν, ἐπεισθὼν ὅτι οὐ μικρὰ
»ἐβελτιώθησαν αἱ διαθέσεις αὐτῶν, καὶ τῆς εὐκαιρίας ἐπω
»φελήθην, ὅπως καὶ διὰ ζώσης ἐξηγήσω αὐτοῖς τὰ κυριώ
»τερα τῶν ἐν τῇ ἀγορεύσει τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος περ
»εχρμένων. Εἶπον δὲ τελευτῶν, ὅτι πρό τινων μηνῶν, ὅτ
»συνεπεία τῆς γενικῆς καταστάσεως καὶ τῶν μηχανορραφικῶ
»ἐνίων ἐνδιαφερομένων κατέπιπτον βαρδαίως καὶ αἱ ἡμέτε

ναι ἄξιαί, εἵχομεν καταβάλει πᾶσαν προπάθειαν, ὅπως
 πείσωμεν αὐτοὺς, ὅτι ἀδίκως συνέχεον ἡμᾶς μετὰ τῶν Πορ-
 τογάλλων καὶ Ἰσπανῶν, διότι ὅλως διάφορος ἐτύγγανεν ἡ
 ἡμετέρα θέσις. Καὶ τότε μὲν προσεκρούομεν κατ' ἐρρίζω-
 μένων προλήψεων, ἀλλ' ἤδη δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν μετὰ
 κύρους ἐκ τῶν ὑστέρων, καθόσον, ἐν ᾧ τῶν λοιπῶν ξενικῶν
 χρεωγράφων ἐξηκολούθει ἡ πρὸς τὰ κάτω πορὰ, τὰ ἡμέτερα
 ἀντέστησαν καὶ εἰς τὴν γενικὴν καχεξίαν καὶ εἰς τὰς ἐφ-
 διουργίας τῶν ἐκπτώτων, ἔβαινον δὲ καὶ πάλιν ἐν τῇ ἀνι-
 ρύσει ὁδῷ τῆς ἀναρρώσεως, καὶ τοῦτο μετ' ἀσφαλείας, διότι
 πασῶν τῶν ἡμετέρων ἀξιών ἡ νέα ὑψωσις στηρίζεται ἐπὶ
 γεγονότων εὐφροσύνων, ὅσων καὶ πρωτοφανῶν, τὴν εἰσπραξιν
 ἑνδεκά ἐκατομμυρίων ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθέντων,
 καὶ τὴν ἀπότισιν τῶν τοκομεριδίων δύο ἑξαμηνίων ἐκ τῶν
 τακτικῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους.»

Ἄλλ' ἐνῷ τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις κατὰ Δεκέμβριον,
 ἀναγινώσκω ἑτέραν ἐπίσημον ἐκθεσιν, διότι αὕτη συνδέεται
 ἐν δημοσίευσιν, ἣτις ἐγένετο ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς ἐφημερίσι,
 βραχεῖαν μὲν, διδοῦσαν ὅμως πιστὴν εἰκόνα τῆς οἰκονομικῆς
 καταστάσεως τοῦ Κράτους, δημοσιευθεῖσαν τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς
 Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας. Τὴν δημοσίευσιν ταύτην
 ἐν προκάλεισα ἐγὼ, διότι δὲν εἶναι ἐν ταῖς ἔξοις ἐμοῦ νὰ
 πρᾶττω ὅτι ἄλλοι συνειθίζουσι νὰ πρᾶττωσιν. Ἐνθυμεῖσθε,
 ὅτι κατὰ τὸ 1887 ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα καὶ τις δικηγό-
 ρος Ἀγγλος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐγένετο γνωστὸν ἀνὰ
 πᾶσαν τὴν ὑφήλιον, ὁ κ. Τσέστων, διασπείρας κατὰ πᾶσαν
 τὴν Εὐρώπην εἰδήσεις, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει ὑπὸ
 τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου. Ἄλλ'
 ἐν ταῖς δημοσιεύσεσιν αὐταῖς ἦσαν μεμιγμένοι καὶ τινες
 οἰκονομικοὶ συνδυασμοί, διότι, καθ' ὅς ἔχω πληροφο-
 ρίας, ἐν τῇ ἐξελέγξει τῶν λογαριασμῶν τῆς ἐταιρίας
 τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος εὐρέθησαν καὶ τινὰ χρή-
 ματα, τὰ ὅποια εἶχον περιπλανῆ μετὰ τοῦ ὀνόματος
 τοῦ κ. Τσέστων, καὶ τὰ ὅποια ἐφαίνοντο ἀδικαιολόγητα
 χειροκροτήματα). Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὴν ζημίαν ὑφίστα-
 ται ἡ ἐταιρία τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος, καὶ ὅτι ἡ
 προτις τῶν περὶ ταύτης ἀνήκει εἰς τὴν ἐταιρίαν καὶ οὐχὶ εἰς
 ἡμᾶς. Ἐγὼ ὅμως δὲν ὑπηγόρευσα δημοσιεύσεις, προεκλήθην
 νὰ δώσω πληροφορίας, καὶ προεκλήθην διὰ τῆς ἐξῆς ὑπ'

ἀριθ. 29 ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου ἐπισήμου ἀναφορᾶς τῆς ἐν Λονδίνῳ Πρεσβείας (ἀναγινώσκει):

« Ἰκανοὶ τῶν ἐνταῦθα ἡμετέρων, ἢ αὐτοὶ ἐλθόντες ἢ δι' ἄλλων μυνήσαντες, μοὶ παρέστησαν λίαν ἐπιμόνως, πρὸς τινῶν ἤδη ἡμερῶν, ὅτι ἡ αἴφνης ἐπιστᾶσα καὶ ἐπιμόνως παρὰ τινῶν διαζομένη ἔκπτωσις τῶν ἐλλήνων ἀξίων ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ ἐζημίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Δημοσίου τὰ οἰκονομικὰ συμπερόντα. Ἐπειδὴ δὲ ἦν πρόδηλον, ὅτι ἡ ἔκπτωσις αὐτῆς προήρχετο ἐξ ἐνεργειῶν κερδοσκοπικῶν τὸ πλεῖστον ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ, καὶ δὲν ἐδικαιολογεῖτο ὑπὸ τῆς καταστάσεως τῆς οἰκονομικῆς τοῦ Κράτους θέσεως, ἐζήτουν παρ' ἐμοῦ, ὅπως ἀπευθύνω πρὸς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστολὴν ἢ παρατήρησιν τινα, ἐπίσημον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, δυνάμενιν νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰς περὶ τῶν ὁ λόγος κακοβοῦντων ἐνεργειῶν. Δὲν ἠθέλησα νὰ πράξω τι τοιοῦτον αὐτεπαγγέλτως, ἄλλως τε καὶ διότι διατελῶ πάντῃ ἀμέτοχος τῶν ἐνεργειῶν, αἵτινες διέπουσιν ἀπὸ τινῶν ἤδη ἐτῶν τὰ τῶν ἡμετέρων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ οἰκονομικῶν. Πᾶσα δὲ παρέμβασις, ἀπερὶσκέπτως γενομένη, ἡδύνατο νὰ παρεξηγηθῇ καὶ νὰ βλάψῃ. . . . Συγχρόνως ἐδημοσιεύθησαν ἐξακολουθεῖ ὁ ἐν Λονδίνῳ κ. πρέσβυς, « εἰς τινὰς ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου, αἵτινες, ἐκδιδομένων τῶν τελευταίων δανείων, συνηγόρουν ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν οἰκονομικῶν, ἄρθρα βίαια καὶ ἀπαισιόδοξα, σφοδρὰ κατὰ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως. Ἑτεραί δ' ἐφημερίδες τοῦ Βερολίνου κατεχώρισαν ἀνταποκρίσεις ἐξ Ἀθηνῶν, καθ' ὁμοίαν ἐμπνεύσεις συντεταγμένας. . . . Βεβαιωθεὶς περὶ τῶν ἀνωτέρω τῇ ἐσπέρᾳ τοῦ Σαββάτου, 18/30 Ἰανουαρίου ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ τηλεγραφῇσω τὰ ἐξῆς: «Ραγδαία ὑποτίμησις τῶν ἐλληνικῶν ἀξίων, ἀποδοθεῖσα εἰς σκευωρήματα τοῦ Χρηματιστηρίου, ἠνάγκασεν ὁμοεθνεῖς, ζημιουμένους νὰ ἐπιθυμήσωσιν ἀνακοίνωσιν τινα ἐνθαρρυντικὴν διὰ τῶν ἐφημερίδων. Εὐαρεστηθῆτε νὰ μοὶ τηλεγραφήσητε, ἂν πρέπῃ νὰ προβῶ εἰς τοιαύτην καὶ κατὰ τίνα τρόπον.»

Ἐγὼ δὲν ἔκρινα, ὅτι ἡ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβεία ἔπρεπε νὰ μετέλθῃ πολεμικὴν δημοσιογραφικὴν, ἀλλ' ὅτι προσῆκον νὰ κοινοποιήσῃ μόνον ὅ,τι ἐτύγχανεν ἀληθές. Ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀληθείας ἤθελεν ἐπιφέρει ἀσφαλέστερον τὰ ἀπο

τελέσματα, τὰ ὁποῖα ἤθελεν ἐπιφέρει δημοσιογραφικὴ πο-
λεμική. Λοιπὸν ἐτηλεγράφησα πρὸς τὸν κ. Γεννάδιον
(ἀναγινώσκει): « Ἡ κατάστασις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ
»Κράτους δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὑποτίμησιν τῶν ἐλληνικῶν
»ἀξιών. Τὰ ἔσοδα τοῦ δημοσίου ταμείου κατὰ τὸ λήξαν
»ἔτος, ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ εἰσπραχθέντα κατὰ τὸ προη-
»γηθὲν ἔτος, βεβαιοῦσιν ὅτι εἰσεπράχθησαν 12 ἑκατομμύρια
»198 χιλιάδες καὶ 876 δραχμῶν. Ἡ διὰ τῶν ἐφημερίδων
»δημοσιεύσις τούτου ἔσεται ὠφέλιμος.»

Ὁ κ. Γεννάδιος κατὰ ταῦτα ἐδημοσίευσεν διὰ τῶν ἐφη-
μερίδων τοῦ Λονδίνου τοὺς στίχους τούτους. Καὶ ἐδημοσι-
εύθησαν τάδε: « Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ὑπουρ-
»γὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν μοὶ ἀνεκαίνωσεν ἐπιστήμῳς, ὅτι
»τὰ ἄρτι εἰσπραχθέντα δημόσια ἔσοδα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος
»ὑπερέβησαν τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσπραχθέντα κατὰ
»12,198,876 δραχ. καὶ ὅτι ἡ κατάστασις τῶν οἰκονομικῶν
»τοῦ Κράτους τυγχάνει εὐάρεστος.»

Ἡ δημοσίευσις αὕτη κατεχωρίσθη ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐν
Λονδίῳ ἐφημερίσι. Τοῦτο ὁ Βουλευτὴς Μεσολογγίου ἔκρινεν
ὅτι παρέχει αὐτῷ ἄρρομὴν, ἵνα ποιήσῃται μνηεὶν αὐτοῦ εἰς
τὴν Βουλὴν, ὅπως καταγγείλῃ, ὅτι δὲν ἦσαν ἀκριβῆ τὰ περὶ
ἑσόδων τοῦ 1891 δημοσιευθέντα. Καὶ ὄντως ἐν τῇ δημο-
σιεύσει τῶν εἰσπραχθέντων ἐκ τῶν μονοπωλίων κατὰ τὸ
ἔτος 1891 ὑπάρχει διαφορά, διότι διαφέρουσι τὰ δημοσιευ-
θέντα δι' ἐκθέσεως, περιεχούσης τὰ ἀποτελέσματα τῶν εἰσ-
πραξέων τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων, πρὸς τὰ δημοσιευ-
θέντα περὶ τούτου ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονο-
μικῶν τμήματος ἐπὶ τῶν Ταμείων. Κατὰ τὴν σημείωσιν
τοῦ τμήματος, τὴν συνταχθεῖσαν ἐπὶ τῇ θάσει τῶν γραμ-
ματίων, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν πρὸς αὐτὸ, τὰ εἰσπραχθέντα
ἐκ μονοπωλίων κατὰ τὸ 1891 ἀνῆλθον εἰς 7,191,475:51,
ἐνῶ κατὰ τὸ 1890 εἶχον ἀνέλθαι εἰς 4,958,428 καὶ 2100.
Ἄλλ' αἱ σημειώσεις τῶν εἰσπραχθέντων ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας
τῶν Μονοπωλίων δὲν ἔχουσιν οὕτω, διότι κατ' αὐτὰς τὰ
εἰσπραχθέντα κατὰ τὸ 1890 εἶναι περισσότερα τῶν 4,958,
428 ἢ αἰτία ὅμως τῆς διαφοράς ταύτης εἶναι διότι μετὰ
τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους 1890 εἰσῆχθησαν καὶ ἐγένοντο ἐγγρα-
φαὶ τῶν ἐξῆς ποσῶν κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1891 δραχ.
659,171:34, κατὰ Φεβρουάριον 1,352,100:87, κατὰ Μάρτιον

414,543:98, κατὰ 'Ιούνιον 128,989:86, κατὰ 'Ιούλιον 126,816:55, καὶ κατ' Αὐγυστον 61,259:69· τὸ ἄθροισμα δὲ τῶν ποσῶν τούτων, ἀνερχόμενον εἰς 2,742,888:29, ἀνεγγράφη ἐν τοῖς λογαριασμοῖς τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐγένοντο αἱ ἐγγραφαί, ἦται τοῦ 1891, εἰ καὶ αἱ εἰσπράξεις ἐγένοντο κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τοῦ 1890. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν δύο δημοσιεύσεων, διὰ τὴν ὁποίαν ἐμέμφθησαν ἡμῶν, ὡς δημοσιεύσαντων ὑπερβολικὰ ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ πλὴν τῆς διαφορᾶς ταύτης, ἡ ὁποία ἔχει λόγον τυπικόν, ἐπέκρινε τὴν δημοσίευσιν καὶ δι' ἄλλους λόγους· ἔχω δικαίωμα μάλιστα νὰ παραπονεθῶ διὰ τὴν ἐπίκρισιν ταύτην, οὐχὶ ὡς Βουλευτῆς, ἀλλ' ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, διότι, ὅταν ἀπαγγέλλωσιν ἐν τῇ Βουλῇ ἀριθμοὺς ἄνδρες, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι ἔχουσι κύρος, ἡ αὐθεντίαν τινὰ, πρέπει νὰ ἀπαγγέλλωσιν αὐτοὺς ἀκριβεῖς, διότι αἱ παραστάσεις αὐτῶν, ἂν ᾖναι εἴτε μείζονες εἴτε ἐλάσσονες τῆς ἀληθείας, προκαλοῦσι ζημίαν καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ περιπτώσει. Τί ἰσχυρίσθη ὁ ἐκ Μεσολογγίου κ. Βουλευτῆς; "Οτι τὰ εἰσγωγικὰ τέλη κατὰ τὸ 1891 ᾔσαν ἐν μείώσει, παραβαλλόμενα πρὸς τὰ κατὰ τὸ 1890, καὶ ὅτι ὑπερέβαινον μὲν...

ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ. Δὲν εἶπον τοῦτο· εἶπον ὅτι ὑπερέβαινον κατὰ 1,900,000.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Ἄν λοιπὸν ὑπερέβαινον κατὰ ἑνέκατομμύριον καὶ 900 χιλιάδας, ὡς λέγει, τὰ εἰσγωγικὰ τέλη τοῦ 1891, ἐν παραβολῇ πρὸς τὰ εἰσγωγικὰ τέλη τοῦ 1890, προσῆκε νὰ προκαλῇ τὴν ἀποθάρρυνσιν καὶ ἀπελπισίαν πρὸς τίνα σκοπὸν ἐποιήσατο μνείαν τῶν τελωνειακῶν τούτων εἰσπράξεων; Διατί ἡμρισθητήθη τὸ κύρος τῶν γενομένων δημοσιεύσεων; Ἐν ἔτει, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ εὐφορία τῆς Θεσσαλίας ἀπῆλλαξεν ἡμᾶς κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς εἰσαγωγῆς σιτηρῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐπομένως ἡ εἰσαγωγή τῶν σιτηρῶν θά ᾔτο μικροτέρα τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἐνεκα τούτου ἐπῆλθε μείωσις τῶν εἰσγωγικῶν τελῶν ἐκ τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Ὅθεν, ἂν ἔχωμε αὐξήσιν εἰσγωγικῶν τελῶν καὶ μετὰ τοῦτο ἐξ 1,900,000 οὐχὶ δυσάρεστος, ἀλλὰ τὰ μάλιστα εὐχάριστος δηλοῦται ἡ κατάστασις. Ἐν ἔτει, καθ' ὃ δὲν ἔχομεν τὸ ἔσοδον ἐξ ἐλαίων τῆς Ἑπτανήσου, ἂν ἔχωμεν ἐν τῷ ὅλῳ τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων αὐξήσιν τοσαύτην, εὐχάριστον ὄντως τὸ πρᾶγμα.

Ἄλλ' ὁ Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, ἂν μὲν κατὰ πεποιθήσιν εἶπεν ὅσα εἶπε χθές, ἀγορεύων πρὸς τὴν Βουλὴν, μοὶ φαίνεται ὅτι μειώνει τὴν περὶ τοῦ κύρους τῶν λόγων αὐτοῦ γνώμην, ἂν δὲ δὲν λέγῃ ταῦτα κατὰ πεποιθήσιν, ἀλλὰ ζητῇ νὰ ἀποπλανήσῃ τὴν Βουλὴν, βλάπτει, διότι ἄλλοι οἱ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ἐξηκολούθει χθές νὰ λέγῃ, ὅτι, ἐπειδὴ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ δὲν εἰσήγαγον προϋπολογισμὸν οὐσιωδῶς καὶ μεγάλως διαφέροντα τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ τελευταίου ἔτους, κατὰ τὸ ὅποιον αὐτοὶ ἐκυβέρνηων, τοῦ ἔτους 1890, ἐπειδὴ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1891, τὸν ὅποιον εἰσηγάγομεν, μικρὰς ἔχει καὶ ἐν μικροῖς παραλλαγὰς πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1890, συνήγαγεν ὅτι ἀπεδέχθημεν, ὅτι ἡ διοίκησις τῶν οικονομικῶν ὅτε ἐκυβέρνηων ἦτο πλήρης καὶ προσήκουσα, καὶ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἦσαν εὐφρόσυνα καὶ αἴσια, καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς, ἀναπαυθίντες ἐπὶ τῆς εὐφροσύνης ταύτης καὶ τῆς μηδεμίαν ἐμποιοῦσης ἀνησυχίας καταστάσεως, περιωρίσθημεν νὰ ἀντιγράψωμεν τὸν προϋπολογισμὸν αὐτοῦ. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Βουλευτῶν ἐπανειλημμένως ἐπεχείρησαν νὰ ἐπιτιμήσωσι τὸ Ὑπουργεῖον, διατὶ δὲν εἰσήγαγε προϋπολογισμὸν διάφορον τῶν προϋπολογισμῶν, τοὺς ὁποίους οἱ προκατόχοι ἡμῶν εἰσήγαγον. Μοὶ φαίνεται ὅμως, ὅτι δὲν μελετῶσιν ἐμβριθῶς τὰ πράγματα, διότι ἡμεῖς διεδέχθημεν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἐκυβέρνηα ὀκτὼ πλήρη ἔτη, καὶ ἐκυβέρνηα οὐχὶ ὡς ἐκυβέρνηων οἱ προκατόχοι αὐτοῦ, αἵτινες ἦσαν πεζοὶ καὶ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι, ὡς ὁ Βουλευτὴς Παρνασσίδος ἔλεγε προχθές. Οἱ ἐλθόντες κατὰ τὸ 1882 εἶναι σοφοὶ καὶ ἑκτακτοὶ ἄνθρωποι. Αὐτοὶ λοιπὸν ἐγκαινίασαν ἄλλοιαν πολιτικὴν οικονομικὴν, καὶ ταύτην ἐφήρμοσαν ἐπὶ τὴν σειρὰν τῶν ὀκτὼ ἐτῶν. Ἡ ἀπαισία ἀνακοπὴ αὐτῆς ἐγένετο κατὰ τὴν 7ην Ἀπριλίου 1886, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὑψόλογησεν αὐτοὺς, καὶ ἐπανῆλθον αὐτοὶ ἐπὶ τὰ πράγματα. Ποία ἦτο ἡ οικονομικὴ πολιτικὴ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως; Ἦτο ἡ πολιτικὴ, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ χαρακτηρίζουσι διὰ χαρακτηρισμοῦ ἄλλου. Ἄν εἷς οἰκογενειάρχης ἀκολουθήσῃ ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων τακτικὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν πολιτικὴν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν οἱ προκατόχοι ἡμῶν κατὰ τὰ ὀκτὼ ἔτη, τὸν οἰκογενειάρχην τοῦτον ἤθελον χαρακτηρίσει ὡς πάσχοντα μεγαλομανίαν. Ἡ πολιτικὴ λοι-

πὸν ἡ ὀκταετής τῶν προκατόχων ἡμῶν ἦτο πολιτικὴ με-
γαλομανίας. Τίνας ἔχει ἀνάγκην ἡ Ἑλλάς; Σιδηροδρόμων.
Εἰς κίνησιν πανταχοῦ, πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων. Ἀπα-
τοῦνται χρήματα; Δάνειον. Τίνας ἔχει ἀνάγκην ἡ Ἑλλάς; Κτι-
ρίων δημοσίων; Λοιπὸν οἰκοδομὴ κτιρίων. Εἶναι ἀνάγκη χρη-
μάτων; Δάνειον (ἱλαρότης). Τίνας ἔχει ἀνάγκην ἡ Ἑλλάς;
Ἔχει ἀνάγκην ὑδραυλικῶν ἔργων, ἢ ἔργων συγκοινωνίας, ἢ
ἔργων φιλανθρωπίας; φιλανθρωπίας εἰς τοὺς κατοίκους Ἀγρι-
νίου, τοὺς καταστραφέντας ἐκ τοῦ σεισμοῦ; Ὑπάρχει
ἀνάγκη χρημάτων; Ἐμπρὸς δάνεια (ἱλαρότης). Φιλανθρω-
πίας εἰς τοὺς κατοίκους Αἰτωλικοῦ; Πρέπει νὰ δοθῶσιν
αὐτοῖς βοηθήματα ἐκ χρημάτων τοῦ Κράτους; Τὸ δημόσιον
ταμεῖον δὲν εὐπορεῖ; Λοιπὸν δάνειον (ἱλαρότης). Τὸ ὑδρα-
γωγεῖον τοῦ Τσακμάκου χρήζει ἐπισκευῆς; Ἄλλο δάνειον.
Καὶ ἐπῆλθε τοιζύτη δανειομανία, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ ἐνθυ-
μοῦμαι τὸν ἀξιοτίμον φίλον μου καὶ προκατόχον μου Βου-
λευτὴν ἐξ Ἀρτης, λέγοντα κατὰ τὴν συζήτησιν νομοσχε-
δίου περὶ δανείων: «Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἠθέλησεν ἀπὸ
τοῦδε νὰ θεβαιώσῃ, ὅτι ἔλεγον προχθές, ἦτοι ὅτι θὰ κατα-
τήσωμεν νὰ μὴ εὐρίσκωμεν οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος εἰς τὴν δια-
χείρισιν τῶν οικονομικῶν ἡμῶν.»

Ἦτο ἀληθὺς ἡ οικονομικὴ κατάστασις τοῦ Κράτους.
αἰσία, ὡς ὁ Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ἐπεθύμει χθὲς νὰ
συναγάγῃ ἐκ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον ἡμεῖς διεχειρίσθη-
μεν τὰ οικονομικά; Ἦτο ἡ διοικήσις τῶν οικονομικῶν τοσοῦ-
τον εὐρυθμὸς καὶ ὁμαλὴ, ὥστε οὐδεμίαν νὰ ἐμπνέῃ ἀνησυχίαν
εἰς ἡμᾶς; Οὐδαμῶς, παντάπασιν. Ἄλλ' ὅσῃν καὶ ἂν εἴχομεν
ἀνησυχίαν περὶ τῶν ἀνωμαλιῶν καὶ πλημμελειῶν ἐν τῇ διοι-
κῇ τῶν οικονομικῶν, αἵτινες ἦσαν ψηλαφηταί, τί ἡδυνά-
μεθα νὰ πράξωμεν; Ποίας μεταβολὰς νὰ ἐπιφέρωμεν ἐπὶ τοῦ
προϋπολογισμοῦ, ἀφοῦ ἐπὶ ὅκτῳ ἔτη ἐφῆρμοςαν τὴν δα-
νειστικὴν πολιτικὴν; Νὰ διαγράψωμεν ἐκ τῶν ἐξόδων τοῦ
προϋπολογισμοῦ τὰ χρεώλυτρα; Εἶχεν ἤδη προλάβει καὶ
διαγράψῃ αὐτὰ ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου, καὶ μόνον
τὰ δάνεια τῶν 120 ἑκατομμυρίων καὶ τῶν 100 ἑκατομ-
μυρίων δὲν εἶχον ἔτι μετατραπῇ. Νὰ διαγράψωμεν τοὺς τόκους;
Δὲν ἦτο ἡμῖν δυνατόν. Νὰ μεταβάλωμεν τοὺς φόρους, καθ-
ὼν χρόνον τὰ ἐλλείμματα τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκαλύπτοντο
διὰ δανείων; Λίαν ριψοκίνδυνον. Νὰ προβῶμεν εἰς δοκιμὰς πο-

ρολογικοῦ συστήματος ἐν τοιοῦτῳ χρόνῳ; Ἦτο ἀφροσύνη. Ἦτο πλέον ἐπιβεβλημένη εἰς ἡμᾶς ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτοῦ, καὶ ἂν ἐπροτεῖναμεν μίαν καὶ μόνην μεταβολὴν ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ, ἐπροτεῖναμεν αὐτήν, διότι κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν καπνοκοπτηρίων τὸ λαθρεμπορίον ἀπερρέονα πλέον τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους. Τὸ λαθρεμπορίον ἐλειτούργει ἀκωλύτως, ἔταν οἱ προκάτοχοι ἡμῶν ἐκυθέρωναν. Μόνον ὁ Βουλευτὴς Ἀττικῆς, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς δὲν εἶναι παρῶν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἀνυπομονησίαν νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν ἀρχήν, ἵνα ὡς Ὑπουργὸς διοικήσῃ τοὺς νομοὺς καὶ τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, μόνον αὐτὸς, ὅταν ὁμιλῇ, λέγῃ ὅ,τι θέλει, ἀλλ' ἔχει ὅ,τι πρέπει νὰ λέγῃ. Ἡτιῶτο ἡμῶν, ὅτι τὸ λαθρεμπορίον ἐπροστατεύσαμεν ἡμεῖς λέγων δὲ ταῦτα, δὲν ὕβριζε μόνον τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὠμίλει καὶ ὑβριστικῶς πρὸς τὸν χαρακτῆρα ἡμῶν. Ἀλλ' εἶναι συγκεχωρημένον εἰς τὸν κ. Βουλευτὴν ἐξ Ἀττικῆς, διότι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι σφοδροὺς πάθους, εἰσὶ δοῦλοι τοῦ πάθους των, οὗτοι δὲ δὲν ὀφείλουσι νὰ σᾶς δώσωσι λόγον περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν κρίσεων αὐτῶν. Ὁ φόρος τοῦ καπνοῦ διὰ τῶν καπνοκοπτηρίων ἐλεηλατεῖτο ὑπὸ τοῦ λαθρεμπορίου, κυβερνώντων αὐτῶν. Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1890 ὑπεβλήθησαν εἰς φορολογίαν 70 καὶ πλέον χιλιάδες ὀκάδων καπνοῦ, κατὰ Φεβρουάριον δὲ μέλις ὑπερέβαινον τὰς 40 χιλιάδας. Τί σημαίνει αὕτη ἡ πτώσις ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα; Καὶ ἂν κατὰ Μάιον καὶ Ἀπρίλιον ἀνῆλθε τὸ ὑποβληθὲν εἰς φορολογίαν ποσὸν μεταξὺ τῶν 50 καὶ 60 χιλιάδων ὀκάδων κατὰ μῆνα, τὸ λαθρεμπορίον, ἀφ' οὗ ὠργανώθη, κατεστάθη ἀκατάσχετον, ἐπέισθη δ' ὅτι, ἐὰν ἐξηκολούθει νὰ λειτουργῇ τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς φορολογίας, ἤθελε μειωθῇ εἰς 10 χιλιάδας τὸ ποσὸν τῶν κατὰ μῆνα φορολογουμένων ὀκάδων καπνοῦ. Ἄν παρουσιάζηται καπνέμπορος, δηλῶν εἰς τὴν ἀρχήν, ὅτι ἐπώλησε τὸν καπνὸν αὐτοῦ εἰς ἄτομον, εἰς τὸ ὅποιον μετὰ τοῦτο μεταφέρεται ἡ εὐθύνη τοῦ καπνοῦ, καὶ ἂν τὸ ἄτομον αὐτὸ δὲν ἔχῃ περιουσίαν, οὐδὲ κοινωνικὴν τινα θέσιν ἢ ἐργασίαν, οὐδ' ἐνοχλεῖται, ἐὰν καταδικασθῇ εἰς οἰονδήποτε πρόστιμον, διότι οὐδὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ, ἢ ἐὰν καταδικασθῇ εἰς τὴν φυλακὴν, διότι θέλει τρέφεσθαι ἐν αὐτῇ, νομίζετε ὅτι δύνασθε νὰ σταματήσητε πλέον τὸ λαθρεμπορίον; Διέταξα τὸν οικονομικὸν ἔφορον τοῦ Πειραιῶς νὰ μὴ δέχεται

τοιαύτας δηλώσεις μεταφορᾶς τοῦ καπνοῦ εἰς ἀφερεγγύους, ἀλλὰ πολλὰ αἰτήσεις θεραπείας ὑπεβλήθησαν παρ' αὐτῶν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ζητούντων ἀποζημιώσεις παρὰ τοῦ Δημοσίου, διότι ἐμποδίσανεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐμπορίας τοῦ καπνοῦ. Ἦτο λοιπὸν ἐπιβεβλημένον νὰ μεταβάλλωμεν τὸ σύστημα τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ. Τί δὲ ἤκούσαμεν; Ὀλολυγμοὺς καὶ θρήνους διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἀγρινίου, τοὺς ὁποίους παρίστων ὀρεσιδίους καὶ εἰς τὰ ὄρη τοῦ Τυμωρησταῦ διακυνκτερεύοντες ἐν κρύπταις καὶ σπηλαίοις. Ἠκούσαμεν θρήνους ὑπὲρ τῶν καπνεμπόρων, τοὺς ὁποίους ἀφωμοίονον πρὸς τοὺς παραγωγούς. Ἠκούσαμεν ἰκεσίας πρὸς Βουλευτάς, Πρὸς Θεοῦ, ἔλεγον αὐτοῖς, μὴ δώσητε ψῆρον λευκὴν, ἀλλὰ μέλαιναν κατὰ τοῦ νομοσχεδίου, διὰ νὰ σωθῇ τὸ Κράτος, διότι ἀπολλύμεθα! Καὶ τῷ ὄντι εἶχε γεννηθῇ ἐνιαχοῦ ἡ ἐλπίς, ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν ἡ ἐπιψήφισις τοῦ νομοσχεδίου τούτου δὲν ἐμελλε νὰ τύχῃ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν πλειόνων, καὶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ υποφαίνηται ἐλπίς τις, ἥτις ὑπηγόρευε τοὺς θρήνους καὶ ὀλολυγμούς. Τότε πάντες οἱ ἐκ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ἀγορεύσαντες κατήγγελλον ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους θέλουσιν ἐλαττωθῇ, καὶ ὅτι δὲν θέλομεν εἰσπράξει οὐδὲ δύο ἑκατομμύρια ἢ τρία, — δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσα προσδιώρισεν ὁ κ. Βουλευτῆς ἐκ Παρνασσίδος προχθές.

Ἔλεγον, εἰσάγων τὸν προϋπολογισμόν, ὅτι δὲν προέβαινον εἰς μεταβολὰς τῆς φορολογίας. Νομίζετε ὅτι ἦτο δύσκολον νὰ ἐπιχειρήσῃ τις καινοτομίας; δύσκολον νὰ καταργήσῃ τις τὸν φόρον τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν, ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ μεταβολὰς τοῦ νόμου περὶ βεβαιώσεως τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ζώων, ὁ ὁποῖος καὶ οὗτος μυρίας παράγει ἀρομᾶς εἰς καταθλίψεις καὶ πιέσεις, ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὸν νόμον περὶ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν μὴ δηλωθέντων ζώων ἢ οἶνων, ἢ νὰ μεταβάλλῃ τὸν νόμον περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐκ δηλώσεων ἰθνηκῶν γαιῶν ἀξιώσεων τοῦ Δημοσίου, ἢ περὶ κανονισμοῦ ἐπιεικοῦς τῶν ἐκ τούτων χρεῶν; Ἀλλὰ τίς τολμᾷ τοιαύτας νὰ ἐπιχειρήσῃ καινοτομίας; Καὶ ἂν ἕνεκα αὐτῶν ᾗθελεν ἐπέλθῃ ἐλάττωσις τῶν ἐσόδων; Καὶ ἂν ᾗθελον ἀποτύχει τοιαῦται δοκιμαί; Ποῦ ᾗθελεν εὐρεθῇ τὸ Κράτος; Ἡμεῖς, οἱ διάδοχοι, δὲν εἶχομεν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ προκατόχοι ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν ἐλευθερίαν καὶ πρόβησαν εἰς τολμηρὰ τοιαῦτα ἐγχειρήματα, χωρὶς νὰ κρίνωσι περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν.

Ἐν ὧρᾳ, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς περιέμενεν ἀγωνιώσα νὰ ἴδῃ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκβασιν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1880, ἐν ὧρᾳ, καθ' ἣν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων ἐπερίμενον νὰ μάθωσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τὰς ἐκλογάς, διότι προσεδόκων ἡ ἥσαν βέβαιοι, ὅτι τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἤθελον βελτιωθῇ, ὅτι αἱ πιθανότητες περὶ ἁκεραίας ἐκτελέσεως τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βερολίνου ἔμελλον νὰ πολλαπλασιασθῶσιν. Ἐν ὧρᾳ, καθ' ἣν ἡ πρὸ τῶν ἐκλογῶν πολιτεία τοῦ κ. Γλάδστωνος ἐθερμαίνει τὰς τοιαύτας ἐλπίδας καὶ ἐν τῷ τύπῳ καὶ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ Ἀντιπολιτευσις ἐν Ἑλλάδι ἐπεκέρυσσεν ἀπὸ τοῦ θήματος τούτου τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης, καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὅσοι εἰσὶν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς δεκάτης, οὗτοι συνάγεται ὅτι ἀσπάζονται καὶ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν αὐτῆς. Καὶ ποία ἦτο ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως τότε; Ὅτι τὰ τοῦ περὶ τῶν ἡμετέρων ὁρίων πρωτοκόλλου τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βερολίνου ἦσαν γελοῖα πράγματα, ὅτι οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχεν ἐλπίς. Καὶ κατηργήθη ἡ δεκάτη, διότι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶχε βαρυνθῇ τὰς πιέσεις τῶν εἰσπρακτόρων καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ ἡ κατάργησις τῆς δεκάτης ὑπελήφθη ὡς ἀποδοχὴ τῆς εἰρημένης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ τότε ἡγέτου τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου, καὶ ἐκλήθη οὗτος εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπεχείρησε πολυμηροτάτας οικονομικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐφυλάσσομεν ἡμεῖς, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον Ὑπουργεῖον, 24 χιλιάδας ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων, αἵτινες ἀντεπροσώπευσαν κεφάλαιον ὀνομαστικῆς ἀξίας 12 ἑκατομμυρίων, ἵνα ποιήσωμεν χρῆσιν τοῦ ποσοῦ τούτου, ὅπως, εὐθύς ὡς ἤθελε δημοσιευθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Εὐρώπης μεσολαβούσης, πληρώσωμεν τὰ ὑπάρχοντα στελέχη τοῦ στρατοῦ καὶ συμπληρώσαντες τὸν στρατὸν καταλάβωμεν τὴν χώραν, ἥτις διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἤθελε προσδιορισθῇ. Ἀλλ' αἱ 24 χιλιάδες τῶν ὁμολογιῶν ἐπωλήθησαν ἀπὸ τὸν διάδοχον ἡμῶν, τὰ στελέχη ἐκρίθησαν περιττά, καὶ πᾶσα στρατιωτικὴ παρασκευὴ διελύθη, καὶ ἀντὶ τούτων ἐνομοθετήθη τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Βουλευτοῦ ἐκ Μεσολογγίου ὁ στρατὸς τῶν ἀσκήσεων καὶ ὁ στρατὸς τῆς ὑπηρεσίας· ὅταν δὲ μετὰ δύο μῆνας ἀνῆλθεν ὁ κ. Γλάδ-

στων εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ συνεκλήθη τῇ προτάσει αὐτοῦ Σύνοδος ἐν Βερολίνῳ, καὶ ἡ Σύνοδος ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, δυνάμει τοῦ δικαίωματος τῆς μεσολαβήσεως, καὶ ἀπεδέξατο πάντας τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς Ἑλλάδος περὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς τοῦ Βασιλείου, ἡμεῖς οὐδὲν εἰχομεν πλέον! οὐδὲ χρήματα, οὐδὲ στρατόν· διότι καὶ τὰ μὲν εἰχομεν ἐξοδεύσει, καὶ τὸν στρατὸν εἰχομεν διαλύσει. Τότε ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου οἱ κυβερνῶντες ἐπήδησαν εἰς τὸ ἕτερον, καὶ ἐπεκηρύχθη ὑπ' αὐτῶν ἡ ἐπιστρατεία.

Τοιαύτας τολμηρὰς ἐπιχειρήσεις δὲν εἶναι σύνηθες νὰ ποιήσῃ τις, ἐὰν σωφρόνως καὶ ἐμβριθῶς κρίνῃ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος. Διὰ τοῦτο, κρίνων οὕτω, δὲν ἠδυνάμην νὰ προβῶ εἰς οὐδεμίαν δοκιμὴν, πρὶν ἢ ἀσφαλίσω τὸν οικονομικὸν ἐνεστὸς καὶ τὸ οικονομικὸν μέλλον τοῦ Κράτους. Εὐρὼν ἐν ὑποτιμῇσει τὰς ἐλληνικὰς ἀξίας, ἡσχολήθην νὰ ἄρῃ τοὺς λόγους τῆς ὑποτιμῆσεως, καὶ ἔσπευσα νὰ δώσω ἀπόδειξιν τῆς οικονομικῆς εὐεξίας τοῦ τόπου. Πρὸς τοῦτο ἐπορίσθην ἐκ τοῦ τόπου τὰ μέσα νὰ πληρώσω τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους πρὸς τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ. Ἡλπίζον τότε, ὅτι ἡ πίστις ἤθελεν ἀναγεννηθῆ, καὶ ὅτι τὰ κεφάλαια ἤθελον κατασταθῇ προσιτὰ εἰς ἡμᾶς, καὶ ὅτι οὕτως ἠθέλομεν ἐξασφαλίσει καὶ τὸ ἐνεστὸς καὶ τὸ μέλλον τὸ οικονομικὸν τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ἐπῆλθον αἱ ἀντιδράσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδημιούργησαν τὰς ὑφισταμένους ἐκτάκτους ἀνάγκας, αἵτινες μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ συζητῶμεν σήμερον περὶ τούτων. Ἀλλὰ μήπως, διότι ἡμεῖς δὲν εἰσηγάγομεν προϋπολογισμὸν καινοφανῆ, δὲν ἐπροτεῖναμεν μεταβολὰς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1890, μήπως διὰ τούτου ἐνεδείξαμεν γνώμην, ὅτι ἡ οικονομικὴ διοίκησις τῶν προκατόχων ἡμῶν ἦτο ἀρτία καὶ μὴ πλημμελής;

Πῶς ἦτο δυνατόν τοιαύτην νὰ ἔχωμεν γνώμην, ἀφοῦ ἐγνωρίζομεν, πῶς ἔκειντο τὰ οικονομικὰ τοῦ Κράτους; Καὶ ἵνα δώσω ὑμῖν εἰκόνα τινὰ τῆς καταστάσεως, ἐν ἡ εὐρομεν αὐτὰ, ὅτε ἀνήλθομεν εἰς τὴν ἀρχὴν, παρακαλῶ νὰ μὴ ἀπαυδήσητε, ἵνα ἀκούσητε.

Ἀρχομαι ἀπὸ τοῦ δανείου τῶν 135 ἐκατομμυρίων. Τὸ δάνειον τοῦτο εἶναι τὸ δάνειον τὸ δοθὲν δωρεὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν ἀξιωμαθόμενον δῆλωσιν τοῦ κ. Συγγροῦ. Ὁ ἀξιώτιμος Βουλευτὴς ἐξ Ἀττικῆς, ἀγορεύων ἐσπέραν τινὰ, ἐμνήσθη τοῦ δανείου τῶν 135 ἐκατομμυ-

ρίων, καὶ ἰσχυρίσθῃ, ὅτι διὰ τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου τούτου κατωρθώθῃ ν' ἀποκτήσωμεν δωρεὰν τὰ τρία θωρηκτὰ ἡμῶν. Δὲν εἶπεν, ὅτι κατωρθώθῃ ν' ἀποκτήσωμεν ὅλον τὸ δάνειον δωρεὰν, ἀλλὰ μόνον τὰ τρία θωρηκτὰ. 'Αλλ' ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ὑπέλαβεν, ὅτι ἡδικήθη ἐκ τῆς δηλώσεως ταύτης τοῦ κ. Συγγροῦ, καὶ πικρῶς παρεπονήθη χθὲς διὰ τὴν διαπραχθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ἀδικίαν!! Τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων, ἔλεγε, δὲν προσεπόρισεν εἰς ἡμᾶς μόνον τὴν ἀπόκτησιν τῶν τριῶν θωρηκτῶν δωρεὰν, ἀλλὰ προσεπόρισεν ἡμῖν δωρεὰν πάντα καὶ τὰ 135 ἑκατομμύρια. Οἱ δανείσαντες ἔθηκαν τὴν χειρὰ των εἰς τὰ ταμεῖά των, ἔλαβον τὰ 135 ἑκατομμύρια, καὶ ἐδώρησαν ἡμῖν αὐτὰ, ὡς δωροῦσι πρὸς τὰ παῖδιά αὐθέρματα τὴν πρώτην τοῦ χρόνου.

Τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων ἐν τούτοις ἦτο οἰκονομικὸς συνδυασμός. Τί ἐστὶν οἰκονομικὸς συνδυασμός, ἡκούσατε αὐτὰς τὰς ἡμέρας καὶ τὸν κ. Βουλευτὴν ἐκ Παρνασσίδος καὶ τὸν κ. Βουλευτὴν ἐκ Μεσολογγίου, οὔτινες ἐκάτερος ἐπετέθησαν καθ' ἡμῶν, διότι δὲν ἐποιησάμεθα οἰκονομικοὺς συνδυασμοὺς, ἰσχυρισθέντες ὅτι ἕνεκα τούτου κατεστρέψαμεν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Οἰκονομικὸς συνδυασμός ἐχει ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ὁ ὅρος αὐτὸς περιέχει, τὴν ἔννοιαν, ὅτι συνδυάζονται δύο τινὰ, συνδυάζεται ἐν δάνειον καὶ ἄλλη τις ἐπιχείρησις, εἴτε κυβερνητικὴ εἴτε οἰκονομικὴ. Τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων συνεδύαζεν ἀληθῶς δύο τινὰ: αὐτὸ τὸ δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν ἀγορὰν πλοίων εἰς λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Ἦτο δυνατόν τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων νὰ συνομολογηθῇ μόνον, χωρὶς νὰ συνδεθῇ μὲ τὴν ἀγορὰν τῶν πλοίων; Οὐχί; διότι ἐπρότεινον τοῦτο ὡς ὅρον οἱ δανεισταί. Ἐπρόβαλλον τὴν ἀγορὰν τῶν θωρηκτῶν ὡς ὅρον ἀναπόφευκτον τοῦ δανείου, διὰ νὰ μᾶς δωρήσῃσι τὰ θωρηκτὰ; Αὐτὸ λέγει ὁ κ. Συγγρός, καὶ αὐτὸ λέγει ὡσαύτως καὶ ὁ κ. Τρικούπης. Καὶ ἰδοὺ δανεισταὶ φιλοπάτριδες! Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν ἔστεργαν νὰ δώσῃσι τὸ δάνειον, ἂν δὲν ἔστεργεν ὁ κ. Τρικούπης νὰ ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὴν ἀγορὰν τῶν θωρηκτῶν; Λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δοθῇ τὸ δάνειον εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἂν δὲν συνεδύαζετο μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν θωρηκτῶν. Ἡ ἐπρόβαλλον τὴν ἀγορὰν τῶν τριῶν θωρηκτῶν, διὰ νὰ κερδήσῃσιν

ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, καὶ οὕτω δὲν λάβωσι μόνον τὸν τόκον 4 τοῖς ο/ο, ὃν εἶχον συμφωνήσει ἐπὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου τῶν 500 φράγκων κατὰ μετοχὴν, διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδον μετρητὰ 335 καὶ 40/00, ἀλλὰ λάβωσι καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τῶν θωρηκτῶν κέρδος, τὸ ὁποῖον ἀνεβίβαζε τὸν τόκον πολὺ ἄνω τοῦ 4 τοῖς ο/ο; Θεὸς ὁ Κύριος τὸ γινώσκει. Ἀλλ' ἔστεργον οἱ δανεισταὶ νὰ συμφωνήσωσι τὴν ἀγορὰν τῶν τριῶν θωρηκτῶν, κεχωρισμένην παντὸς δανείου, μόνῃ; Ὁχι. Ὁ συνδυασμὸς λοιπὸν ἦτο δάνειον καὶ θωρηκτὰ, θωρηκτὰ καὶ δάνειον. Ἐὰν οἱ δανεισταὶ εἶχον δίκαιον νὰ ἀπαιτήσωσι τὸν συνδυασμὸν τοῦ δανείου μετὰ τῆς κατασκευῆς τῶν θωρηκτῶν πλοίων, αὐτὸ δὲν εἶμαι ἀρμόδιος νὰ κρίνω· ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶμαι ἀρμόδιος νὰ ἐξετάσω, εἶναι, ὅτι τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων ἦτο δάνειον προνομιούχον. Προνομιούχα δάνεια εἶναι τὰ δάνεια, τῶν ὁποίων ἡ ὑπηρεσία εἶναι ἐντελῶς καὶ ἀναντιρρότῳ ἐξησφαλισμένη, ἥτοι δὲ ἐντελῶς καὶ ἀναντιρρότῳ ἐξησφαλισμένη ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων, διότι δὲν παρεχωροῦντο εἰς τοὺς δανειστάς μόνον τὰ ἔσοδα τῶν μονοπωλίων, ἀλλὰ καὶ ἡ διαχείρισις αὐτῶν. Ἐπομένως τὰ χρήματα, τὰ προοριζόμενα εἰς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυτίων τοῦ δανείου αὐτοῦ, δὲν εἰσέπραττε τὸ Κράτος, ἵνα παραδώσῃ αὐτὰ εἰς τοὺς δανειστάς, ἀλλὰ τὰ εἰσέπραττον αὐτοὶ οἱ δανεισταὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναμίξεως τοῦ Κράτους. Ἐὰν δανείσω ὑμῖν 500 δραχμὰς καὶ μοὶ παραχωρήσῃτε τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζωμαι ἐγὼ τὴν οἰκίαν ὑμῶν, νὰ εἰσπράττω τὰ ἐνοίκια, νομίζω, ὅτι τὸ δάνειον εἶναι τὰ μάλιστα ἐξησφαλισμένον. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ δάνειον δὲν ἐπῆρκεσεν ἡ ἐξασφάλισις αὕτη, ἀλλ' ἐζητήθη καὶ ἡ προμήθεια τῶν πλοίων.

Ἦκούσατε περὶ τῶν πλοίων, ὅτι ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ἔλεγε γθὲς τι, τὸ ὁποῖον, σὰς θεβαιῶ, δὲν ἐννοῶ, ποῦ στηριχθεὶς τὸ εἶπεν. Ἐλεγεν ὅτι ἡ ἀγορὰ τῶν πλοίων περιεῖχεν οἰκονομίαν. Διατί; Πῶς; Διότι ἐπρόκειτο νὰ πληρωθῶσι διὰ θωρηκτὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια, καὶ ἡμεῖς ἐπληρώσαμεν μόνον 26 ἑκατομμύρια. Λοιπὸν οἱ δανεισταὶ ἐγένοντο αἵτιοι νὰ οἰκονομῶμεν 4 ἑκατομμύρια;

ΤΡΙΚΟΠΗΣ. Δὲν εἶπον τοῦτο.

ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ. Ἀλλ' ἐπρόκειτο νὰ πληρωθῶσι 30 ἑκα-

τομμύρια; Ἐνθυμοῦμαι φαινόμενον, τὸ ὅποιον φυσικῶς ἤγειρε τὴν ἀγανάκτησιν παντός. Ἐπροτάθη ὑπὸ τῶν προκατόχων νομοσχέδιον περὶ πωλήσεως εἰς τὴν Ἀτμοπλοϊκὴν Ἐταιρίαν, τῆς «Μυκάλης» καὶ τῆς «Σφακτηρίας». Ἐν τῷ νομοσχέδιῳ ἐκείνῳ περιελήφθη καὶ ἡ ἐξῆς πρωτάκουστος διάταξις, ὅτι τὸ τίμημα τῆς «Μυκάλης» καὶ τῆς «Σφακτηρίας», ἐφ' ὅσον θέλει πληρόνεσθαι ὑπὸ τῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἐταιρίας εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, τὸ ἀντίτιμον τῶν κτηνῶν τοῦ στρατοῦ, ὡσάκεις πωλοῦνται τοιαῦτα, τὸ ἀντίτιμον τοῦ ἀχρήστου ὕλικου τοῦ ναυτικοῦ, ὡσάκεις τοιοῦτον πωλεῖται, τὸ ἀντίτιμον τῶν κινητῶν τῶν ἄλλων Ὑπουργείων, ὡσάκεις τοιαῦτα πωλοῦνται, δηλαδή τὰ παλαιὰ τραπέζια καὶ αἱ παλαιαὶ καθέκλαι αὐτῶν, ταῦτα πάντα διετάσσεται νὰ εἰσπράττωνται ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ νὰ παραδίδωνται εἰς Τράπεζαν, ἵνα χρησιμεύωσιν ὡς κεφάλαιον, τὸ ὅποιον προωρίζετο διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ὑπηρεσίαν δανείου 30 ἑκατομμυρίων, διὰ τῶν ὁποίων ἤθελον ἀγορασθῇ πλοῖα καὶ στόλοι!! Ὅθεν δὲν εἶχομεν ἐν τοῖς ταμείοις 30 ἑκατομμύρια, καὶ ἂν εἶχομεν τὴν κοινὴν καὶ συνήθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους γνῶσιν τῶν οικονομικῶν πραγμάτων, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τόσον ποσόν, ἐν ὧσιν οἱ τόκοι καὶ τὰ χρεωλύσια αὐτοῦ ἐμελλον νὰ πληρόνωνται ἀπὸ τὸ ἀντίτιμον τῶν ἀχρήστων κτηνῶν τοῦ στρατοῦ, τῆς «Μυκάλης» καὶ τῆς «Σφακτηρίας», τοῦ ὕλικου τοῦ ἀχρήστου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, ἢ τῶν τεθλασμένων τραπέζων καὶ καθεκλῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἢ τῶν ἄλλων Ὑπουργείων. Διατὶ ἀνεγράφησαν τοιαῦτα ἐν τῷ νόμῳ ἐκείνῳ; Δὲν ἐννοῶ, πλὴν ἐὰν ἀνεγράφησαν διὰ νὰ ἐμπαυχθῇ τὸ Κοινοβούλιον, τὸ ὅποιον βεβαίως ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ, ὅτι παρασκευάζομεν τὰ μέσα πρὸς ἀπόκτησιν στόλου. Ταῦτα ἐνόει τὰ θωρηκτὰ, διὰ τὰ ὅποια προετιθέμεθα νὰ πληρώσωμεν 30 ἑκατομμύρια; Καὶ ταῦτα ἐνόει οἰκονομίαν, ἣν προσεπόρισαν ἡμῖν οἱ δανεισταὶ τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων, διότι δι' αὐτῶν ἐπληρώσαμεν διὰ τὰ θωρηκτὰ μόνον 26 ἑκατομμύρια;

ΚΟΙΝΟΜΥΝΑΟΥΡΟΣ (Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν). Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, κύριε Πρόεδρε, περὶ τῶν θωρηκτῶν, τὰ ὅποια θὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν κατ' ἰδίαν συζήτησιν, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ πόσα ἐκέρδησαν οἱ δανεισταί.

ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗΣ. Τὸ δάνειον τῶν 135 ἑκατομμυρίων πῶς διετέθη; Ἀναγινώσκω ἐν πίνακι, ὑποβληθέντι μοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ὅτι ἐκ τοῦ δανείου τούτου ἐπληρώθησαν 889, 385 δραχμαὶ πρὸς ἀπόσβεσιν ὑπολοίπου προσωρινοῦ δανείου 10,200,000, συνομολογηθέντος κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1887, καὶ διατεθέντος πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων τῶν δανείων. Ἄς ἐξετάσωμεν τὰ περὶ τούτου. Κατὰ τὸ 1887 τὸν Δεκέμβριον ἐπρόκειτο ὄντως ἡ πληρωμὴ τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσίων τῆς 6' ἐξαμηνίας τοῦ 1887, ἡ δὲ Κυβέρνησις συνωμολόγησεν εἶδος προκαταβολῆς μετὰ τινων ἐνταῦθα Τραπεζῶν. Ἡ προκαταβολὴ ἦτο 10,200,000 φράγκων εἰς χρυσόν, ἀλλ' ἡ συμφωνία ἦτο μετὰ τῶν Τραπεζῶν, ἵνα τὸ ἰσότιμον τῶν 10,200,000 φράγκων εἰς χρυσόν, ὑπολογιζομένου τοῦ φράγκου πρὸς 125 λεπτὰ, πληρωθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἀπέναντι τοῦ χρέους τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Οὕτως, ἐὰν ἐπληρόνοντο οἱ τόκοι καὶ τὰ χρεωλύσια οὐχὶ ἐκ τακτικῶν ἐσόδων τοῦ δημοσίου ταμείου, ἀλλ' ἐκ δανείων, διότι ἡ προκαταβολὴ εἶναι δάνειον, ἀπεσθέννυτο ὁμῶς κατ' ἴσον ποσὸν ἕτερον χρέος τοῦ Κράτους, τὸ ἐν τραπεζικοῖς γραμματίοις πρὸς τὴν Τράπεζαν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν 10,200,000 φράγκων εἰς χρυσόν, ὅπερ ἔλαβε τὸ Ὑπουργεῖον ὡς προκαταβολὴν, οἱ δανεισταὶ προσέθηκαν καὶ τὸν τόκον αὐτοῦ ἐξ 600 χιλιάδων, τὸ ἰσότιμον αὐτοῦ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀνῆρχετο εἰς 13,500,000, καὶ κατὰ τόσον ποσὸν ἔπρεπε νὰ περιορισθῇ ὁ ἀνοικτὸς λογαριασμός τοῦ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ δανείου πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ χρέος τοῦτο πρὸς τὴν Τράπεζαν εἶχε διὰ τοῦ νόμου προσδιορισθῇ εἰς 67 ἑκατομμύρια, ἔμελλε πλέον νὰ περιορισθῇ εἰς 53, 500,000, μετὰ τὴν πληρωμὴν καὶ αὐτῶν τῶν 13,500,000. Ἀλλ' οἱ προκατόχοι ἡμῶν ἔλαβον τὴν προκαταβολὴν τῶν 10,200,000 εἰς χρυσόν καὶ ἐπλήρωσαν τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ 1887, ἀπέδωκαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν διαστήματι μηνῶν τινων, τὰ 13,500,000 εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, καὶ ἐμείωσαν οὕτω τὸ χρέος τοῦτο. Δὲν παρῆλθεν ὁμῶς πολὺς καιρὸς, μεθ' ὃν ἔλαβον αὖθις ἀπὸ τὴν Τράπεζαν χρήματα εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ καὶ

ὑπερέβησαν τὸ ποσὸν τῶν 53,500,000, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐλαττωθῇ τὸ χρέος τοῦτο. Οὕτω κατὰ Μάϊον τοῦ 1888 ἀνεβίβασαν αὐτὸ εἰς 55,218,972, κατὰ Ἰούνιον εἰς 57,292,746, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1890 εἰς 62,294,827, κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς 65,266,408, καὶ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1890 εἰς 68,378,388. Καὶ οὕτω διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἀπέδωκαν εἰς τὴν Τράπεζαν τὸ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἰσότιμον τοῦ ἐκ φράγκων χρυσῶν δανείου τῶν 10,200,000, δι' οὗ ἀπέτισαν τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἀνέλαβον αὖθις παρὰ τῆς Τραπεζῆς, καὶ κατέληξαν εἰς τοῦτο, ὅτι ἤβησαν τὰ χρέη τοῦ Δημοσίου κατὰ 10,200,000 φράγκων, πληρώσαντες δι' αὐτῶν τόκους καὶ χρεωλύσια, δὲν ἠλάττωσαν δὲ κατὰ ἶσον ποσὸν τὸ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια χρέος τοῦ Δημοσίου ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ. Ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ τὰ ἔντοκα γραμμάτια ἦσαν δύο πηγαί, ἐκ τῶν ὁποίων ἦντλει ἡ Κυβέρνησις, ὡς ἂν τὰ τακτικὰ ἔσοδα δὲν ἐπάρκουν πρὸς θεραπείαν τῶν συνήθων ἀναγκῶν τοῦ δημοσίου ταμείου, κατόπιν δὲ ἐκ τῶν μονίμων δανείων, τὰ ὁποῖα συνωμολόγει, ἐξώφλει τὰ ἔντοκα γραμμάτια, καὶ ἐμείονε τὸ χρέος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Ἡ πληρωμὴ τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίων τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ 1887 ἔπρεπε νὰ γένηται διὰ χρημάτων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶπον, ὅτι οὕτω πράττουσιν, ἀποδόντες τὸ ποσὸν, ὅπερ ἐδανείσθησαν, εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, εἴτα δὲ πρὸς πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τούτου διέθεσαν χρήματα τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων. Δὲν ἐπορίζοντο λοιπὸν οἱ προκάτοχοι ἡμῶν ἐκ τῶν δανείων μόνον χρυσὸν, ἵνα μὴ ἀγοράζωσιν ἐνταῦθα συνάλλαγμα, ἀλλ' ἐπορίζοντο ἐκ τῶν δανείων χρήματα, καὶ ἐπλήρονον εἰς τὰς τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ ταμείου.

Ἀλλὰ μήπως εἶναι τοῦτο μόνον; Ἐξώδυσαν ἐκ τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων προσέτι 2,307,735 εἰς χρυσὸν εἰς ἄλλας τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐξώδυσαν προσέτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ δανείου 539,071 εἰς χρυσὸν εἰς διάφορα τακτικὰ ἔσοδα τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν. Καὶ οὕτω τὰ ἐκ τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων διατεθέντα εἰς πληρωμὴν τακτικῶν ἐξόδων τοῦ δημοσίου ταμείου ἀνῆλθον εἰς φράγκα χρυσᾶ 3,736,191.

Καὶ τὰ γενόμενα ἐπὶ τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων

ἐγένοντο ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ δανείου τῶν 1,200,000 λιρῶν ἀγγλικῶν ἢ 30 ἑκατομμυρίων φράγκων χρυσῶν. Καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν 220 χιλιάδες λιρῶν, ἥτοι 5,500,000 φρ. χρυσῶν πρὸς ἐξόφλησιν τῆς προκαταβολῆς τῶν 10,200,000, διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὁποίας εἶχον διατεθῆ καὶ ποσὰ ἐκ τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων, ὡς εἴπομεν, ἥτις ὅμως προκαταβολὴ ἐχρησίμευσεν εἰς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων. Ἡ ἐκ φράγκων 600 χιλιάδων ἐτησίᾳ δόσις τοῦ πρὸς τὰς τρεῖς Μεγάλας Δυνάμεις δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων ἐπληρώθη καὶ αὕτη οὐχὶ ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἐκ τοῦ δανείου τῶν 1,200,000 λιρῶν. Ἐξ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν 7,725,000 φράγκα, διατεθέντα εἰς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων. Ἐξ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν 779,275 φράγκα χρυσᾷ διὰ τόκους καὶ χρεωλύσια τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων. Ἐξ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν φράγκα χρυσᾷ 120,475, διατεθέντα εἰς πληρωμὴν τόκων τοῦ δανείου τῶν 135 ἑκατομμυρίων, καὶ 2,302,560 εἰς πληρωμὴν τόκων τοῦ αὐτοῦ δανείου, καὶ 865,200 εἰς πληρωμὴν τόκων τοῦ δανείου τῶν 120 καὶ 170 ἑκατομμυρίων. Πάντα τὰ ἐκ τοῦ δανείου τῶν 1,200,000 λιρῶν ἀγγλικῶν εἰσπραχθέντα χρήματα, ἀνεληθόντα εἰς 20,437,500 φράγκα χρυσᾷ, πάντα ταῦτα, πλὴν 2,545,000, πληρωθέντων τῷ Gibbs πρὸς ἐξόφλησιν ἐντόκων γραμματίων, ἐδαπανήθησαν εἰς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων, ἥτοι εἰς πληρωμὴν τακτικῶν ἀναγκῶν τοῦ δημοσίου ταμείου.

Καὶ τὸ δάνειον τῶν 5 ἑκατομμυρίων λιρῶν, καὶ τοῦτο παρέσχε τὴν εὐκολίαν πρὸς πληρωμὴν ἐξ αὐτοῦ τακτικῶν ἐξόδων τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐπληρώθησαν ἐξ αὐτοῦ 685 λίραι πρὸς πληρωμὴν συντάξεων τῶν Ἀγγλῶν Ἑπτανησίων. Ἐπληρώθησαν ἐξ αὐτοῦ λίραι 229,729 πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεωλυσίων τῶν δανείων τῶν 120 καὶ 170 ἑκατομμυρίων τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ 1889. Ἐπληρώθησαν 2400 λίραι καὶ ἑτερεὶ 1400 δι' ἐξόδα ἐπιτηρησέως τῶν ναυπηγουμένων θωρηκτῶν. Ἐπληρώθησαν 37,687 λίραι διὰ τόκους καὶ χρεωλύσια τοῦ δανείου τοῦ 1824 καὶ 1825. Ἐπληρώθησαν 4525 λίραι πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου χάρτου χαρτοσήμου. Ἐπληρώθησαν 12,000 λίραι δι' ἀντίτιμον πετρελαίου. Ἐπληρώθησαν 327 λίραι δι' ἀντίτιμον

ἀνθράκων τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργείου. Ἐπληρώθησαν 1939:10 λίραι δι' ἀντίτιμον πυρείων. Ἐπληρώθησαν 24,120 λίραι διὰ τόκους τοῦ δανείου τῶν 1,200,000 λιρῶν. Ἐπληρώθησαν 25,325 λίραι διὰ τόκους τῶν δανείων τῶν Σιδηροδρόμων Μύλων-Καλαμῶν καὶ Μεσολογγίου-Ἀγρινίου. Οὕτω δάνειον, οἷον τὸ τῶν 5 ἑκατομμυρίων λιρῶν, ὅπερ κατὰ τὸν νόμον ΨΑ' ἔπρεπε νὰ διατεθῇ ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐξόφλησιν ἄλλων δανείων, διετέθη πρὸς πληρωμὴν τακτικῶν ἀναγκῶν τοῦ δημοσίου ταμείου.

Δὲν μνημονεύω τοῦ τελευταίου δανείου τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης, διότι ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐγένετο ἀντικείμενον προανακρίσεως μνημονεύω ὁμῶς τοῦ δανείου τῶν 15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, διότι καὶ τοῦτο ὅλον διετέθη εἰς τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐπληρώθησαν 6,080,536:95 ἀπέναντι τοῦ ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ χρέους πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, ὅπως ἀποδοθῶσι τὰ ἐξ αὐτοῦ ληφθέντα καὶ διατεθέντα εἰς τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐπληρώθησαν καὶ ἐξ αὐτοῦ 1,487,041:05 εἰς ἄλλας τακτικὰς ἀνάγκας τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐξ ὅλου δὲ τούτου τοῦ δανείου μόνον 2,422,422 διετέθησαν πρὸς ἀπόσβεσιν παλαιοῦ τινος χρέους πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν.

Τὰ κενὰ λοιπὸν τῶν ἐτησίων προϋπολογισμῶν, ἥτοι τὰ ἐλλείμματα αὐτοῦ, ἐπληρόνοντο διὰ τῶν δανείων, τὰ ὅποια εἶχε δοθῇ διὰ νόμου ἢ ἄδεια νὰ συνομολογῶνται, ἵνα δι' αὐτῶν μετατρέπωνται προγενέστερα δάνεια. Καὶ ὅταν τοιαῦτα εἶχομεν ἐν χερσὶ πειστήρια, ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλάβωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους ὁμαλὴν καὶ ἑρῆμον ;

Τὴν συνομολόγησιν δανείου ἐκρίναμεν, ἅμα κληθέντες εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡς ἐπιβαλλομένην ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ δὲν ἐκρίναμεν πιθανὴν τότε τὴν εὑρεσιν δανείου ὑπὸ ὅρους ἀνεκτοῦς. Ἡ κατάστασις τῶν ἀγορῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐνθαρρύνῃ τινὰ, ὅτι, ἐν ἔκρουε τὰς θύρας τῶν τραπεζιτῶν, ἤθελε δυνηθῇ νὰ εὕρῃ προτάσεις ἀνεκτάς. Διὰ τοῦτο προσεπαθήσαμεν νὰ βελτιώσωμεν τὰς περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους καὶ τῆς χώρας ὑπαρχούσας καὶ διαδιδόμενας ἐν Εὐρώπῃ γνώμας, καὶ ἐσπεύσαμεν μάλιστα νὰ δει-

χθῶμεν πρὸ τοῦ τεταγμένου χρόνου ἔτοιμοι πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσιῶν τῆς δευτέρας ἐξαμηνίας τοῦ 1891. Οὕτω κατωρθώσαμεν νὰ ἐπέλθῃ αἰσθητὴ βελτίωσις εἰς τὰς τιμὰς τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων· ἀλλ' ἡ ἀντίδρασις ἐματαιώσῃ τὰς προσπληθείας ἡμῶν ταύτας. Ἡ ἀντίδρασις δὲ δὲν εἶναι, Κύριοι, συνήθης καὶ κοινή. Θὰ σᾶς ἀναγνώσω δύο ἀναφοράς, τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Bühl τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τοῦ Βάδεν τῆς Γερμανίας καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν Taugermünde, ἐν αἷς οἱ ἀναφερόμενοι πρὸς με, ὡς Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, Γερμανοὶ περιγράφουσι τὰς γενομένας ἐνεργείας πρὸς ὑποτίμησιν τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων (ἀναγινώσκει τὴν ἐκ Bühl ἀναφοράν ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου 1892 τοῦ κ. Wertheimer): «Αἱ διάφοροι ἀνησυχητικαὶ καὶ εἰδησίαι τῶν ἐφημερίδων περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ ἡ πρὸ μηνῶν ἔκπτωσις τῶν Μονοπωλίων 4 τοῖς 100 καὶ τοῦ δανείου τοῦ Σιδηροδρόμου » 5 τοῖς 100 τοῦ 1890, μοὶ δίδουν τὴν τόλμην νὰ ἀπειθωθῶ » κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, μὲ τὴν παρακλήσιν νὰ μὲ πληροφρήσῃ, ἐὰν ἡ ἔκπτωσις προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι θὰ ἐλαττωθῇ ὁ τόκος, ἢ θὰ παύσῃ ἡ πληρωμὴ τῶν τόκων, ὥστε νὰ ἐπαπειλῇ τοὺς πιστωτὰς τῆς Ἑλλάδος ὁμοίαν καταστροφή ὡς τοὺς τῆς Πορτογαλλίας.

«Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν πελατῶν μου ὡς καὶ ἐγὼ κατέχομεν » δάνεια τῶν Μονοπωλίων καὶ τοῦ Σιδηροδρόμου, παρακαλῶ » θερμῶς τὸ Ὑπουργεῖον νὰ μοὶ δώσῃ ἀληθεῖς πληροφορίας, ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος διὰ τοὺς πιστωτὰς τῆς Ἑλλάδος, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς δὲν δυνηθῇ νὰ συνάψῃ » δάνειον. Ἐλπίζω δ' ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν » δὲν θὰ παρεξηγήσῃ τὴν τόλμην μου διὰ τὰς ἄνωθεν ἐρωτήσεις, διότι ὅχι μόνον τὰ ἰδιωτικά μου συμφέροντα σπουδαίως ἐλαττοῦνται, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν πελατῶν μου.

«Λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ ἐσωκλείσω ἐπιστολήν, εἰς ἀπάντησιν ἐρωτήσεώς μου, τῆς αὐτόθι Αὐτοκρατορικῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας, ἣ ὁποία γενικῶς εἶναι καθησυχαστική, » μολονότι ἡ φράσις ὅτι προσεχῶς οὐδεὶς ρόβος περὶ ὑποτιμήσεως τῶν δανείων ὑπάρχει δὲν εἶναι ἐνθαρρύντικη.»

Καὶ ὥντως ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ ἀντίγραφον τῆς μνημονευομένης πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεως τοῦ ἐν Ἀθή-

ναις κυρίου πρέσβεως τῆς Γερμανίας, περιέχον τάδε (ἀναγινώσκει) :

«Αὐτοκρατορικὴ Γερμανικὴ Πρεσβεία.

«Ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Δεκεμβρίου 1891.

«Εἰς τὴν ἐρώτησίν σας ἀπὸ 15 τρέχοντος ἔτος ἀπαντῶ
»ἀνευ εὐθύνης. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηρο-
»δρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης, αἱ δοθεῖσαι ὑμῖν πληροφορίες
»δὲν φαίνονται νὰ ᾔναι ἀκριβεῖς. Βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ
»ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ δανείου τοῦ 1890 δὲν
»ἐξέπεσε, δι' οὗ τὰ ἔσοδα τοῦ εἰρημένου σιδηροδρόμου εἰσὶ
»προωρισμένα· ἀλλ' εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Πει-
»ραιῶς-Λαρίσσης αἱ ἐργασίαι μετὰ σπουδῆς ἐκτελοῦνται, καὶ
»σημαντικὸν μέρος εἶναι ἤδη ἔτοιμον. Ἐπίσης οὐδεὶς λόγος
»ὑπάρχει μέχρι σήμερον, δι' ὃν νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁ σιδηρό-
»δρομος οὗτος δὲν θὰ περατωθῇ, ἢ ὅτι προσεχῶς θὰ ἐπέλθῃ
»ὑποτίμησις τῶν δανείων.»

(Ἀναγινώσκει καὶ τὴν ἐκ Taugermünde ἐτέραν ἀπὸ
10 Φεβρουαρίου 1892 τοῦ κ. Eichelgrün, ἔχουσαν οὕτω) :

«Πρὸς τὸ Βασιλικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

«Παρακαλῶ θερμῶς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν νὰ
»μοὶ δώσῃ ἀμέσως τὴν ἐξῆς πληροφορίαν. Ἐξεποιήθησαν
»παρ' ἐμοῦ περίπου ὀκτὼ ἑκατομμυρίων μαρκῶν δάνεια τοῦ
»Ἑλληνικοῦ παγίου δανείου 4 τοῖς ο). Ἐκ τῆς κολοσσαίας
»δ' ἐκπτώσεως, οἱ κάτοχοι λίαν ἀνησυχοῦσιν, ἐνισχυθέντες
»ἐκ τῆς ἐν Λονδίνῳ εἰδήσεως, ὅτι ἡ πληρωμὴ τῶν τοκομε-
»ριδίων τῆς λήξεως α' Ἀπριλίου εἶναι ἀμφίβολος. Θὰ ἦμαι
»εὐγνώμων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἐὰν μοὶ ἐδί-
»δετο ὀριστικὴ ἀπάντησις περὶ τοῦ πληρωθησομένου τοκο-
»μεριδίου.»

Ἡ ἀνησυχία τοῦ Γερμανοῦ ἦτο φυσικὴ, μᾶλλον καθιστᾷ δὲ
»γνωστὰ τὰ ἐν Εὐρώπῃ γενόμενα, καὶ τὰς καταβληθεῖσας
»προσπαθείας, ἵνα πείσῃ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἐνδιαφερομένους,
»ὅτι ὑπάρχει βεβαία ἢ ἐν Ἑλλάδι οἰκονομικὴ καταστροφή.
»Πρὸς ποῖον ἄλλον σκοπὸν διεδόθησαν αἱ εἰδήσεις, ὅτι διεκό-
»πησαν τὰ ἔργα τοῦ σιδηροδρόμου ἕνεκα ἐλλείψεως χρημά-
»των; Καὶ βεβαίως, ἀφοῦ τοσαύτη ὑπάρχει ἡ χρηματικὴ ἀπο-
»ρία, δὲν ἤθελον πληρωθῇ οἱ τόκοι τοῦ δανείου τοῦ σιδηρο-
»δρόμου Λαρίσσης, δὲν ἤθελον πληρωθῇ καὶ οἱ ἄλλοι τόκοι.
»Ἡ ἐκπτώσις τῆς τιμῆς τῶν Μονοπωλίων, πάντα τὰ ἄλλα

ἀγγέλματα, περὶ ὧν εἶπον ἀνωτέρω, εἴτε προσεχούς παύσειω πληρωμῶν, εἴτε μειώσεως τῶν τόκων, πᾶσαι αἱ φῆμαι αὐτα τοσοῦτον ἐπεκράτησαν, ὥστε, ὡς εἶπον ὑμῖν προχθές, τὰ Ἑλληνικὰ χρεώγραφα εἶχον ἐκπέσει σχεδὸν εἰς τὸ ἡμισυ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας αὐτῶν, διότι εἶχον ὑποτιμηθῆ μέχρι διὰ τοῖς 0/0. Αὕτη ἦτο ἡ ἑκτακτος, ἡ ἀσύνδετος μετὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἡ ἀσύνδετος μετὰ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ ταμείου, ἡ ἀσύνδετος μετὰ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους καὶ τῆς χώρας περίπτωσις, ἣτις ἠπείλει ἀληθεῖς καταστροφάς· διότι, ἐὰν ἀφίνετο νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ ἐξισωθῇ ἐν Εὐρώπῃ ἡ γνώμη, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἐν ταῖς παραμοναῖς οἰκονομικῆς καταστροφῆς, ἦτο ἀδύνατον νὰ εὐρωμεθάνειον ἢ χρυσόν· ἐὰν δὲ δὲν εὐρίσκομεν χρυσόν, πῶς ἠθέλομεν ἐκπληρῶσαι τὰς ὑποχρεώσεις ἡμῶν; Καὶ ἐὰν δὲν ἐκπληρώσωμεν τὰς ὑποχρεώσεις ἡμῶν, δὲν θέλομεν περιέλθει εἰς στάσιν πληρωμῶν; Ποῦ ὑπάρχει πλέον ἢ πίστις; Τί λέγει ἡ πίστις; ἡ τιμὴ τῆς Ἑλλάδος; Τοιοῦτος κίνδυνος μοι ὑπὸ γόρευσεν, ἐν τῷ μέτῳ τῆς γενικῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, νὰ προβάλω ὡς ὑπέβαλα εἰς τὴν Βουλὴν προτάσεις· Ἄλλ' ὅταν ἐπρότεινα αὐτάς, οὐδέποτε ὑπέθετον, ὅτι ἦθελο καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν ψηλαφητὴν ἀποδείξιν τῆς ὑπάρξεως τοιοῦτου κινδύνου, οὐδέποτε ὑπέθετον, ὅτι ἦθελον ἀνακοινωθῆ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς γινώμαι, θεβαιούσαι τὴν οἰκονομικὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ Κράτους καὶ τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς, διότι θεβαίως εἰς οἰκονομικὴν ἀποσύνθεσιν ἦθελε διατελεῖ τὸ Κράτος, ἐὰν ὁ προϋπολογισμός, τὸν ὅποιον εἰσηγάγομεν εἰς τὴν Βουλὴν, περιεῖχεν 22 ἢ 30 ἑκατομμυρίων ἔλλειμμα, καὶ ἐὰν τὸ μονοπώλιον τοῦ καπνοῦ, ὅπερ πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ προετεινόμενον οὐδεμίαν ἦθελε παραγάγῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον πρόσδοτον.

Οἱ ἀγορεύσαντες ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν μέχρι τοῦδε, ὁ τῆς Βουλευτῆς ἐκ Παρνασσίδος καὶ ὁ Βουλευτῆς ἐκ Μεσολογίου ὑπέλαβον ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἀλλάξωσι μορφήν, νὰ ἐνθυμηθῶσι τὰ οἰκονομικὰ μηχανεύματα τοῦ 1880, νὰ ἀναμνησθῶσι τῆς ἐπιτυχίας, εἰς ἣν ἐκεῖνα ἤγαγον αὐτοὺς, καὶ νὰ προκύψωσι καὶ ἐφέτος μετὰ προτάσεις οἰκονομικῶν. Συνήγοροι οἰκονομικῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες, ὅταν τὸ Κράτος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δανεισθῇ οὔτε 100 χιλιάδας, ὡς ἐβεβαίουν, ἐξετάζοντες τὸν προϋπο-

λογισμὸν, εὕρισκον, ὅτι οὐδὲ 500 χιλιάδας δραχμῶν ἠδύναντο νὰ ἐλαττώσωσιν ἐκ τῶν ἐξόδων αὐτοῦ! Οἷτινες, ὅταν ἐζήτουν νὰ ἐπιβληθῶσι φόροι 22 ἑκατομμυρίων, εἰρωνεύοντο τοῦ κ. Καραπάνου, ὅστις συνεβούλευεν αὐτοῖς τὰς οἰκονομίας, παριστῶντες, ὅτι μόνον 5,000 δραχμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἐλαττώσωσιν ἐκ τῆς πιστώσεως τῶν βοηθημάτων! Ὑπέλαβον ἴσως, ὅτι ἐλησμονήσαμεν τὴν καταγωγὴν μας καὶ τὰς ἀρχικὰς γνώμας ἡμῶν. Ἡμεῖς ἐσμεν πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐλαττώσεως τῶν δαπανῶν, καὶ ὅταν ἠλέγχομεν αὐτοὺς ἐπὶ τῇ σπατάλῃ, εὐσυνειδήτως τὸ ἐπράττομεν, διότι ἐρρονοῦμεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπενεχθῶσιν οἰκονομίαι, καὶ τὰς οἰκονομίας ταύτας καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπέζητήσαμεν. Δὲν ἐπηνέγκαμεν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1892 οἰκονομίας 3,100,000, εἰ καὶ ἀνεγράψαμεν ἐν τῇ προϋπολογισμῷ τῶν Στρατιωτικῶν αὐξήσιν 600 χιλιάδων δραχμῶν τῆς πιστώσεως περὶ τροφῆς τοῦ στρατοῦ ἕνεκα τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν σιτηρῶν; Καὶ μήπως μόνας ταύτας τὰς οἰκονομίας ἡμεῖς ἐπηνέγκαμεν; Μετ' ὀλίγον θέλω εἰσαγάγει εἰς τὴν Βουλὴν δύο ἢ τρία νομοσχέδια, τὰ ὅποια σκοποῦσι τὴν ἐλάττωσιν τῶν δαπανῶν, κατὰ δὲ τὴν μετ' ὀλίγον συζήτησιν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ θέλετε ἀκούσει καὶ ἄλλας ἐλαττώσεις, τὰς ὁποίας ἐν τῇ διοικήσει καὶ ἐν τῇ ἐκτελέσει θέλομεν προτείνει. Μήπως ἐν τῇ διοικήσει καὶ τῇ ἐκτελέσει τοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ τὸ 1891 δὲν ἐπετύχομεν ἐλαττώσεις καὶ οἰκονομίας τοιαύτας; "Αν δὲν ᾔτο ἀνιάρων καὶ ὀχληρῶν διὰ τὴν Βουλὴν, ἤθελον καταθέσει κατάλογον, ἐνδεικνύντα πόσας ἐπετύχομεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1891 οἰκονομίας, ἀλλ' ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ 1891 μετ' ὀλίγον θέλει καταδείξει τὰς διαφοράς.

Αἱ οἰκονομίαι δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι κατὰ δύο τρόπους, δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι διὰ νόμων, δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν νόμων. Διὰ νόμων θέλομεν ἐπιζητήσαι ἐλαττώσεις δαπανῶν τινων καὶ θέλομεν ταχέως εἰσαγάγει καὶ τὰ περὶ τούτου νομοσχέδια· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐπίσης θέλομεν ἐπιζητήσαι οἰκονομίας, καὶ οὐδεμίαν θέλομεν ἔχει δυσκολίαν νὰ ἀποδεχθῶμεν τοιαύτας, ἐὰν ἤθελον προταθῇ κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀποδοχὴ τῶν προταθησομένων οἰκονομιῶν δὲν

παραλύει τὴν διοίκησιν. (Εὕγε ! εὕγε ! ἐκ τῆς δεξιᾶς).

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ συζητήσωμεν τὰς οἰκονομίας, τὰς ὁποίας θέλομεν ἐπιτύχει ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν νόμων, ἐπίσης δὲν πρόκειται νὰ συζητήσωμεν, ἐὰν ἀπολύτως καὶ ἄνευ ὄρου ἢ μετὰ ὄρου καὶ μετὰ συζήτησιν θέλομεν ἀποδεχθῇ τὰς προταθησομένας οἰκονομίας· σπεύδουσι δ' ὅσοι ζητοῦσι νὰ συναγάγωσιν ἐκ τῆς φράσεως, τῆς ὁποίας ἐποιήσαμεν χρῆσιν, ὅταν εἶπον, ὅτι θέλομεν προθύμως ἀποδεχθῇ τὰς προταθησομένας οἰκονομίας, διότι διὰ τῆς συζητήσεως θέλει ἀποδειχθῇ, ὅτι τὰ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα περιεῖχον εἰλικρινῆ ἀποκάλυψιν τῶν ἐμῶν γνωμῶν. Εὐκόλον ὄντως νὰ προτείνῃ τις, καὶ ἐπιθυμητὸν νὰ ἐπιτύχῃ ἐλαττώσεις δαπανῶν, πρέπει ὅμως αἱ προτεινόμεναι ἐλαττώσεις νὰ μὴ ἐπάγωσι ζημίαν μεγαλειτέραν ἀπὸ τὸ κέρδος, τὸ ὅποion θέλει ἐπιφέρει ἡ προτεινομένη ἐλάττωσις.

Ὁ κ. Βουλευτὴς ἐκ Μεσσαλογγίου ἐπέκρινεν ἡμᾶς διὰ τοῦς ὄρους, τοὺς ὁποίους περιελάβομεν ἐν ταῖς ὁδηγίαις, τὰς ὁποίας εἶχομεν δώσει εἰς τοὺς ἐνεργούντας κατ' ἐντολὴν ἡμῶν ἐν Λονδίῳ πρὸς εὑρεσιν δανείου, καὶ ἐπικρίνων ἐκρινεν ὅτι εἶναι ἐξευτελιστικὸν νὰ μὴ εἰσπράξωμεν ἀμέσως πάντα τὸν χρυσὸν, τὸν ἀπαιτούμενον πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίῳ τριῶν κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἀλλὰ νὰ ζητήσωμεν νὰ μείνῃ ὁ χρυσὸς ἐν ταῖς ταμείοις τῶν δανειστῶν, διὰ νὰ μὴ πληρόνωμεν τόκους ἐπ' αὐτοῦ καθ' ὃ διάστημα δὲν ποιούμεθα χρῆσιν αὐτοῦ. Αὐτὸ εὑρίσκειν ἐξευτελιστικόν, ὥς ἂν τοῦτο ἐπροτείνετο ὑπὸ τῶν δανειστῶν ἡμῶν καὶ νὰ ἡναγκάζομεθα παρ' αὐτῶν νὰ ἀποδεχθῶμεν τοῦτο. Οἱ δανεισταὶ ἦσαν πρόθυμοι νὰ δανείσωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου, καὶ νὰ καταβάλωσι πάντα τὸν χρυσὸν εἰς ἡμᾶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, διότι ἐπεθύμουν νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνέφερεν εἰς ἡμᾶς, ἀφοῦ τοῦ χρυσοῦ τούτου δὲν ἠθέλομεν ποιήσει χρῆσιν ὅλου ἐντὸς τοῦ ἔτους, ἀλλὰ μόνον τοῦ ἐνὸς τρίτου, τὰ δὲ ἄλλα δύο τρίτα ἤθελον διατεθῇ διὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη. Μαὶ φαίνεται δὲ ἐντελῶς κενὴ ἡ θεωρία, τὴν ὁποίαν ἡναγκάσθη νὰ ποιήσῃται πρὸς τὴν Βουλὴν, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι καὶ αὐτὸ, τὸ ὅποion ἐπίζητοῦμεν, τὸ νὰ μειώσωμεν τὸ χρέος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας διὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἰσοτίμου ποσοῦ τοῦ χρυ-

σοῦ, ὅστις ἤθελε διατεθῆ πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ χρεω-
 λυσίων, ὅτι καὶ αὐτὸ ἦτο ἀνωρελές. Εἶπον ὅτι ἡ θεωρία
 εἶναι κενή, διότι μέχρι τοῦδε γνωστὸν ἦτο, ὅτι ἡ βαθμιαία
 μείωσις τοῦ ποσοῦ τῶν ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ κυ-
 κλοφοροῦντων ἐν ταῖς ἀγοραῖς τραπεζικῶν γραμματίων ἤθε-
 λεν ἐπιφέρει μεγάλην ἀνακούφισιν ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ οὕτω-
 ὄως ἤθελεν ἐπιδράσει ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ
 τοῦ τραπεζικοῦ γραμματίου καὶ τοῦ χρυσοῦ· ἀλλ' ὁ κ.
 Βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου ἔκρινε τὸ μέτρον ἀνεπαρκές, κρί-
 νει δ' ἀναγκαῖον ριζικώτερον μέτρον, τὸ μέτρον νὰ πείσω-
 μεν τοὺς συμπολίτας ἡμῶν νὰ ρυθμίσωσι τὰ ἔσοδα καὶ
 τὰς δαπάνας αὐτῶν, διότι τυγχάνει πεπεισμένος, ὅτι ἡ
 νομισματικὴ ἀνωμαλία καὶ ἀνισορροπία κυρίαν ἔχει αἰτίαν
 ὅχι τὴν κυκλοφορίαν ποσοῦ τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ
 πολὺ ὑπερτέρου τῶν ἀναγκῶν τῶν συναλλαγῶν, ἀλλ' ἰδίως
 τὴν κακὴν ἐξίν τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων νὰ δαπανῶσι περισ-
 σότερα ὅσων εἰσπράττουσιν. Ἐξήτει λοιπὸν παρ' ἡμῶν νὰ
 διδάξωμεν προηγουμένως τοὺς πολίτας Ἕλληνας, ἵνα ρυθ-
 μίσωσι τὰς δαπάνας αὐτῶν κατὰ λόγον τῶν ἐσόδων αὐτῶν,
 ὅπως δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου μειωθῇ ἡ ἀνισορροπία μεταξὺ
 τραπεζικοῦ γραμματίου καὶ χρυσοῦ, καὶ ἐπομένως ἐπέλθῃ
 ἡ ἀνακούφισις τῆς ἀγορᾶς. Ἡ θεωρία ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ
 βάσιμόν τι, ἐφ' ὅσον ἡ ἐξαγωγή χρυσοῦ κατὰ ποσὸν ἀνώ-
 τερον τοῦ εἰσαγομένου εἶναι ἡ ἀρχικὴ αἰτία τῆς νομισμα-
 τικῆς ἀνωμαλίας, ἣτις πιέζει τὴν ἀγοράν. Ἡ τοιαύτη ἀνι-
 σορροπία μεταξὺ τοῦ εἰσαγομένου καὶ τοῦ ἐξαγομένου πο-
 σοῦ χρυσοῦ ἀποτελεῖ μὲν μίαν τῶν αἰτιῶν τῆς νομισματι-
 κῆς ἀνισορροπίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν ταῖς ἀγοραῖς τὸ κυ-
 κλοφοροῦν ποσὸν τραπεζικῶν γραμματίων ᾗναι ὑπέρτερον
 τῶν ἀναγκῶν τῶν συναλλαγῶν, ἡ μεγαλειτέρα προσφορά
 αὐτοῦ θεθαίως ἐπάγει ὑποτίμησιν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν
 χρυσόν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν μία, ἀλλὰ πλείοτεραι τῆς μιᾶς
 αἰτίας τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ χρυσοῦ ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ
 συναλλάγματος, ἥ τε ἀνισορροπία μεταξὺ τοῦ εἰσαγομένου
 καὶ τοῦ ἐξαγομένου ποσοῦ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνι-
 σορροπία μεταξὺ τοῦ κυκλοφοροῦντος ποσοῦ τραπεζικῶν
 γραμματίων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας τῶν συναλλα-
 κτικῶν, εὐκταῖον δ' εἶναι νὰ ἄρῃ τις ἀμφοτέρας τὰς αἰτίας
 ταύτας, ἀλλ' ἀμεσώτερον θέλει ἐργασθῇ, ἂν ἄρῃ τὴν αἰτίαν

τῆς ἀνισορροπίας· μεταξύ τοῦ εἰσαγομένου καὶ τοῦ ἐξαγο-
μένου ποσοῦ τοῦ χρυσοῦ, ὅχι ἀσχολούμενος· ἵνα διδάξῃ τοὺς
πολίτας Ἕλληνας, ἵνα δαπανῶσιν ὀλιγώτερον τῶν ἐσόδων
αὐτῶν ἢ ἴσων πρὸς τὰ ἐσοδά των, ἀλλ' ἐνισχύων τὴν ἐγγω-
ρίαν παραγωγὴν, διότι, ἐφ' ὅσον ἐνισχύσῃ τὴν ἐγγωρίαν
παραγωγὴν, ἐπὶ τοσοῦτον θέλει αὐξήσῃ τὸν πλοῦτον τῆς χώ-
ρας, τοιαύτη δ' αὖξησης θέλει καταλήξῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν
εἰς ἰσορροπίαν μεταξύ τοῦ εἰσαγομένου καὶ τοῦ ἐξαγομένου χρυ-
σοῦ. Ἀλλ' ἡ ἐνίσχυσις τῆς παραγωγῆς τῆς ἐγγωρίας θέλει ἐπι-
τευχθῇ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς καλλιερ-
γείας τῆς γῆς, διὰ τῆς ἐνισχύσεως καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς
βιομηχανίας, διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς κοινωνικῆς δραστηριό-
τητος κατὰ πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας.
Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν σφύρα, τὴν πεφωτισμένην, τὴν ἔμ-
φρονα διοίκησιν. Δὲν εἶναι σφύρα, οὔτε ἔμφρων ἡ διοίκησις,
ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ μόνον τὴν θεραπείαν τῶν
πολιτικῶν συμπερόντων τῶν φίλων, καὶ μάλιστα ἐὰν ἐν τῇ
θεραπείᾳ τῶν πολιτικῶν συμπερόντων διαιρῇ τὸ Κράτος εἰς
δύο τάξεις, τὴν μὲν κρινομένην ἀναξίαν πάσης προστασίας,
τὴν δὲ τιθεμένην ὡς τέκνον ἀγαπητὸν τῶν διοικούντων.

Ἡμεῖς θεοβαίως ἐσμὲν ἄνθρωποι, καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ
φύσει ἡμῶν ὑπάρχουσιν αἱ ἀτέλειαι αἱ ἀνθρώπινοι ὁμολογῶ
ὅμως, ὅτι κατεβάλομεν μὴ συνήθεις προσπάθειας, ἵνα ἐκρι-
ζώσωμεν κακὰς ἐν τῇ διοικήσει ὑπαρχούσας ἐξεις, ἵνα βελ-
τιώσωμεν τὰ ὄργανα τῆς διοικήσεως, εἴτε ἀνήκοντα εἰς τὴν
τάξιν τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, εἴτε ἀνήκοντα εἰς ἄλλας
τάξεις· κατεβάλομεν μὴ συνήθεις, λέγω, προσπάθειας, ἵνα
ἀποκαταστήσωμεν ὅσον εἶναι δυνατόν μείζονα ἰσότητα ἐν τῇ
διαχειρίσει τῆς διοικήσεως. Καὶ ὁμιλῶ πρὸς τὴν πλειονοψη-
ρίαν ταύτην, τῆς ὁποίας τὰ πλεῖστα τῶν μέλων ἐνθυμοῦνται
ποσάκις δυσηρεστήθησαν ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ποσάκις εὐλόγα
αὐτῶν συμπερόντα καὶ εὐλόγους αὐτῶν ἀξιώσεις δὲν ἐσπεύ-
σαμεν νὰ θεραπεύσωμεν, ἵνα μὴ παρεξηγηθῶμεν ἀπὸ τοὺς εἰς
τὴν ἀντίθετον τάξιν διατελοῦντας. Ἐνθυμοῦμαι τὸν χρόνον,
καθ' ὃν ἐνηργοῦντο αἱ δημοτικαὶ ἐκλογαί· δὲν γνωρίζω ἐὰν
ὑπῆρξεν ἄλλοτε, τοῦλάχιστον ἐν τῷ κέντρῳ, διοικήσις ἐργα-
ζομένη ἀνεκδότως, ἵνα καὶ ἐν ταῖς τάξεσι τῶν ὑπαλλήλων
καθάρῃ πᾶσαν τάσιν πρὸς μεροληψίαν ἢ φατριασμόν, καὶ ἐν
ταῖς τάξεσι τῶν ἐκλογέων καταστείλῃ πᾶσαν τάσιν πρὸς

παράβασιν τῶν νόμων. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι οἱ φίλοι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μοὶ ἀνεκοίνουν δι' ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων πληθὺν ἐκάστοτε παραπόνων, ὁμολογῶ δ' ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις εἶχον δίκαιον. Ποῖος ὑπηγόρευεν ἐν ἡμῖν σκοπὸς πάσας ταύτας τὰς προσπάθειάς; Δὲν ἔχομεν τάχα καὶ ἡμεῖς πόθον νὰ παρατείνωμεν τὴν ὑπαρξίν μας ἐν τῇ ἀρχῇ; Δὲν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τάχα πόθον νὰ δυνηθῶμεν νὰ πράξωμεν τὸ καλὸν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν; Καὶ τὸ καλὸν θεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἐν διαρκείᾳ χρόνου ἐνὸς ἔτους ἢ δέκα μηνῶν ἐν τῇ Κυβερνήτει. Καὶ ἀφοῦ ἔχομεν τοὺς πόθους τούτους καὶ ἡμεῖς, δὲν ἔχομεν τάχα τὸ συμφέρον νὰ παρέχωμεν ὅ,τι εἶναι δυνατόν εἰς τοὺς φίλους ἡμῶν, ἵνα ὦσιν ἐνθερμοὶ καὶ ἐνθουσιώδεις ὑποστηρικταὶ ἡμῶν; Ἄλλ' ἔχομεν τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς νὰ ὑποτάξωμεν τὰ συμφέροντά μας ταῦτα καὶ νὰ συναρμολογήσωμεν ταῦτα μετ' ἄλλου γενικοῦ συμφέροντος, τοῦ συμφέροντος τῆς ἀποκαταστάσεως διοικήσεως σώφρονος, εὐλαβοῦς πρὸς τὸν νόμον καὶ ὅσον εἶναι δυνατόν ἴσης. Ἐὰν τοιοῦτόν τι ἤθελε συντελεσθῇ, ἔστω καὶ βαθμιαίως, προϊόντος τοῦ χρόνου, θέλει ἐπιγίνειν ἰκανὴ ἐπικουρία εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐγγχωρίου παραγωγῆς· ἐὰν δὲ ἡ διοίκησις κατασταθῇ μᾶλλον πεφωτισμένη, ἐὰν ᾗναι πρόθυμος εἰς τὴν παροχὴν τῆς συνδρομῆς τῆς πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἐργασίαν, ἐὰν τὰ μέσα τοῦ δημοσίου ταμείου ἐπαρκῶσι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς βιομηχανίας τῆς ἐγγχωρίου, θεβαίως θέλει ἐπιτευχθῇ ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἐγγχωρίου παραγωγῆς καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ ἡ αὐξήσις τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους.

Ὁμιλοῦσι περὶ τῶν ἐσόδων τοῦ 1891, καὶ λέγουσιν ὅσα δὲν ἀποδεικνύουσιν ἄλλο, εἰμὴ τὴν δυσαρέσκειαν, ὅτι δὲν ἐπῆλθε τοιαύτη αὐξήσις ἐσόδων, κυβερνώντων ἄλλων καὶ ὅχι ἡμῶν· ἐὰν ὅμως ἤθελέ τις λάβει ἀνὰ χεῖρας τὸν κατάλογον τῶν εἰσπραττομένων κατὰ τόπον καὶ χώραν, καὶ ἔβλεπεν ὅτι ἐν ταῖς πατρίσι τῶν Ὑπουργῶν, καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῶν φίλων αὐτῶν, εἰσεπράχθησαν ἔσοδα πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα εἰσεπράττοντο κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, δὲν ἤθελε δυνηθῇ ποτε νὰ λάβῃ τὸ θάρρος, ἵνα εἴπῃ, ὅτι ἡ διοίκησις φατριάζει, ἢ ὅτι ἡ διοίκησις τῶν οἰκονομικῶν θυσιάζει τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου ταμείου χάριν κομματικῆς ἐνισχύσεως.

Πολύτιμος φίλος μου, ὁ ὁποῖος κατέλιπε τὴν θέσιν του ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἀποδεχθεῖς ἄλλην ἐντολὴν τῶν συνδημοτῶν αὐτοῦ, καὶ ἀναβιβάσθεις εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου, μοὶ ἔγραψε ἐπιστολὴν καὶ μὲ ἐπήνεσε, διότι ἔπαυσα τρεῖς δημοσίους εἰσπράκτορας καὶ ἓνα ὑποταμίαν, καὶ διότι ἐδίωξα ὑπαξιωματικούς καὶ ἐν ἀπόσπασμα ἐκ δέκα πέντε ἀνδρῶν, τὸ ὅποσον ἐν τῇ περιφερείᾳ δήμου τινός, ἐν ᾧ ἐγένετο δημοτικὴ ἐκλογὴ, ἐξετράπη εἰς πράξεις ἀσεβεῖς πρὸς τὸν νόμον. Καὶ ὁ φίλος μου ἐκεῖνος ἀπώλεσε τὴν δημοτικὴν ἐκλογὴν ἐν τῷ δήμῳ ἐκείνῳ, ἀλλ' ἀνεγνώριζεν, ὅτι αἱ πράξεις μου ἦσαν πράξεις διοικήσεως πεφωτισμένης καὶ σώφρονος, καὶ μολονότι τὰ μέτρα, τὰ ὅποια διέταξα, συνετέλεσαν ἴσως νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐκλογὴν, μοὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν καὶ μὲ ἠυχαρίστησε, καὶ μοὶ εἶπεν, ὅτι οὕτω καὶ αὐτὸς ἐννοεῖ νὰ ὑπηρετῇ ἐν τῷ κόμματι, ὅταν τὸ κόμμα οὕτως ἐφαρμόζῃ τοὺς νόμους.

Ἀπασχόλησα τὴν Βουλὴν ἐπὶ μακρὸν, ἀλλ' ἐτίθησαν ἐπὶ τοῦ τάπητος πλεῖστα ἄλλα θέματα, τὰ ὅποια ἴσως, ἐὰν ἐπεχείρουν καὶ ταῦτα νὰ ἀνατάμω, καὶ ἐπ' αὐτῶν νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὴν Βουλὴν πληροφορίας ἢ γνώμας, ἤθελε βεβαίως ἢ συζήτησις ἐκταθῇ πολὺ περισσότερον· αἱ ἐπιφανεῖσαι ὁμῶς οἰκονομικαὶ ἀνάγκαι μοὶ φαίνονται τοσαύτης σπουδῆς, ὥστε πείθουμαι, ὅτι, ἐὰν ἐγὼ ἐγενόμην αἷτιος νὰ παρέρχεται ὁ χρόνος ἐν λόγοις, ἤθελον παραλίπει ἢ παραβῇ τὸ καθήκόν μου. Διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι νὰ περάνω τὸν λόγον, ἂν καὶ πολλὰ εἶχον νὰ εἶπω προσέτι εἰς τὴν Βουλὴν· χρεωστῶ ὁμῶς νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι δὲν πρόκειται σήμερον περὶ γενικῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ περὶ λήψεως μέτρων μετὰ σπουδῆς, ὅπως ἀντιμετωπισθῶσιν οἱ κίνδυνοι οἱ ἐπιφανόμενοι, καὶ προληφθῶσιν αἱ συνέπειαι, τὰς ὁποίας τῶν κινδύνων ἢ ἐπιδρομῇ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ στέρξῃ, ἵνα ἀναγραφῶσιν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τὰ νομοσχέδια, τὰ ὅποια ὑπέβαλον εἰς αὐτήν. Ἡ συζήτησις αὐτῶν θέλει δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς κυρίους Βουλευτάς νὰ ἐκφέρωσι τὰς ἐπ' αὐτῶν γνώμας των, καὶ νὰ βελτιώσωσιν, ἐὰν θέλωσι, τὰ προταθέντα νομοσχέδια. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀλαθῆτους· εἰμὶ δ' ἑτοιμος νὰ συζητήσω καὶ πεθόμενος νὰ ἀποδεχθῶ πᾶσαν, ἣν ἤθελον προβάλλει οἱ κύριοι

Βουλευταί, προπολογίαν ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων τούτων, ἐὰν αὕτη ἀποδείκνυται ὑπηρετοῦσα τὰ δημόσια συμφέροντα καὶ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους. Ἐάν π. χ. ἤθελε κριθῇ, ὅτι ἡ προσθήκη δύο δεκατημορίων εἰς τὸν φόρον τῶν ἀροτριώντων κτηνῶν δύναται νὰ ἀποβαίνει ἐπαχθὴς εἰς τὸν ἄροτρον, ὁ φόρος αὗτος κατὰ τὴν ἐφαρ-

900

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡ/ΓΟΥ κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Π...

ἀριθ. χρ. 634

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΙΣΑΓ.

6

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας